

Plan-mer-beoordeling Omgevingsvisie Zevenaar

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0496081.100

4 december 2024

Plan-mer-beoordeling Omgevingsvisie Zevenaar

projectnummer 0496081.100

4 december 2024

Auteur(s)

F. van den IJssel
M. Elzinga

Opdrachtgever

Gemeente Zevenaar
Postbus 10
6900 AA ZEVENAAR

Gecontroleerd

H. Lindeboom

datum	beschrijving	vrijgave
4 december 2024	Definitief	T. Artz

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Mer en de Omgevingsvisie Zevenaar 2040	6
1.3	Doel plan-mer-beoordeling	7
1.4	Leeswijzer	7
2.	De Omgevingsvisie	8
2.1	Wat is een Omgevingsvisie?	8
2.2	Het proces van de Omgevingsvisie	8
2.3	Hoofdambities Omgevingsvisie Zevenaar	8
3.	Methodiek	10
3.1	Beoordelingskader	10
3.2	Beoordeling huidige en referentiesituatie in leefomgevingsfoto	11
3.3	Beoordeling van de Omgevingsvisie	12
4.	Leefomgevingsfoto	13
4.1	Samenleving	13
4.1.1	Huidige situatie	13
4.1.2	Trends en ontwikkelingen	13
4.1.3	Beoordeling	14
4.2	Wonen en voorzieningen	14
4.2.1	Huidige situatie	14
4.2.2	Trends en ontwikkelingen	18
4.2.3	Beoordeling	18
4.3	Gezondheidsbevordering	19
4.3.1	Huidige situatie	19
4.3.2	Trends en ontwikkelingen	20
4.3.3	Beoordeling	21
4.4	Mobiliteit	21
4.4.1	Huidige situatie	21
4.4.2	Trends en ontwikkelingen	23
4.4.3	Beoordeling	23
4.5	Veiligheid	24
4.5.1	Huidige situatie	24
4.5.2	Trends en ontwikkelingen	27
4.5.3	Beoordeling	27
4.6	Economie en werkgelegenheid	28
4.6.1	Huidige situatie	28
4.6.2	Trends en ontwikkelingen	33
4.6.3	Beoordeling	33
4.7	Energie en grondstoffen	34
4.7.1	Huidige situatie	34
4.7.2	Trends en ontwikkelingen	37
4.7.3	Beoordeling	38
4.8	Gezond milieu	38
4.8.1	Huidige situatie	38
4.8.2	Trends en ontwikkelingen	42
4.8.3	Beoordeling	43
4.9	Natuur	44
4.9.1	Huidige situatie	44
4.9.2	Trends en ontwikkelingen	46
4.9.3	Beoordeling	46
4.10	Bodem, water en ondergrond	47

4.10.1	Huidige situatie	47
4.10.2	Trends en ontwikkelingen	52
4.10.3	Beoordeling	52
4.11	Klimaatadaptatie	53
4.11.1	Huidige situatie	53
4.11.2	Trends en ontwikkelingen	55
4.11.3	Beoordeling	55
4.12	Historisch kapitaal	56
4.12.1	Huidige situatie	56
4.12.2	Trends en ontwikkelingen	60
4.12.3	Beoordeling	61
4.13	Samenvatting beoordelingen huidige situatie en autonome situatie	61
5.	Beoordeling Omgevingsvisie Zevenaar 2040	63
5.1	Een fijne woongemeente in een dynamische omgeving met een goed woningaanbod (voor jong en oud)	63
5.1.1	Te toetsen beleidsambities	63
5.1.2	Effecten	63
5.1.3	Beoordeling	63
5.1.4	Aanbevelingen	65
5.2	Een gezonde, veilige en schone leefomgeving	65
5.2.1	Te toetsen beleidsambities	65
5.2.2	Effecten	66
5.2.3	Beoordeling	66
5.2.4	Aanbevelingen	67
5.3	Mooie landschappen en natuur en beleefbare cultuurhistorie, waar het fijn recreëren is	67
5.3.1	Te toetsen beleidsambities	67
5.3.2	Effecten	68
5.3.3	Beoordeling	68
5.3.4	Aanbevelingen	69
5.4	Een onderwijsaanbod en werkgelegenheid passend bij de beroepsbevolking	70
5.4.1	Te toetsen beleidsambities	70
5.4.2	Effecten	70
5.4.3	Beoordeling	71
5.4.4	Aanbevelingen	72
5.5	Saamhorigheid in de kernen, ruimte voor ontmoeting en initiatieven	72
5.5.1	Te toetsen beleidsambities	72
5.5.2	Effecten	73
5.5.3	Beoordeling	73
5.5.4	Aanbevelingen	75
5.6	Een goede bereikbaarheid als noodzakelijke basisvoorwaarde voor de leefbaarheid en vitaliteit	75
5.6.1	Te toetsen beleidsambities	75
5.6.2	Effecten	75
5.6.3	Beoordeling	76
5.6.4	Aanbevelingen	77
5.7	Een klimaat neutrale gemeente	77
5.7.1	Te toetsen beleidsambities	77
5.7.2	Effecten	77
5.7.3	Beoordeling	78
5.7.4	Aanbevelingen	79
5.8	Een voorzieningenniveau passend bij de regiofunctie	79
5.8.1	Te toetsen beleidsambities	79
5.8.2	Effecten	80
5.8.3	Beoordeling	80
5.8.4	Aanbevelingen	81
6.	Conclusie en overzicht	82

7. Bibliografie

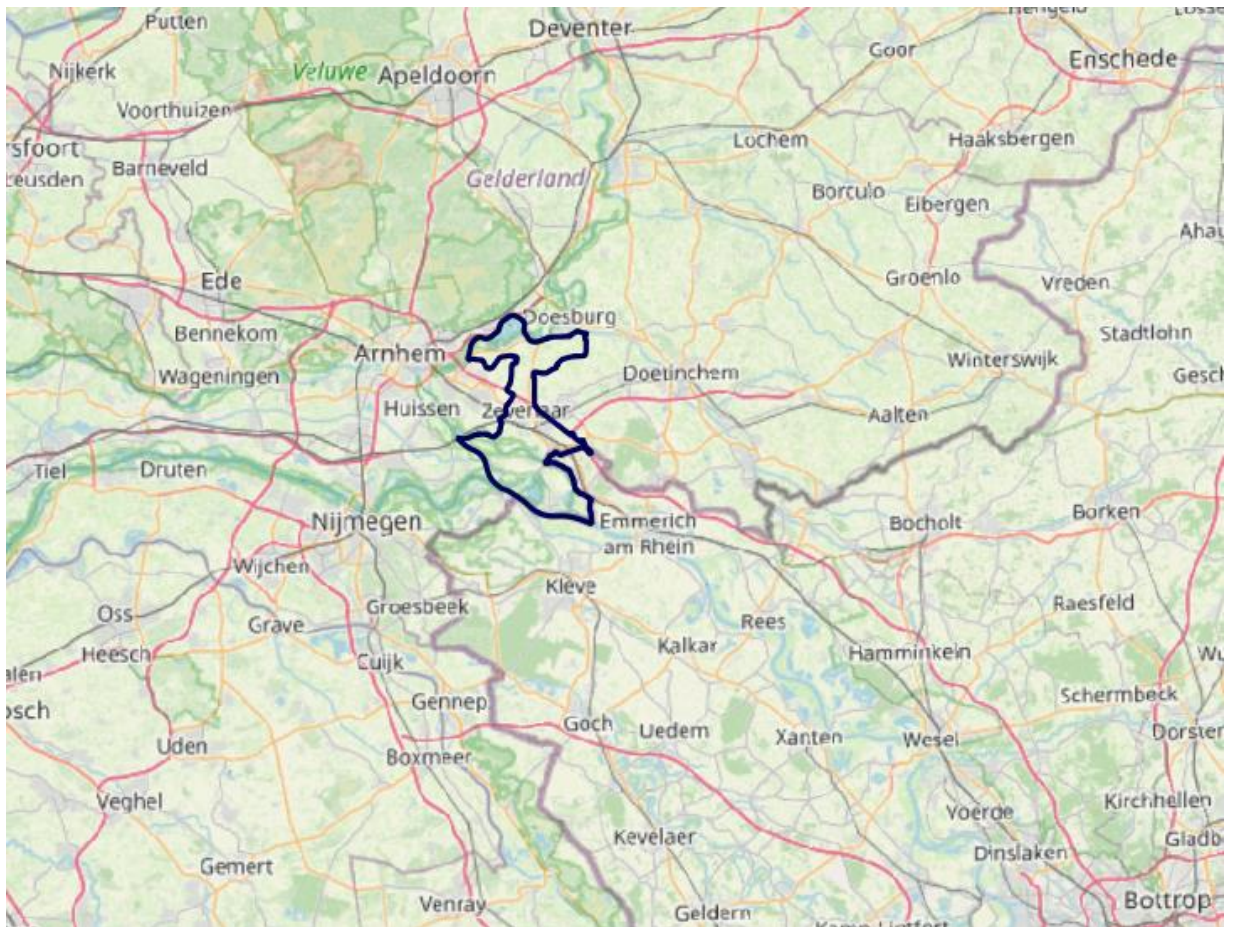
84

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Met de invoering van de Omgevingswet zijn regels voor ruimtelijke ordening vereenvoudigd en samengevoegd. Eén van de instrumenten van deze nieuwe wet is de omgevingsvisie, de vervanger van de structuurvisie. De gemeente Zevenaar is daarom bezig met het opstellen van een omgevingsvisie. De omgevingsvisie schetst op hoofdlijnen het beleid ten aanzien van de leefomgeving. De omgevingsvisie is geen blauwdruk voor de toekomst, maar bepaalt wel de koers. Hiermee stelt de gemeente kaders voor toekomstige ontwikkelingen.

De gemeente Zevenaar heeft in het proces naar de omgevingsvisie al verschillende stappen gezet. Ze heeft een concept omgevingsvisie, Omgevingsvisie Zevenaar 2040, opgesteld.

Figuur 1-1 Gemeentegrens Zevenaar

1.2 Mer en de Omgevingsvisie Zevenaar 2040

Mer-plicht en de omgevingsvisie Zevenaar

Voor een omgevingsvisie is een plan-mer-plicht van toepassing wanneer dit plan het kader vormt voor toekomstige mer-plichtige of mer-beoordelingsplichtige activiteiten met mogelijk aanzienlijke milieugevolgen. In bijlage V bij het Omgevingsbesluit is aangegeven voor welke projecten de verplichting bestaat een mer of een mer-beoordeling uit te voeren. Daarnaast geldt een plan-mer-plicht indien een passende beoordeling moet worden opgesteld. De verplichting tot het opstellen van een passende beoordeling volgt als op voorhand niet kan worden uitgesloten dat de omgevingsvisie mogelijk negatieve effecten op Natura 2000-gebieden heeft.

Kaderstelling in de omgevingsvisie

In de omgevingsvisie worden geen activiteiten genoemd die direct mer-plichtig zijn.

De omgevingsvisie maakt wel de ontwikkeling van windturbines mogelijk (project C2 “Oprichting, wijziging of uitbreiding van een windpark met drie of meer windturbines” uit bijlage V bij het Omgevingsbesluit). Deze ontwikkeling is in eerste instantie merbeoordelingsplichtig. De gemeente Zevenaar maakt deel uit van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, waar samen met 15 andere gemeenten, de provincie, waterschappen en netbeheerder Liander wordt gewerkt aan een duurzame energievoorziening. Hiervoor is een Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0)¹ opgesteld. Momenteel werken de samenwerkende partijen de RES 1.0 uit in een verrijkte RES 2024 (en later een herijkte RES 2.0), waarvoor een plan-mer² is uitgevoerd. Omdat voor deze activiteiten al een mer-procedure is doorlopen en de omgevingsvisie geen afwijkende plannen bevat, is een nieuwe (plan)mer-procedure voor deze omgevingsvisie niet nodig.

De overige activiteiten, zoals woningbouw (project J11 “Aanleg, wijziging of uitbreiding van een stedelijk ontwikkelingsproject met inbegrip van de bouw van winkelcentra en de aanleg van parkeerterreinen” uit bijlage V bij het Omgevingsbesluit), zijn niet van dien aard (qua omvang) of concreet dat dit nu al duidelijk leidt tot een plan-mer-plicht voor deze omgevingsvisie.

Een plan-mer-beoordeling

Ondanks het ontbreken van een directe plan-mer-plicht heeft de gemeente Zevenaar ervoor gekozen om het milieubelang wel vroegtijdig en volwaardig mee te wegen. Om die reden is ervoor gekozen het instrument plan-mer-beoordeling in te zetten. Dit instrument is qua opzet en inhoud vergelijkbaar met een planMER, maar is qua procedure en diepgang beperkter. Dit past beter bij de opzet en inhoud van de omgevingsvisie van de gemeente Zevenaar.

1.3 Doel plan-mer-beoordeling

Het doel van de plan-mer-beoordeling bij de Omgevingsvisie Zevenaar is om de omgevingseffecten een volwaardige plaats te geven in het opstellen van de omgevingsvisie. In de plan-mer-beoordeling is de huidige staat van de leefomgeving in beeld gebracht, zijn de hoofdlijnen van de omgevingsvisie beoordeeld en is daarmee inzichtelijk gemaakt wat de impact van de visie is op de leefomgeving. Het resultaat is dat de plan-mer-beoordeling aanbevelingen biedt om de omgevingsvisie verder aan te scherpen en handvatten biedt voor de verdere uitwerking van de visie. Op deze manier ondersteunt de plan-mer-beoordeling het besluitvormingsproces rondom de omgevingsvisie.

In een plan-mer-beoordeling wordt breder gekeken dan alleen directe milieueffecten. Tegenwoordig worden ook thema's zoals samenleving, wonen, leefbaarheid, mobiliteit, gezondheid, ruimtelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, energie en circulair bouwen meegewogen. Zodoende komen alle relevante thema's in het kader van de fysieke leefomgeving aan de orde.

1.4 Leeswijzer

Deze plan-mer-beoordeling bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de hoofdlijnen van de Omgevingsvisie Zevenaar;
- Hoofdstuk 3 beschrijft de methodiek en het beoordelingskader dat in de leefomgevingsfoto wordt gehanteerd, en de verschillende trends en ontwikkelingen;
- Hoofdstuk 4 betreft de leefomgevingsfoto, waarmee de referentiesituatie wordt geschetst en aandachtspunten worden meegegeven;
- Hoofdstuk 5 bevat de effectenbeoordeling van de ruimtelijke opgaven en ontwikkelingen uit de Omgevingsvisie.
- Tot slot vormt hoofdstuk 6 de conclusie van de plan-mer-beoordeling.

¹ RES GMR Arnhem Nijmegen 1.0, 2021.

² PlanMER RES GMR Arnhem-Nijmegen. Witteveen+Bos, 2023.

2. De Omgevingsvisie

In dit hoofdstuk is het doel en het proces van een omgevingsvisie beschreven. Daarnaast komen de concrete speerpunten uit de Omgevingsvisie Zevenaar in dit hoofdstuk aan de orde. Op deze speerpunten wordt de plan-mer-beoordeling uitgevoerd.

2.1 Wat is een Omgevingsvisie?

Een omgevingsvisie is een integrale visie waarin de overheid de strategische hoofdkeuzes van beleid, gericht op de fysieke leefomgeving, voor de langere termijn opneemt. De omgevingsvisie vervangt de structuurvisie(s), thematische visies en een deel van de beleidsplannen. In veel gemeenten of provincies zijn structuurvisies gericht op één of enkele onderdelen van de ruimtelijke ordening. Een omgevingsvisie heeft echter betrekking op alle aspecten van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet, te weten, beleid op het gebied van wonen, milieu, werken, mobiliteit, voorzieningen, gezondheid, veiligheid, natuurlijke omgeving en energie. De integrale benadering betekent ook dat een omgevingsvisie geen optelsom is van losse beleidsvisies van verschillende domeinen.

De omgevingsvisie in de Omgevingswet

Volgens de Omgevingswet bevat een Omgevingsvisie:

- Een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- De hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied;
- De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

2.2 Het proces van de Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie van gemeente Zevenaar is in concept opgesteld. In de Omgevingsvisie staan acht speerpunten met doelen en ambities. Ook bevat de visie op hoofdlijnen een eerste aanzet voor de uitwerking van de omgevingsvisie met oplossingsrichtingen en beleidskeuzes, die nodig zijn om de doelen en ambities te realiseren.

2.3 Hoofdambities Omgevingsvisie Zevenaar

In de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 staat de gemeente voor een aantal belangrijke opgaven om de kernkwaliteiten van het gebied te behouden en te versterken. De visie richt zich op het creëren van een aantrekkelijke, duurzame en leefbare omgeving, waarbij de unieke kwaliteiten van Zevenaar worden behouden en versterkt. In de omgevingsvisie worden deze opgaven vertaald in acht integrale hoofdambities. De ambities uit de omgevingsvisie geven richting aan hoe Zevenaar zich tot 2040 wil ontwikkelen. Deze ambities zijn:

- **Een fijne woongemeente in een dynamische omgeving met een goed woningaanbod (voor jong en oud)**
De gemeente zet in op een divers woningaanbod voor verschillende doelgroepen, met zowel stedelijke als dorps woonmilieus. Hierbij wordt gezorgd voor voldoende betaalbare woningen en mogelijkheden voor doorstroming, zodat jong en oud in Zevenaar kunnen blijven wonen.
- **Een gezonde, veilige en schone leefomgeving**
Een gezonde leefomgeving wordt nagestreefd door middel van vergroening van de openbare ruimte, aandacht voor sociale interactie, veiligheid en het bevorderen van beweging en gezond gedrag onder de inwoners.
- **Mooie landschappen en natuur en beleefbare cultuurhistorie, waar het fijn recreëren is**
De landschappelijke waarden en cultuurhistorische kenmerken van Zevenaar worden gekoesterd en versterkt. Het creëren van recreatiemogelijkheden in de natuur en het zichtbaar maken van het culturele erfgoed dragen bij aan de leefkwaliteit.
- **Een onderwijsaanbod en werkgelegenheid passend bij de beroepsbevolking**

Onderwijs en werkgelegenheid sluiten aan bij de behoeften van de lokale beroepsbevolking. Er wordt gestreefd naar een divers aanbod van banen en een nauwe samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijven.

- **Saamhorigheid in de kernen, ruimte voor ontmoeting en initiatieven**
Sociale cohesie in de kernen wordt gestimuleerd door ontmoetingsruimten te creëren en door inwoners de mogelijkheid te bieden om zelf initiatieven te ontplooien. De gemeente ziet saamhorigheid en betrokkenheid als belangrijke pijlers voor de leefbaarheid.
- **Een goede bereikbaarheid als noodzakelijke basisvoorwaarde voor de leefbaarheid en vitaliteit**
De bereikbaarheid binnen en buiten de gemeente wordt verbeterd, waarbij duurzame mobiliteitsoplossingen zoals fietsinfrastructuur en openbaar vervoer een belangrijke rol spelen.
- **Een klimaatneutrale gemeente**
De gemeente werkt aan verduurzaming door te investeren in hernieuwbare energie, energiebesparing en circulaire bouwmethoden. Klimaatadaptatie is een belangrijk speerpunt in de toekomstige ruimtelijke inrichting.
- **Een voorzieningenniveau passend bij de regiofunctie**
Zevenaar fungeert als centrumgemeente voor de regio en zorgt voor voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, recreatie en evenementen, passend bij de rol van de gemeente in de regio.

3. Methodiek

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeks- en beoordelingsmethodiek die is toegepast in deze plan-mer-beoordeling.

3.1 Beoordelingskader

Voor het beoordelen van de omgevingsvisie is een beoordelingskader benodigd waarbij ook de trends en onzekerheden, doelbereik en ondergrenzen kunnen worden meegewogen. Daarnaast dient het beoordelingskader de gehele fysieke leefomgeving te beslaan, zonder dat de overzichtelijkheid uit het oog wordt verloren. Onderstaande tabel toont het beoordelingskader dat gebruikt wordt voor deze plan-mer-beoordeling.

Tabel 3-1 Beoordelingskader plan-mer-beoordeling omgevingsvisie Zevenaar

Thema	Aspect
Samenleving	Bevolkingsopbouw
	Bestaanszekerheid
Wonen en voorzieningen	Woningvoorraad
	Voorzieningenniveau
	Leefbaarheid
Gezondheidsbevordering	Sporten en bewegen
	Gezonde openbare ruimte
Mobiliteit	Autoverkeer
	Openbaar vervoer
	Langzaam verkeer (o.a. fietsen, wandelen)
Veiligheid	Omgevingsveiligheid
	Verkeersveiligheid
	Hoogwaterveiligheid
Economie en werkgelegenheid	Werkgelegenheid en werkloosheid
	Vestigingsklimaat
	Werklocaties
	Landbouw
	Toerisme en recreatie
Energie & grondstoffen	Energiegebruik
	Duurzame energieopwekking
	CO ₂ -emissie
	Circulariteit
Gezond milieu	Luchtkwaliteit
	Geluid
	Geur
	Lichthinder
Natuur	Natuurgebieden
	Biodiversiteit
	Groene woonomgeving
Bodem, water en ondergrond	Bodemkwaliteit
	Oppervlaktewater
	Grondwater
Klimaatadaptatie	Hittestress
	Wateroverlast
	Droogtestress
Historisch kapitaal	Archeologie
	Cultuurhistorische waarden
	Landschappelijke waarden

3.2 Beoordeling huidige en referentiesituatie in leefomgevingsfoto

Leefomgevingsfoto

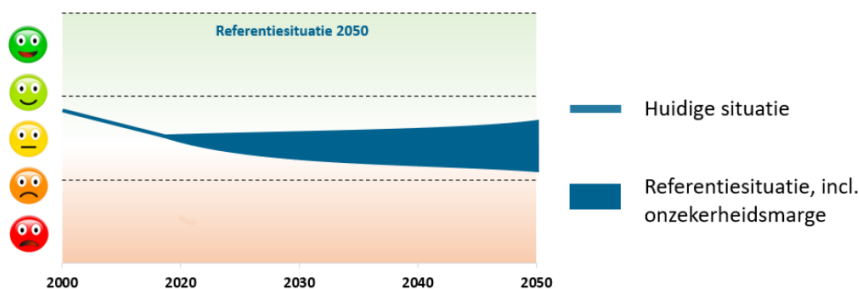
Als eerste stap wordt een zogenaamde leefomgevingsfoto opgesteld (zie hoofdstuk 4). Deze leefomgevingsfoto geeft inzicht in de huidige situatie (2024) en referentiesituatie (de toekomstige situatie zonder de te maken keuzes van de omgevingsvisie Zevenaar 2040). De referentiesituatie is de toekomstsituatie in 2040 (planhorizon van de omgevingsvisie) zonder dat de beleidsveranderingen, keuzes en maatregelen uit de omgevingsvisie gerealiseerd zijn. De referentiesituatie bestaat uit het vastgestelde beleid en de plannen en projecten waarover politieke besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De leefomgevingsfoto Zevenaar beschrijft aan de hand van het beoordelingskader (zie paragraaf 3.1) de staat van de fysieke leefomgeving in de huidige situatie en in de referentiesituatie. Per beoordelingsaspect worden van alle kernwaarden de volgende uitspraken gedaan om de huidige en referentiesituatie te beoordelen:

- Wat is de huidige kwaliteit en kwaliteit van de referentiesituatie?
- Wat is de verwachte autonome trend?
- Wat zijn op basis van bovenstaande antwoorden mogelijke kansen en risico's behorende bij dit beoordelingsaspect?

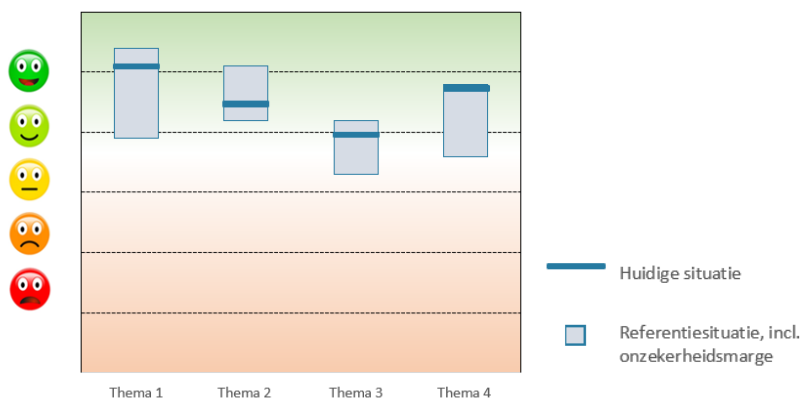
Wijze van beoordeling

De beoordeling van een thema wordt visueel weergegeven aan de hand van een trendgrafiek. Een trendgrafiek toont de ontwikkeling van het thema (positief of negatief) voor het verleden, het heden en de toekomst. In onderstaand voorbeeld is sprake van een negatieve trend: de situatie is de afgelopen 20 jaar verslechterd. Vervolgens wordt aan de hand van beschikbare data een prognose gemaakt voor de referentiesituatie. Onzekerheden vormen de aanleiding voor het gebruik van een bandbreedte. In onderstaand voorbeeld wordt de trend van de afgelopen jaren tot stilstand gebracht of kan de situatie nog licht verder verslechteren.

Figuur 3-1 Voorbeeld beoordelingsfiguur leefomgevingsfoto per beoordelingsaspect

In de samenvattende beoordeling worden de scores van alle thema's samengevat in één figuur. In de volgende stap is de informatie van de afzonderlijke aspecten samengebracht in een overzicht. Hierin is per aspect de huidige situatie en de toekomstige situatie (met bandbreedte) weergegeven. De huidige situatie, de hoogte van de beoordeling in 2024, wordt weergegeven met een streepje. De bandbreedte van de referentiesituatie geeft de bandbreedte per thema in het referentiejaar 2040 weer.

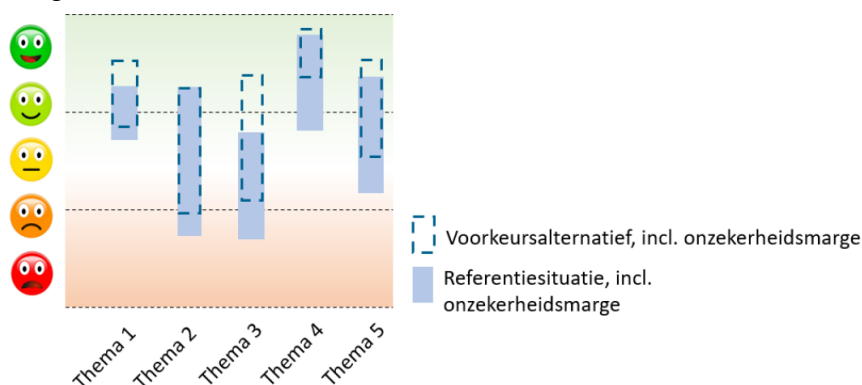

Figuur 3-2 Voorbeeld overzichtsfiguur leefomgevingsfoto

3.3 Beoordeling van de Omgevingsvisie

De beoordeling van de omgevingsvisie gebeurt aan de hand van hetzelfde beoordelingskader als de leefomgevingsfoto. Gestructureerd langs de opgaven van de omgevingsvisie van de gemeente wordt voor elk thema inzichtelijk gemaakt wat de effecten van de omgevingsvisie zijn. De te toetsen beleidsambities worden afgewogen tegen het beoordelingskader.

Na het afzonderlijk inzichtelijk maken van de effecten kan overgegaan worden tot een geïntegreerd oordeel over de omgevingsvisie. Daarvoor worden de verschillende effectbeoordelingen samengevoegd tot één geaggregeerd oordeel per beoordelingsaspect. Dit kan vervolgens op gelijke wijze als de referentiesituatie gevisualiseerd worden (zie hieronder). De afzonderlijke aspecten worden, net als bij de leefomgevingsfoto, samengebracht in een overzicht. Hierbij wordt de bandbreedte van de beoordeling in de referentiesituatie en van de omgevingsvisie in 2040 gebruikt.

Figuur 3-3 Voorbeeld overzichtsfiguur omgevingsvisie

4. Leefomgevingsfoto

De leefomgevingsfoto geeft de situatie weer van de fysieke leefomgeving, beschreven op verschillende thema's. Per thema wordt de huidige situatie beschreven, het beleid, trends en ontwikkelingen die invloed hebben op de huidige situatie en de referentiesituatie. Onderstaande paragrafen lichten elk thema toe.

4.1 Samenleving

4.1.1 Huidige situatie

Bevolkingsopbouw

De gemeente Zevenaar heeft ruim 45.000 inwoners in 2024. De bevolkingssamenstelling in Zevenaar laat zien dat de stad een aanzienlijk aantal 25- tot 45-jarigen (22%) en 65-plussers (25%) kent. De overige leeftijdsgroepen zijn verdeeld in kinderen tot 15 jaar (14%), jongeren tussen 15 en 25 jaar (11%), en volwassenen van 45 tot 65 jaar (28%) (Kadastrale kaart, 2024).

De demografische druk in Zevenaar betreft 80,1% (Waarstaatjegemeente, 2024). Dit betekent dat voor elke 100 mensen in de werkende leeftijdsgroep (meestal van 20 tot 65 jaar) er 80,1 mensen zijn die niet tot de werkende bevolking behoren. Dit omvat zowel jongeren (onder de 20 jaar) als ouderen (boven de 65 jaar). In feite geeft dit percentage aan hoeveel mensen afhankelijk zijn van de werkende bevolking voor hun levensonderhoud en sociale voorzieningen. Hoe hoger dit percentage, hoe groter de belasting voor de werkende bevolking om te voorzien in de behoeften van de niet-werkenden. Bij een demografische druk van 80,1% moeten relatief veel werkenden de kosten dragen voor een groot aantal niet-werkenden, wat implicaties kan hebben voor de economie, sociale voorzieningen en de arbeidsmarkt.

Wat betreft de herkomst van de inwoners heeft 10% een Westerse migratieachtergrond en 5% een niet-Westerse migratieachtergrond, terwijl de overgrote meerderheid van 85% geen migratieachtergrond heeft.

Bestaanszekerheid

De huidige situatie van armoede en bestaanszekerheid in Zevenaar wordt beïnvloed door verschillende factoren, waaronder de beschikbaarheid van woningen, de instroom van nieuwe bewoners en de economische omstandigheden. Sinds 2014 is de druk op de woningmarkt in Zevenaar aanzienlijk toegenomen door de groei van het aantal inwoners. Deze groei heeft geleid tot een tekort aan betaalbare woningen, zowel in de sociale huursector als in de koopsector. Dit tekort heeft een directe impact op de bestaanszekerheid, aangezien mensen met lage inkomens moeite hebben om geschikte huisvesting te vinden. Dit kan de armoede en onzekerheid verder verergeren.

Daarnaast zijn specifieke groepen zoals arbeidsmigranten, statushouders en mensen met een laag inkomen vaak afhankelijk van de sociale huursector. Hun situatie wordt verder bemoeilijkt door lange wachttijden en de beperkte beschikbaarheid van betaalbare woningen.

In Zevenaar zijn er 25 per 1.000 inwoners met een bijstandsuitkering. Dit is relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 34 per 1.000 inwoners.

Niettemin dragen deze omstandigheden (zoals tekort van woningen) bij aan de complexiteit van armoedebestrijding en het waarborgen van bestaanszekerheid in de gemeente Zevenaar.

4.1.2 Trends en ontwikkelingen

- **Vergrijzing:** Net als in veel andere delen van Nederland neemt het aantal ouderen in de gemeente Zevenaar toe. In 2024 is 11,2 % van de inwoners in Zevenaar 75 jaar of ouder. In 2050 stijgt dat waarschijnlijk naar ongeveer 19%. Dit zorgt voor een hogere vraag naar zorgvoorzieningen, aangepaste woningen en andere diensten die inspelen op de behoeften van ouderen. Deze demografische verschuiving heeft ook invloed op de arbeidsmarkt, met een verwachte krimp van de beroepsbevolking en een grotere druk op de werkenden om sociale voorzieningen te ondersteunen.

- **Sociale cohesie en diversiteit:** De instroom van nieuwe bewoners, waaronder arbeidsmigranten en statushouders, draagt bij aan een toenemende diversiteit in de samenleving. Dit vraagt om initiatieven die de sociale cohesie versterken en integratie bevorderen, zoals taalondersteuning, culturele evenementen, en ontmoetingsplekken waar inwoners van verschillende achtergronden samen kunnen komen.

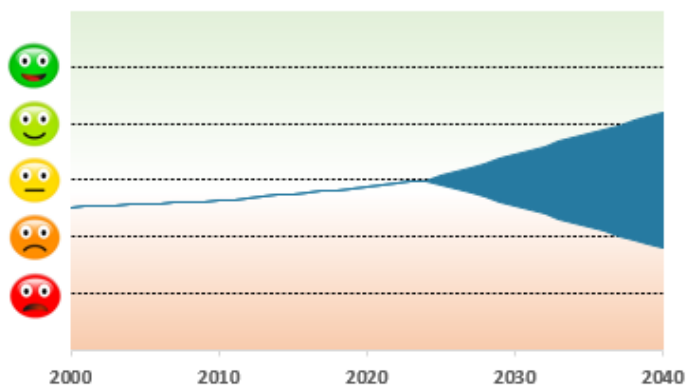
4.1.3 Beoordeling

In de gemeente Zevenaar is het aantal huishoudens wat afhankelijk is van een bijstandsuitkering relatief laag ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De bestaanszekerheid in Zevenaar wordt beïnvloed door de beschikbaarheid van woningen, de instroom van nieuwe bewoners en de economische omstandigheden. De toename van de druk op de woningmarkt heeft met name negatieve effecten op de bestaanszekerheid van de lage inkomensgroepen.

De gemeente Zevenaar scoort momenteel redelijk op het thema samenleving, maar er is een grote bandbreedte voor de toekomst. Enerzijds zijn er potentiële uitdagingen zoals demografische veranderingen, digitalisering en een mogelijke afname van sociale cohesie en veiligheid. Anderzijds kunnen beleidsinterventies en maatschappelijke vooruitgang de situatie verbeteren.

Tabel 4-1 Beoordeling thema samenleving

Huidige Situatie	- Hoge demografische druk - Relatief lage afhankelijkheid bijstandsuitkering - Bestaanszekerheid onder druk door tekort aan betaalbare woningen
Trends en autonome ontwikkelingen	- Nieuwe ontwikkelingen kunnen zowel kansen als bedreigingen vormen voor de bevolkingssamenstelling en bestaanszekerheid. <ul style="list-style-type: none"> o De vergrijzing zorgt voor een hogere vraag naar zorgvoorzieningen en aangepaste woningen. o De instroom van nieuwe bewoners draagt bij aan een toenemende diversiteit in de samenleving, wat vraagt om initiatieven die de sociale cohesie versterken en integratie bevorderen.
Bandbreedte	- Grote onzekerheidsmarge door de invloed van veel verschillende factoren.

Figuur 4-1 Beoordeling thema samenleving

4.2 Wonen en voorzieningen

4.2.1 Huidige situatie

Woningvoorraad

De gemeente Zevenaar kent net als veel andere gemeenten in Nederland een woningtekort. Er is een grote druk op de woningmarkt, wat met name starters, jonge gezinnen en ouderen treft. Het vinden van passende en betaalbare woningen is een steeds groter probleem. Dit wordt deels veroorzaakt door de groeiende vraag van zowel lokale als regionale woningzoekenden. Mensen uit omliggende gebieden zoeken hun toevlucht naar Zevenaar, waar de woningprijzen relatief aantrekkelijk zijn in vergelijking met grotere steden. Dit vergroot de concurrentie op de woningmarkt aanzienlijk.

Daarnaast heeft de woningvoorraad in Zevenaar te maken met veroudering, en veel woningen zijn nog niet levensloopbestendig. Slechts 16% van de huidige woningen is geschikt voor oudere bewoners die langer

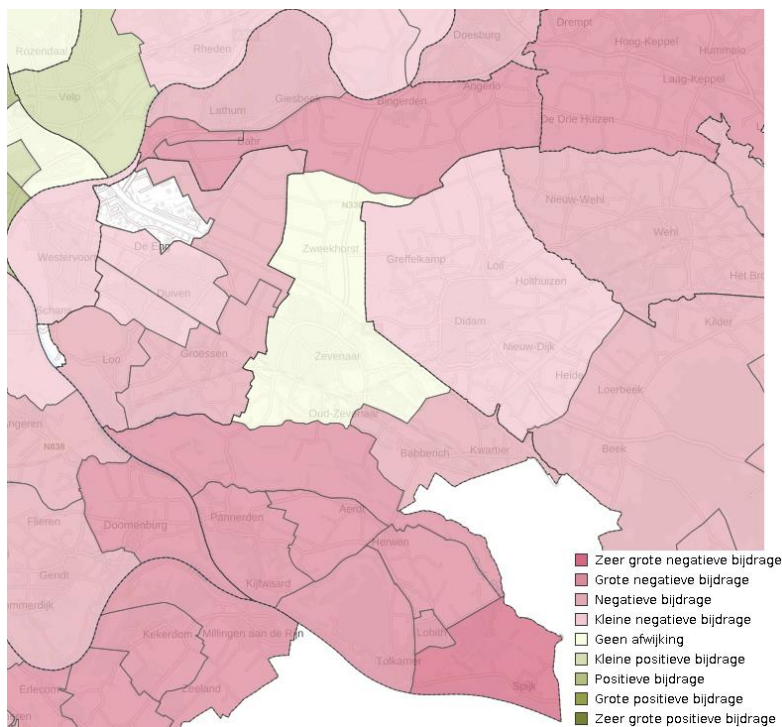
zelfstandig willen blijven wonen. Het aanpassen van de woningvoorraad is niet in alle gevallen mogelijk of rendabel, waardoor de noodzaak om doorstroming naar geschikte woningen te bevorderen een belangrijke focus is voor de komende jaren (Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028). De gemeente telt momenteel 20.679 geregistreerde woningen, waarvan 81,9% eengezinswoningen en 18,1% meergezinswoningen zijn. Dit is een aanzienlijk hoger percentage eengezinswoningen dan het landelijk gemiddelde van 63,5%, terwijl het percentage meergezinswoningen lager ligt dan het landelijke gemiddelde van 36,5%. In 2023 was het gemiddelde oppervlakte van een woning in Zevenaar 132 m², wat ruim boven het Nederlandse gemiddelde van 120 m² ligt.

In 2023 groeide de woonvoorraad in Zevenaar met 0,6% ten opzichte van het voorgaande jaar. De leegstand in de gemeente bedraagt 2%, gelijk aan het landelijke gemiddelde. De gemiddelde transactieprijs per vierkante meter in Zevenaar was 3.100 euro, wat aanzienlijk lager is dan het landelijke gemiddelde van 4.069 euro.

Ondanks deze situatie blijft het een uitdaging om de woningmarkt substantieel te verbeteren. De gemeente moet een sterkere regierol opnemen en innovatieve bouwmethoden zoals flexwoningen, woningsplitsing en optoppen (extra verdiepingen toevoegen) overwegen om de woningproductie te verhogen. Voor 2024 staat een plan om minimaal 116 nieuwe woningen te realiseren en een pilot om de doorstroming van minimaal 10 woningen te bevorderen. Bovendien wordt de Huisvestingsverordening 2020 vervangen door een nieuwe verordening die beter aansluit bij de huidige woningmarkt.

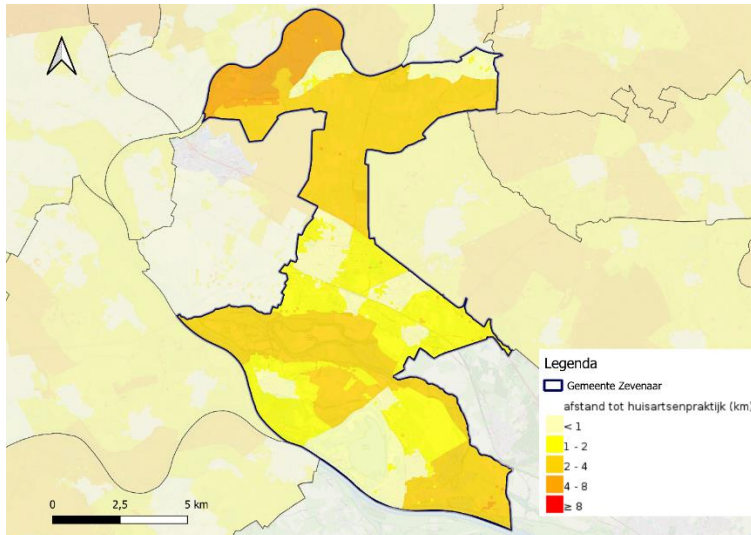
Voorzieningenniveau

Het voorzieningenniveau verschilt sterk binnen de gemeente Zevenaar. Deze is inzichtelijk gemaakt in de Voorzieningenkaart, welke onderdeel is van de Leefbaarometer. Dit onderzoek, uitgevoerd door Atlas Research en In.Fact.Research in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, evalueert de leefbaarheid in verschillende wijken en buurten in kaart te brengen en te monitoren. De Leefbaarometer combineert een groot aantal indicatoren, waaronder veiligheid, sociale cohesie, woningkwaliteit, en voorzieningen, om een totaalbeeld te geven van de leefbaarheid in een gebied. Deze kaart richt zich specifiek op de beschikbaarheid en de nabijheid van diverse voorzieningen in een buurt of wijk. Dit kan bijvoorbeeld gaan om de aanwezigheid van winkels, scholen, gezondheidszorg, openbaar vervoer, sportfaciliteiten, en culturele instellingen.

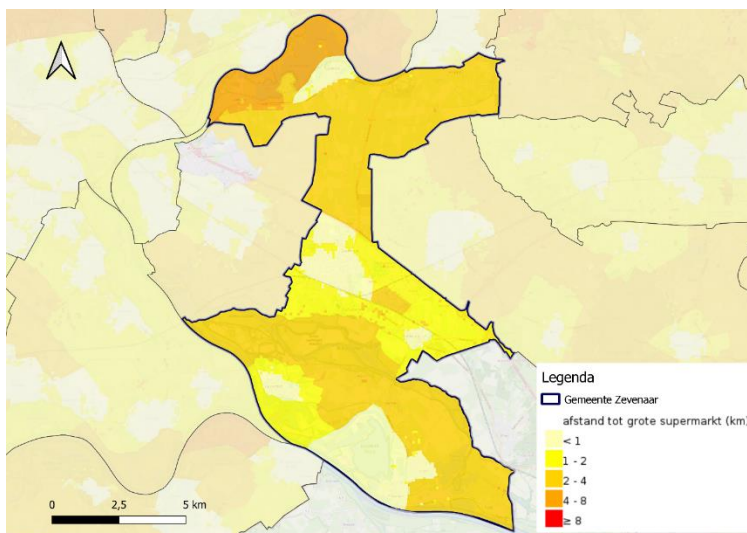

Figuur 4-2 Voorzieningenniveau (bron: Leefbaarometer, 2022)

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft ook de afstand tot de dichtstbijzijnde huisarts en levensmiddelenwinkel in kaart gebracht:

Figuur 4-3 Afstand tot huisartsenpraktijk (bron: CBS, 2021)

Figuur 4-4 Afstand tot grote supermarkt (bron: CBS, 2021)

Zoals in bovenstaande figuren is te zien, is in een groot deel van de gemeente het voorzieningenniveau beperkt. Bewoners van deze gebieden geven dan ook aan dat de bereikbaarheid van essentiële voorzieningen, zoals winkels, scholen en gezondheidszorg, steeds meer onder druk staat. Dit geldt vooral voor ouderen en inwoners zonder auto, voor wie mobiliteit een toenemende zorg is (Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028). Uit enquêtes blijkt dat dit nu echter nog niet als knelpunt wordt ervaren door de bewoners van de gemeente Zevenaar.

De kern Zevenaar heeft wel voldoende voorzieningen, waaronder:

Winkelen

Het centrum van Zevenaar biedt een divers winkelaanbod dat zowel lokale als landelijke voorkeuren bedient. Van ambachtelijke slagerijen tot landelijke winkelketens, het aanbod is breed en afgestemd op de behoeften van bewoners en bezoekers. De wekelijkse markt, die ook 's avonds geopend is, trekt veel bezoekers uit de regio en draagt bij aan de levendigheid van het centrum. Daarnaast zijn er plannen voor de ontwikkeling van een fashionoutlet langs de A12, wat de aantrekkingskracht van Zevenaar als winkelbestemming verder zal vergroten.

Snelle verbindingen

Zevenaar beschikt over een treinstation met verbindingen naar belangrijke steden en regio's. De treinverbindingen tussen Winterswijk en Arnhem, evenals tussen Düsseldorf en Arnhem, zorgen voor een efficiënte verbinding met zowel binnenlandse als internationale bestemmingen. Het treinstation ligt op korte loopafstand van het centrum, wat de toegankelijkheid vergemakkelijkt. Bovendien zorgt de ligging aan de A12 voor een uitstekende bereikbaarheid met de auto, zowel richting het oosten als het westen.

Zorg

Zevenaar beschikt over een ziekenhuis en een uitgebreid aanbod van zorgvoorzieningen. Naast het ziekenhuis zijn er diverse andere zorginstellingen die een breed scala aan medische en ondersteunende diensten leveren. Dit zorgt ervoor dat de zorgbehoeften van de inwoners op verschillende niveaus worden vervuld.

Onderwijs

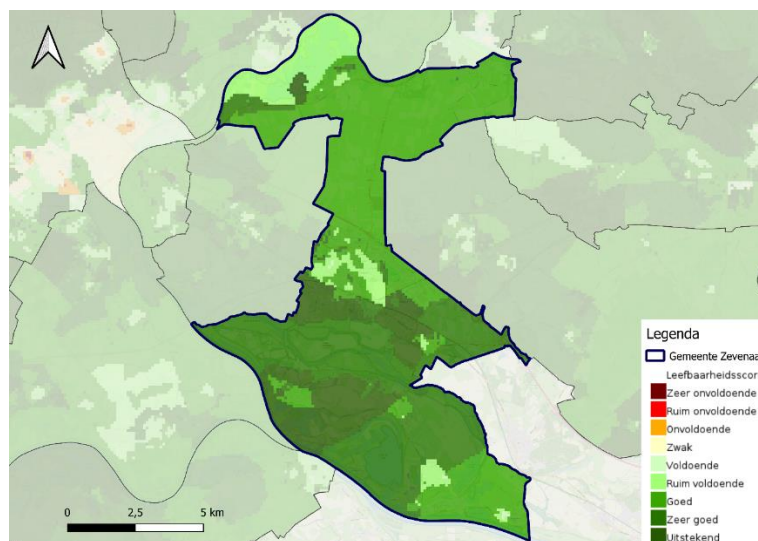
Op het gebied van onderwijs biedt Zevenaar diverse mogelijkheden. In de wijk Groot Holthuizen zijn twee basisscholen en een VMBO-school gevestigd. Deze instellingen verzorgen de vroege en voortgezette educatie van kinderen en jongeren in de regio. Tevens is er een sterke samenwerking tussen beroepsopleidingen en het bedrijfsleven, wat de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt bevordert.

Horeca

Het horecagebied van Zevenaar is geconcentreerd in de kern Zevenaar rond de Markt. Hier kunnen bezoekers kiezen uit een gevarieerd aanbod aan eetgelegenheden, waaronder eetcafés, grandcafés en restaurants.

Leefbaarheid

De gemeente Zevenaar wordt door haar inwoners overwegend gezien als een fijne plek om te wonen, waar rust, veiligheid, groen en gezelligheid centraal staan. In een enquête gaven de respondenten aan dat deze termen hun leefomgeving het beste typeren. De aanwezigheid van ruime, groene gebieden in combinatie met de rustige woonwijken zorgt ervoor dat inwoners zich thuis voelen in Zevenaar. Zes op de tien inwoners geven aan tevreden te zijn over de leefbaarheid van hun buurt. Met name de natuur en de ruimte omheen worden als waardevol gezien (Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028). De gemeente Zevenaar scoort dus goed op het gebied van leefbaarheid, zoals ook blijkt uit Leefbaarometer. Dit onderzoek evalueert aspecten zoals veiligheid, overlast, voorzieningen, woningvoorraad, sociale samenhang en fysieke omgeving. Over het geheel genomen behaalt Zevenaar een gemiddelde score (zie figuur 4-5) ten opzichte van andere Nederlandse gemeenten. De leefbaarheidsindex in Zevenaar is beïnvloed door diverse factoren. De veiligheid binnen de gemeente draagt positief bij aan de leefbaarheid, terwijl het voorzieningenniveau juist een negatieve impact heeft. Dit duidt op een complex evenwicht tussen verschillende elementen die samen de algemene leefbaarheid bepalen.

Figuur 4-5 Leefbaarheidsscore Zevenaar (Leefbarometer, BZK)

De woonervaring is echter niet in alle wijken en dorpen van Zevenaar gelijk. Hoewel een groot deel van de bewoners de leefbaarheid in hun directe omgeving als positief ervaart, zijn er zorgen over specifieke wijken, met name in de kleinere kernen en op het Gelders Eiland. De Leefbarometer toont aan dat delen van Lobith en Spijk, zwakker scoren op het gebied van leefbaarheid, maar nog steeds voldoende wordt beoordeeld. Wel vertonen deze gebieden kenmerken van achteruitgang, zoals een hogere zorgvraag, vaak in verband met sociaal-economische problemen.

4.2.2 Trends en ontwikkelingen

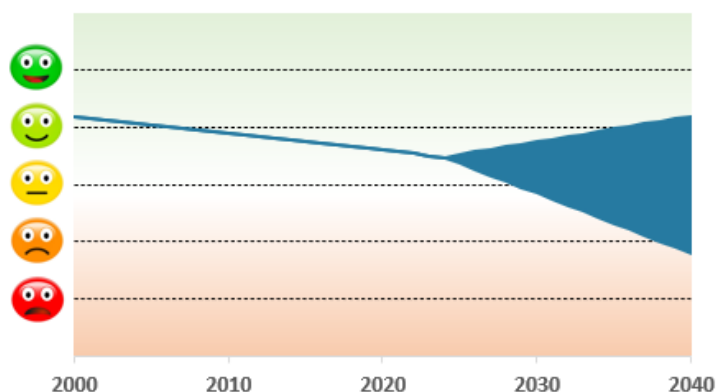
- **Woningmarkt:** De druk op de woningmarkt in Zevenaar is aanzienlijk, mede door de landelijke trend van schaarste aan betaalbare woningen. De vraag naar zowel sociale huurwoningen als koopwoningen blijft hoog. Innovatieve bouwmethoden en flexibele woningoplossingen, zoals woningsplitsing en de bouw van flexwoningen, worden steeds belangrijker om aan de woonbehoefte te voldoen.
- **Voorzieningenniveau:** Het voorzieningenniveau is over het algemeen goed, maar er zijn verschillen tussen de kernen binnen de gemeente. Terwijl het centrum van Zevenaar voldoende voorzieningen biedt, zoals winkels, zorg en onderwijs, hebben de kleinere kernen vaak te maken met een lager voorzieningenniveau. Er is een groeiende behoefte aan initiatieven die het voorzieningenniveau in deze gebieden verbeteren, bijvoorbeeld door mobiele diensten of betere vervoersverbindingen.

4.2.3 Beoordeling

De leefbaarheid (en daarmee woonomgeving) in Zevenaar wordt positief beoordeeld, met een sterke waardering voor de rust, veiligheid en groene ruimte in de gemeente. Toch zijn er duidelijke uitdagingen zichtbaar, met name op het gebied van woningtekorten, de leefbaarheid in specifieke wijken en de toegankelijkheid van voorzieningen in de kleinere kernen. De toenemende vraag naar woningen en de druk op de woningmarkt dwingen de gemeente om een breed scala aan maatregelen te overwegen, zoals het bevorderen van doorstroming, het levensloopbestendig maken van woningen en het creëren van betaalbare nieuwbouwwoningen. Tegelijkertijd kan de sterke gemeenschapszin in Zevenaar worden ingezet om samen met de bewoners de leefomgeving te blijven verbeteren en leefbaarheidsproblemen aan te pakken. Dit leidt tot de volgende beoordeling:

Tabel 4-2 Beoordeling thema wonen en voorzieningen

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Er is schaarste op de woningmarkt. - De gemeente staat er gemiddeld voor op het vlak van leefbaarheid. <ul style="list-style-type: none"> o De gemeente scoort positief op veiligheid. o De gemeente scoort negatief op voorzieningsniveau.
Trends en autonome ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - De wooncrisis in Nederland heeft ook invloed op de gemeente Zevenaar. Er bestaat een tekort aan betaalbare en passende woningen. - Er staan nieuwe woningen gepland in de gemeente Zevenaar. - Door vergrijzing worden voorzieningen in de nabije omgeving steeds belangrijker vanwege de verminderende mobiliteit.
Bandbreedte	- Situatie afhankelijk van ontwikkelingen in economische sectoren. Daardoor redelijke onzekerheid.

Figuur 4-6 Beoordeling thema wonen en voorzieningen

4.3 Gezondheidsbevordering

4.3.1 Huidige situatie

Sporten en bewegen

Het thema sport en bewegen speelt een belangrijke rol in het dagelijks leven van de inwoners van de gemeente Zevenaar. De gemeente stimuleert een actieve leefstijl en biedt een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden aan voor verschillende doelgroepen. De gemeente heeft zich, samen met diverse lokale partners, gecommitteerd aan het Zevenaars Sportakkoord, dat als doel heeft om alle inwoners de mogelijkheid te bieden een leven lang plezier te beleven aan sport en bewegen.

Sportvoorzieningen en infrastructuur

De gemeente Zevenaar beschikt over een uitgebreide en goed onderhouden infrastructuur die een breed scala aan sporten en beweegactiviteiten ondersteunt. De voorzieningen zijn zodanig verspreid dat ze toegankelijk zijn voor inwoners van alle kernen binnen de gemeente.

- Sportpark Hengelder is een centraal gelegen sportcomplex dat onderdak biedt aan verschillende sportclubs, waaronder voetbal- en hockeyverenigingen. De aanwezigheid van meerdere sportvelden, een atletiekbaan, en moderne kleedfaciliteiten maken het park tot een belangrijk centrum voor sport in de gemeente.
- Zwembad De Lentemorgen is een belangrijke faciliteit voor zowel recreatief zwemmen als georganiseerde zwemlessen en sportactiviteiten zoals waterpolo en aquafitness. Het zwembad is uitgerust met moderne voorzieningen die geschikt zijn voor mensen van alle leeftijden, en wordt veel gebruikt door scholen en verenigingen.
- Tennisverenigingen zoals LTC De Griethse Poort bieden goed onderhouden tennisbanen die het hele jaar door toegankelijk zijn. Deze verenigingen zijn populair bij zowel jongere als oudere inwoners en bieden mogelijkheden voor zowel recreatief als competitief tennis.

Openbare beweegvoorzieningen zoals parken, fietspaden en wandelroutes dragen bij aan de laagdrempelige toegankelijkheid van sport en bewegen. In parken zoals het Horsterpark (omgeving sportpark Hengelder) worden regelmatig beweegactiviteiten georganiseerd, waaronder bootcamps en yoga in de buitenlucht. De fietspaden en wandelroutes, die door het landschap van de Liemers lopen, bieden zowel inwoners als bezoekers de mogelijkheid om actief te genieten van de natuurlijke omgeving.

Sportdeelname en beweeggedrag

Het percentage niet-sporters in Zevenaar ligt met 53,7% boven het landelijk gemiddelde van 46,4% (Waarstaatjegemeente, 2024). Om dit percentage te verlagen, ondersteunt de gemeente een breed spectrum van sportactiviteiten, gericht op diverse doelgroepen.

Voetbal is de populairste sport binnen de gemeente, met voetbalverenigingen zoals DVV en DCS die een groot aantal leden hebben, variërend van jeugdteams tot senioren. Deze clubs vervullen een belangrijke sociale functie in de gemeenschap, waar sport gecombineerd wordt met sociale activiteiten en evenementen.

Atletiek en hardlopen zijn ook populaire activiteiten, met clubs zoals De Liemers die atletiektrainingen en hardloopevenementen organiseren. Deze activiteiten trekken een diverse groep deelnemers, van jongeren tot volwassenen die deelnemen aan hardloophwedstrijden en recreatieve loopgroepen.

Het beweegaanbod voor specifieke doelgroepen is een belangrijk aspect van het sportbeleid in Zevenaar. Voor ouderen zijn er bijvoorbeeld initiatieven zoals senioren-gymnastiek en wandelgroepen die zowel de fysieke gezondheid als het sociale welzijn bevorderen. Daarnaast zijn er beweegactiviteiten voor mensen met een beperking, die aangepast zijn aan hun specifieke behoeften, zodat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen aan sport en bewegen.

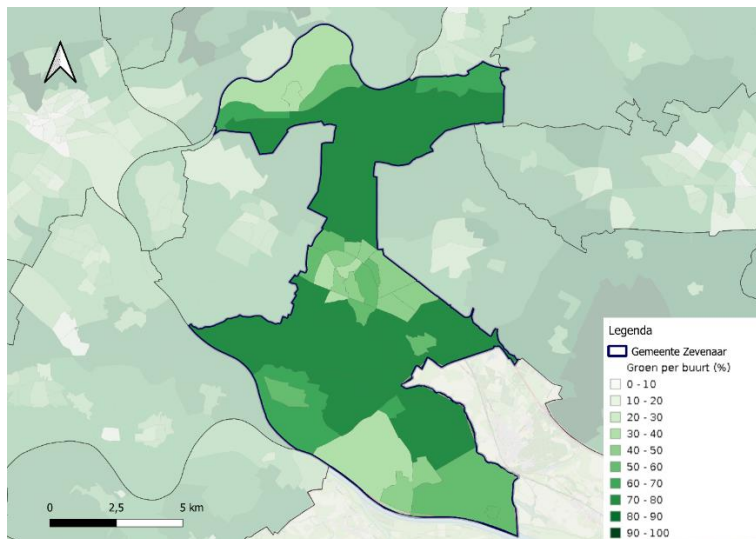
Breedtesport en recreatief bewegen worden sterk gestimuleerd door de gemeente. Er zijn tal van recreatieve activiteiten beschikbaar voor mensen die buiten het georganiseerde verenigingsleven om willen sporten, zoals fitness, yoga en pilates. Deze activiteiten worden vaak georganiseerd door lokale sportscholen en beweeggroepen, die samenwerken met de gemeente om een gevarieerd aanbod te bieden.

Gezonde openbare ruimte

De openbare ruimte speelt een cruciale rol in het welzijn van de inwoners van Zevenaar. Een groene, goed onderhouden omgeving draagt niet alleen bij aan een hogere levenskwaliteit, maar is ook van vitaal belang in het licht van klimaatverandering.

Verstening van de openbare ruimte

In de gemeente Zevenaar is de openbare ruimte aanzienlijk meer versteend dan het landelijk gemiddelde (De Gelderlander, 2024). Uit cijfers blijkt dat 62,0 % van het publieke terrein in woonwijken in Zevenaar als 'grijs' wordt aangemerkt, vergeleken met iets meer dan de helft van de openbare ruimte in woonwijken op landelijk niveau. Dit betekent dat een groot deel van de openbare ruimte in Zevenaar bestaat uit stenen, verharding, en andere niet-groene elementen.

Figuur 4-7 Het percentage groen per buurt (Cobra Groenzicht, 2021)

Ook de privaat beheerde buitenruimtes, zoals voor- en achtertuinen, vertonen een hoog percentage verstening. In Zevenaar is 70,0 % van deze ruimte versteend, wat hoger ligt dan het landelijke gemiddelde van iets minder dan twee derde. Hierdoor komt het totale percentage grijs gebied in de gemeente uit op 31,3 %, wat net iets hoger is dan het landelijk gemiddelde van 31 %.

Acties en initiatieven voor vergroening

Om de negatieve effecten van verstening tegen te gaan, is de gemeente Zevenaar actief betrokken bij vergroening. Eén van de initiatieven die hierbij een belangrijke rol spelen is het jaarlijkse NK Tegelwippen. Tijdens dit evenement strijden gemeenten om zoveel mogelijk stoep- en tuintegels te vervangen door groen, zoals gras, bomen, of planten. Zevenaar heeft in eerdere edities van deze competitie meegedaan en zal ook dit jaar opnieuw deelnemen, met als doel om de verstening in de gemeente verder terug te dringen.

Daarnaast zijn er in Zevenaar verschillende projecten en subsidies beschikbaar om inwoners aan te moedigen hun eigen tuinen te vergroenen. Voorbeelden hiervan zijn het stimuleren van groene daken en geveltuinten, die niet alleen bijdragen aan de biodiversiteit maar ook helpen om wateroverlast te voorkomen en de lokale temperatuur te verlagen. Ook openbare beweegvoorzieningen zoals parken, fietspaden en wandelroutes dragen bij aan de laagdrempelige toegankelijkheid van sport en bewegen. In parken zoals Het Horsterpark worden regelmatig beweegactiviteiten georganiseerd, waaronder bootcamps en yoga in de buitenlucht. De fietspaden en wandelroutes, die door het landschap van de Liemers lopen, bieden zowel inwoners als bezoekers de mogelijkheid om actief te genieten van de natuurlijke omgeving.

4.3.2 Trends en ontwikkelingen

- **Bereik van kwetsbare doelgroepen:** Eén van de grootste uitdagingen is het betrekken van kwetsbare groepen zoals mensen met een beperking, inwoners met een lager inkomen, en ouderen die minder makkelijk toegang hebben tot sport en beweegactiviteiten. De gemeente werkt samen met lokale

organisaties zoals welzijnsstichting Caleidoz om deze groepen te bereiken door het aanbieden van laagdrempelige beweegactiviteiten en ondersteuning.

- **Vergrijzing van sportverenigingen:** De vergrijzing van de bevolking heeft invloed op het ledenbestand van sportverenigingen. Dit biedt echter ook kansen voor de ontwikkeling van nieuwe sportvormen die beter aansluiten bij oudere sporters, zoals wandelvoetbal en Nordic walking.

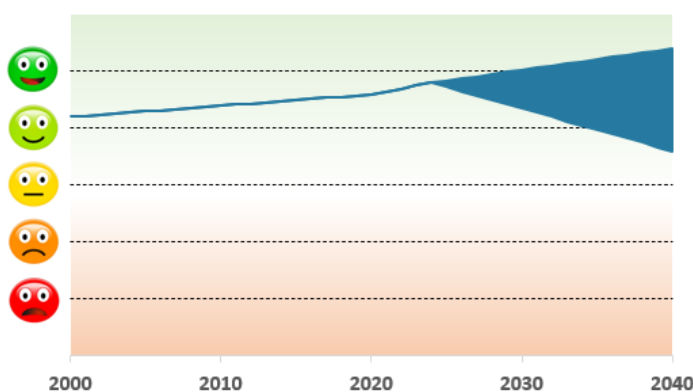
4.3.3 Beoordeling

De gemeente is op de goede weg met gezondheidsbevordering. De gemeente zet zich in voor een actieve leefstijl en biedt een breed scala aan sport- en beweegmogelijkheden voor verschillende doelgroepen. De gemeente beschikt over een uitgebreide infrastructuur met sportparken, zwembaden, tennisverenigingen en openbare beweegvoorzieningen zoals parken en fietspaden. Ondanks deze inspanningen ligt het percentage niet-sporters in de gemeente Zevenaar boven het landelijk gemiddelde. Vergrijzing heeft invloed op het ledenbestand van verschillende sportverenigingen. Met de toenemende vergrijzing is het belangrijk om voldoende sportfaciliteiten voor ouderen te blijven ontwikkelen.

In de huidige situatie is er een redelijk hoge graad van verstering in de openbare ruimte wat ook bijdraagt aan hittestress. De gemeente zet zich ook in voor vergroening, wat in de toekomst een positief effect kan hebben op het beperken van hitte stress in de kernen en de verstering kan tegengaan. De vergroening kan ook aanmoedigen om vaker buiten te recreëren en te sporten.

Tabel 4-3 Beoordeling thema gezondheidsbevordering

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Percentage niet sporters (53,7%) boven het landelijk gemiddelde. - Goede beweeginfrastructuur aanwezig. - Inzet op vergroening. - Veel verstering openbare ruimte.
Trends en autonome ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Het betrekken van kwetsbare groepen bij sport- en beweegactiviteiten blijft een uitdaging. - Vergrijzing beïnvloedt het ledenbestand van sportverenigingen. - Vergroening van de openbare ruimte heeft een positief effect op het bevorderen van een gezonde openbare ruimte.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Er is een redelijke onzekerheidsmarge. De vergroening heeft een positief effect op de gezonde leefomgeving maar de effecten van vergrijzing en beperkt beschikbare beweegvoorzieningen voor deze bevolkingsgroep dragen negatief bij aan gezondheidsbevordering.

Figuur 4-8 Beoordeling thema gezondheidsbevordering

4.4 Mobiliteit

4.4.1 Huidige situatie

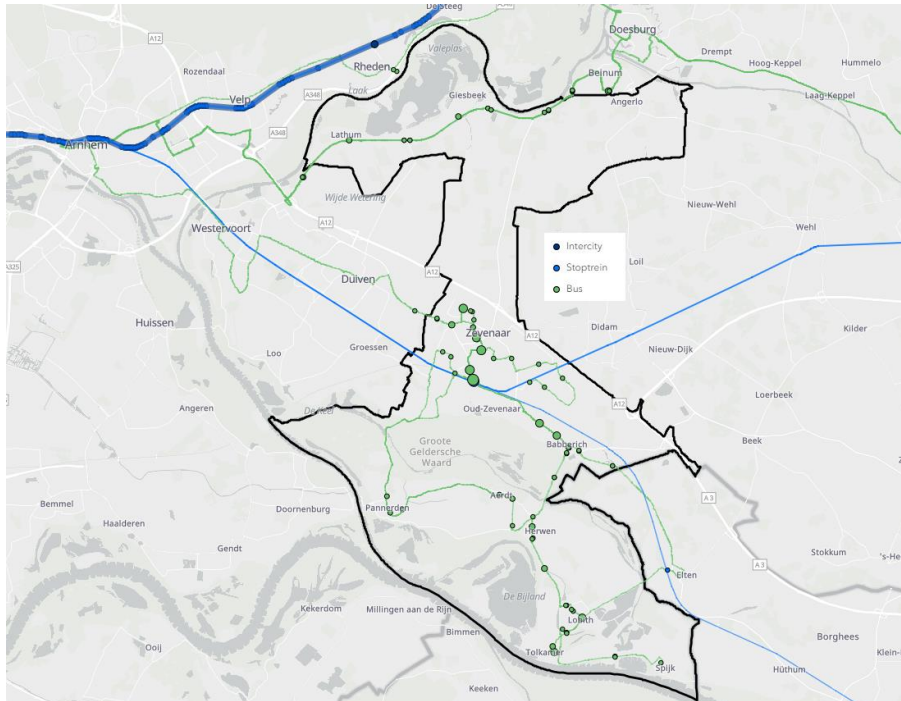
Autoverkeer

In Zevenaar speelt autoverkeer een cruciale rol in de mobiliteit. De stad is strategisch gelegen aan de snelweg A12, die een essentiële verbinding vormt tussen Nederland en Duitsland. Momenteel is de A12 echter vaak

overbelast, wat leidt tot frequente files, vooral rond de oudere en drukke verkeerspunten, zoals de Doesburgseweg en Griethse Poort. Dit heeft negatieve gevolgen voor zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid van de stad. Er zijn plannen in uitvoering, zoals het project ViA15, dat voorziet in de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Hierdoor zal Zevenaar nieuwe aansluitingen krijgen bij Hengelder (Zevenaar Oost) en de Arnhemseweg, wat de verkeersstructuur van de stad aanzienlijk zal veranderen. Deze ontwikkelingen zijn noodzakelijk om de toenemende verkeersdruk op te vangen en de stad beter te ontsluiten. Deze ontwikkelingen kunnen wel leiden tot (tijdelijke) verkeershinder. Gelet op de tijdelijkheid is deze verkeershinder niet doorslaggevend voor de beoordeling.

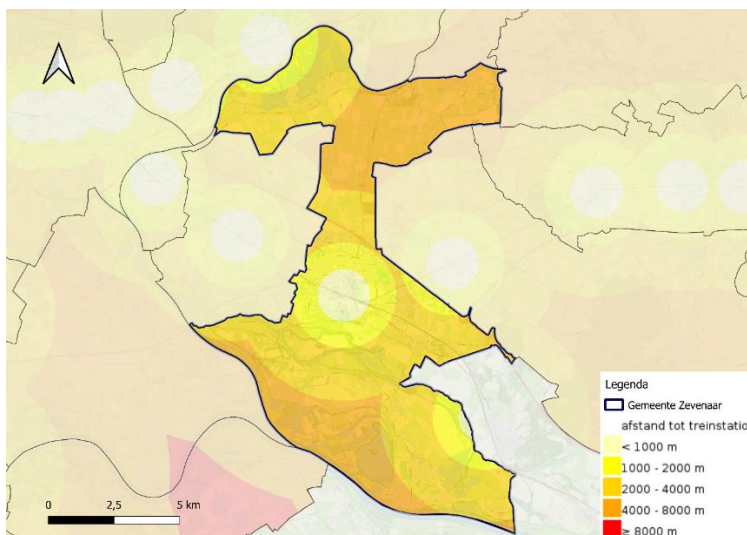
Openbaar vervoer

Het openbaar vervoernetwerk van de gemeente Zevenaar ziet er als volgt uit:

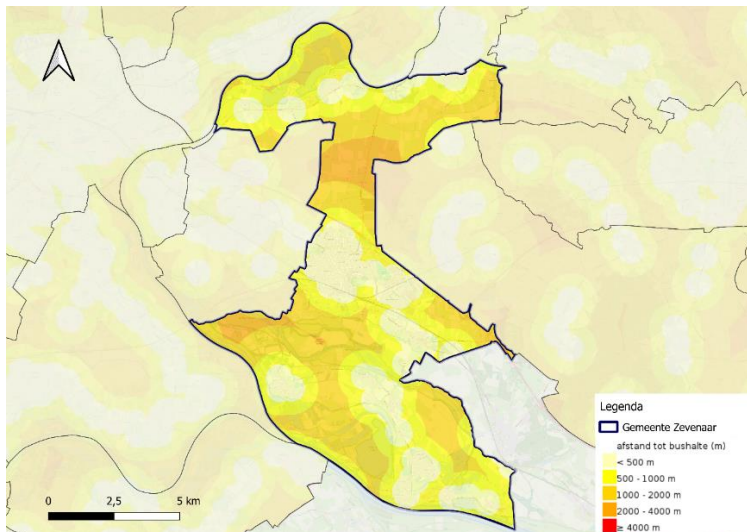
Figuur 4-9 OV-netwerk Zevenaar

Zevenaar heeft een goed ontwikkeld openbaar vervoerssysteem met een belangrijk treinstation dat de stad verbindt met omliggende steden en gebieden zoals Arnhem, Doetinchem en Duitsland (Emmerich-Duisburg-Düsseldorf). Door Zevenaar ligt ook de Betuwelijn voor transport van goederen tussen de Rotterdamse Haven en Duitsland. In Figuur 4-10 is de afstand tot het dichtstbijzijnde treinstation weergegeven.

Figuur 4-10 Afstand tot treinstation (CBS, 2021)

Naast de trein is de bus een essentieel vervoermiddel, vooral voor bewoners van de meer afgelegen gebieden binnen de gemeente. Echter, de dekking van het openbaar vervoer is niet overal optimaal. In bepaalde delen van Zevenaar, vooral op bedrijventerreinen en in nieuwe woongebieden, is er behoefte aan betere openbaarvervoerverbindingen. Deze OV-dekking is in Figuur 4-11 weergegeven.

Figuur 4-11 Afstand tot busstation (CBS, 2021)

Langzaam verkeer

Zevenaar heeft een uitgebreid netwerk van fietspaden dat wordt gezien als een belangrijk alternatief voor autoverkeer, vooral voor korte afstanden. De populariteit van de elektrische fiets heeft deze trend versterkt. Het stadscentrum is goed bereikbaar voor fietsers en er wordt gewerkt aan verdere verbeteringen om het fietsnetwerk robuuster te maken. Voor voetgangers is het centrum ook goed toegankelijk, er is ruimte voor verbetering in de infrastructuur buiten het centrum, vooral wat betreft de veiligheid en het comfort van langzaam verkeer. Er zijn plannen om de verbindingen voor langzaam verkeer, zoals fietspaden en wandelroutes, verder te verbeteren, met speciale aandacht voor recreatieve gebieden.

4.4.2 Trends en ontwikkelingen

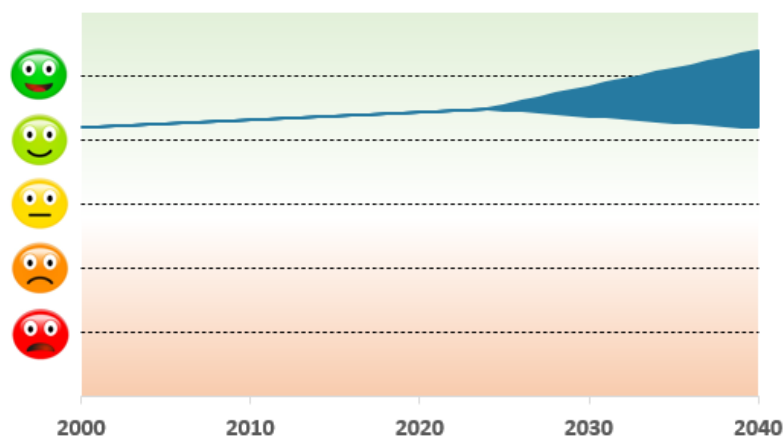
- **Verkeersdrukte en infrastructuur:** De toenemende verkeersdruk op belangrijke snelwegen zoals de A12, en de toekomstige aansluiting op de A15, zijn belangrijke aandachtspunten. Deze ontwikkelingen vereisen infrastructuurverbeteringen om de bereikbaarheid en leefbaarheid te waarborgen. Projecten zoals ViA15 zijn cruciaal om congestie te verminderen en de verkeersstromen beter te reguleren.
- **Duurzaam vervoer:** Er is een groeiende belangstelling voor duurzame mobiliteitsopties, zoals fietsen en openbaar vervoer. Het netwerk van fietspaden in Zevenaar wordt uitgebreid, en er zijn plannen om de dekking en kwaliteit van het openbaar vervoer te verbeteren, vooral in de meer afgelegen kernen van de gemeente. De opkomst van elektrische fietsen draagt ook bij aan de verschuiving naar duurzamer vervoer voor korte afstanden. Daarnaast zal het elektrische wagenpark, volgens landelijke trend, toenemen.

4.4.3 Beoordeling

Zevenaar staat er op het gebied van mobiliteit er redelijk goed voor. De gemeente is goed verbonden met steden in de omgeving door de N-wegen en de A12, maar de toenemende verkeersdruk is wel een aandachtspunt. De toekomstige aansluiting op de A15 zal de ontsluiting van de gemeente verbeteren. Het openbaar vervoersysteem is goed ontwikkeld, met een belangrijk treinstation dat Zevenaar verbindt met omliggende gebieden en steden zoals Arnhem. Echter, de dekking van het openbaar vervoer is niet overal optimaal, vooral op bedrijventerreinen en in nieuwe woongebieden, die moeilijker bereikbaar zijn. Het gaat namelijk vooral om buurtbussen in deze omgeving. De tijden van de reguliere buslijnen worden niet als optimaal ervaren: er rijden geen bussen na 20.00 uur en in het weekend is er weinig frequentie. Zevenaar beschikt ook over een uitgebreid netwerk van fietspaden, wat een belangrijk alternatief vormt voor autoverkeer, vooral voor korte afstanden.

Tabel 4-4 Beoordeling thema mobiliteit

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Wandel en fiets infrastructuur is goed op orde. - Sterk ov-netwerk, mogelijkheden tot verbeteren verbinding bedrijventerreinen en nieuwe woonlocaties. - Redelijk goede autobereikbaarheid.
Trends en autonome ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Verbeterde ontsluiting richting Nijmegen door aansluiting op de A15. - Mobiliteitsprofiel verandert door de veranderende bevolkingsamenstelling. Faciliteren van laadinfra, openbaar vervoer en de veranderende mobiliteitsbehoefte leidt niet tot knelpunten.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Onzekerheidsmarge is deels afhankelijk van ontwikkelingen in het mobiliteitsgedrag van bewoners. Deze ontwikkeling is omgeven door onzekerheden, dus de ingetekende bandbreedte is groot

Figuur 4-12 Beoordeling thema mobiliteit

4.5 Veiligheid

4.5.1 Huidige situatie

Omgevingsveiligheid

Omgevingsveiligheid gaat over de kans dat mensen kunnen komen te overlijden door een calamiteit met gevaarlijke stoffen. Voor het thema omgevingsveiligheid wordt afzonderlijk ingegaan op de risicobronnen en veiligheidscontouren (aandachtsgebieden) van inrichtingen, transportroutes en buisleidingen. In de Omgevingswet wordt in het kader van omgevingsveiligheid drie aandachtsgebieden onderscheiden:

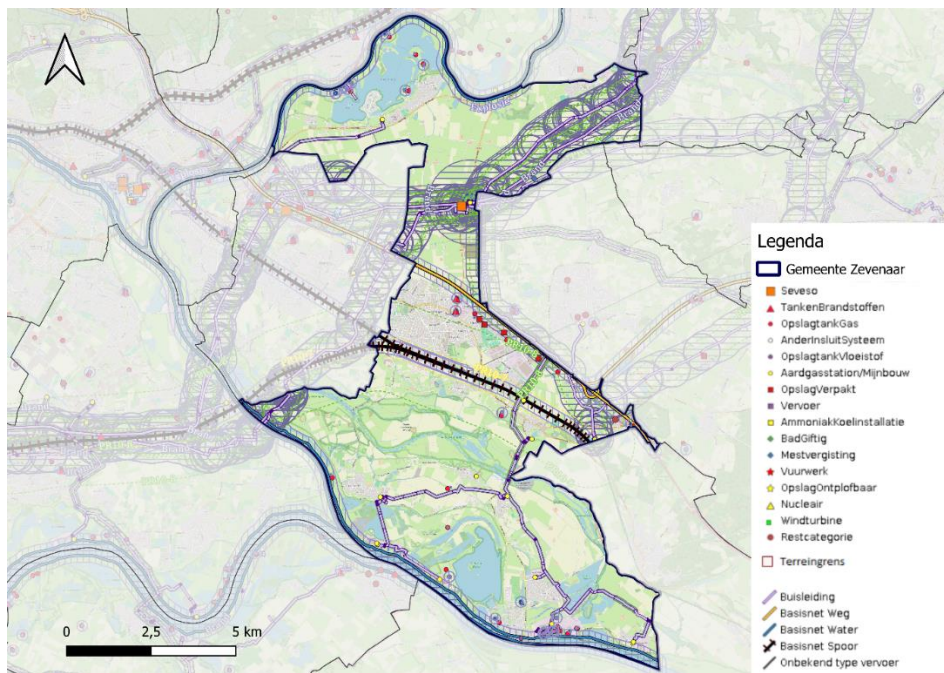
- Brandaandachtsgebied van circa 30 meter bij een weg of spoorlijn (plasbrand of fakkelbrand);
- Explosieaandachtsgebied van circa 200 meter bij een weg of spoorlijn;
- Gifwolkaandachtsgebied van mogelijke enkele kilometers.

Bij inrichtingen hangt het aandachtsgebied erg af van de hoeveelheid stof en andere factoren hoe groot dit gebied is.

Voor het gifwolkaandachtsgebied geldt dat mensen in een goed geïsoleerd huis (en zeker bij nieuwbouw) waar de ventilatie uitgezet kan worden, voldoende veilig zijn. Bovendien zijn de meeste inrichtingen die werken met giftige stoffen waar een dergelijke calamiteit zich voor kan doen, over het algemeen gevestigd op grote afstand van woongebieden.

In Figuur 4-13 zijn de milieubelastende activiteiten met een omgevingsveiligheidsrisico in de gemeente Zevenaar weergegeven. In deze figuur worden alle locaties van de gemeente Zevenaar weergegeven waar gevaarlijke stoffen aanwezig zijn die een omgevingsveiligheidsrisico vormen. Dit omvat niet alleen bedrijven in Zevenaar die werken met gevaarlijke stoffen, maar ook wegen, spoorwegen, waterwegen en buisleidingen binnen de gemeente. Bijvoorbeeld, in het noordelijk deel is een aardgastransportleiding gelegen, in het midden zijn de A12 en de Betuwelijn gelegen waarover gevaarlijke stoffen worden getransporteerd. Ook zijn Seveso-bedrijven in deze kaart weergegeven. Seveso-bedrijven zijn bedrijven waar men gevaarlijke stoffen produceert, verwerkt,

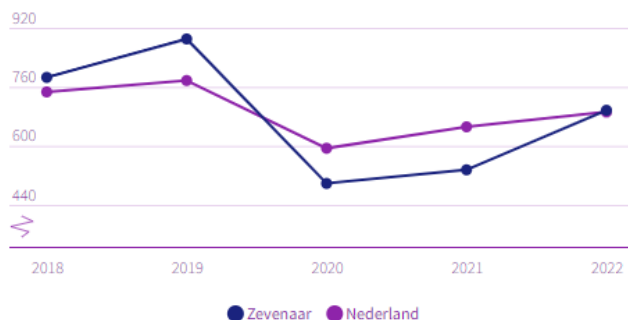
behandelt of opslaat, bijvoorbeeld raffinaderijen, petrochemische ondernemingen, chemische fabrieken, aardoliedeps of opslagplaatsen voor explosieve stoffen. Het gaat hier om een compressorstation van de Nederlandse Gasunie (oranje vierkant in figuur). Compressorstations zijn nodig om de gasdruk in het landelijke hoofdgastransportnet op peil te houden.

Figuur 4-13 Ligging risicobronnen binnen Zevenaar (Ministerie IenW - Register Externe veiligheid, 2024)

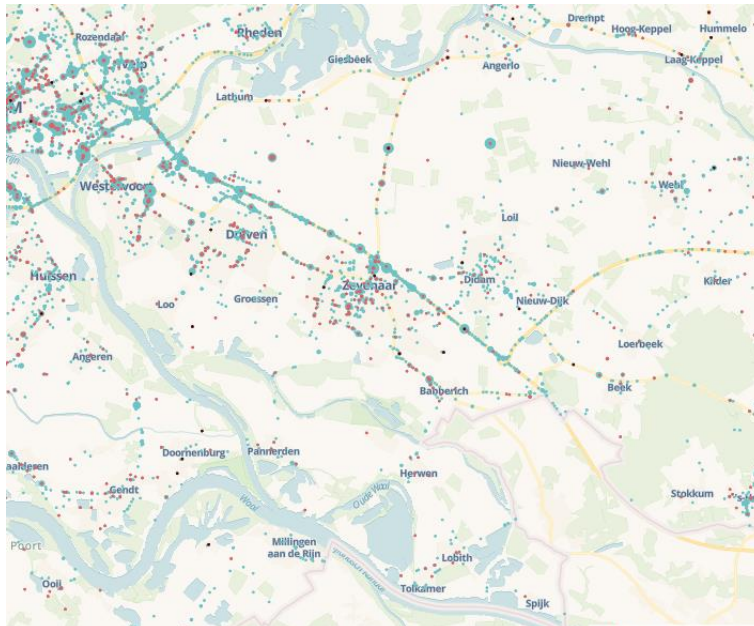
Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt binnen de gemeente Zevenaar. Er wordt gewerkt volgens de landelijke principes van Duurzaam Veilig, waarbij wegen zo worden ingericht dat ze eenduidig en veilig zijn voor alle weggebruikers. Het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Zevenaar is vergelijkbaar met het landelijke aantal ongevallen (zie Figuur 4-14). In 2022 waren er in Zevenaar 696 verkeersongevallen per 100.000 inwoners, terwijl er landelijk gemiddeld 692 per 100.000 inwoners ongevallen waren. In 2022 resulteerden 10,3% van de ongevallen in een ziekenhuisopname. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde waar ruim 18% van de ongevallen resulteerde in een ziekenhuis opname. Ook het aantal verkeersdoden was met 0,3% lager dan het landelijke gemiddelde van 0,6% (SWOV, 2022).

Figuur 4-14 Verkeersongevallen per 100.000 inwoners (SWOV, 2022)

In Figuur 4-15 zijn de verkeersongevallen naar type en locatie binnen Zevenaar weergegeven. De meeste ongevallen betreffen uitsluitend materiële schade, terwijl slechts enkele ongevallen een dodelijke afloop hebben. Een groot deel van de ongevallen vinden plaats op en rondom de A12 en de provinciale wegen. Ook in de kern van Zevenaar vinden relatief veel ongevallen plaats.

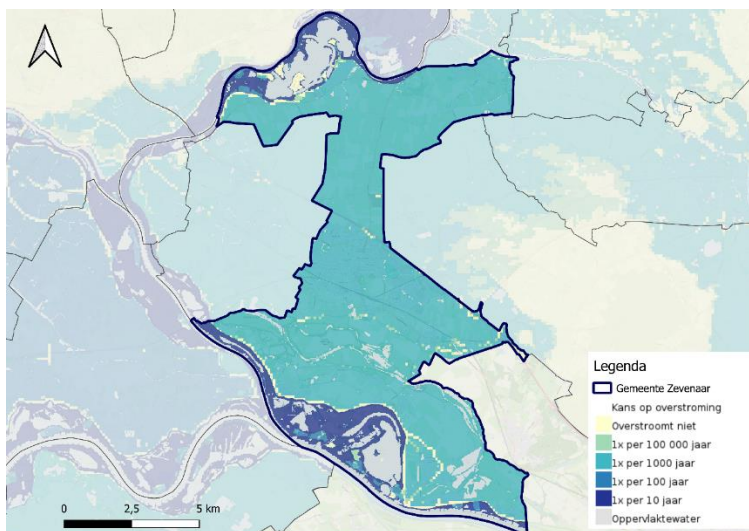

Figuur 4-15 Verkeersongevallen tussen 2019 en 2026, blauw alleen materiële schade, rood ongevallen met minimaal één gewonde, zwart ongevallen met minimaal één dode (STAR, 2024).

Hoogwaterveiligheid

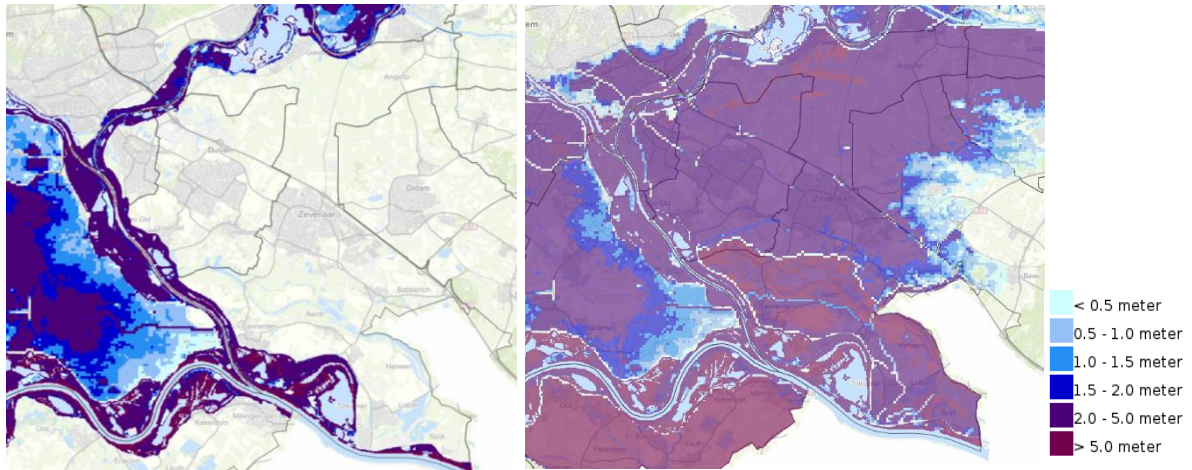
Plaatsgebonden overstromingskans geeft de kans dat een locatie in één jaar te maken krijgt met overstromingen. Binnen een gebied kunnen grote verschillen bestaan in de kans op een overstroming. Deze plaatsgebonden overstromingskansen zijn gebaseerd op de veiligheidseisen van de waterkeringen.

De gemeente Zevenaar ligt tussen de rivieren de IJssel en de Rijn. Binnen de uiterwaarden van deze rivieren is er een grote kans, 1 keer per 10 jaar, op overstromingen. In de rest van de gemeente Zevenaar is er een bijzonder kleine kans, 1 keer per 100.000 jaar, op overstromingen (zie Figuur 4-16) (Nationaal georegister, 2023).

Figuur 4-16 Plaatsgebonden overstromingskans Zevenaar (Nationaal georegister, 2023)

Waar een middelgrote kans, 1 keer in de 100 jaar, aanwezig is betreft het geen bebouwde gebieden, maar gaat het om overstromingen van uiterwaarden met een diepte tot meer dan 5 meter. Bij een bijzonder kleine kans op overstromingen, 1 keer per 100.000 jaar, is de geschatte overstromingsdiepte 2 tot 5 meter in de gehele gemeente (zie Figuur 4-17) (LIWO, 2022).

Figuur 4-17 Overstromingsdiepte middelgrote kans (links) en een bijzonder kleine kans (rechts) (LIWO, 2022)

4.5.2 Trends en ontwikkelingen

- **Verkeersveiligheid:** Hoewel het aantal verkeersongelukken in Zevenaar in lijn ligt met landelijke cijfers, blijft verkeersveiligheid een prioriteit. Vooral rondom de A12 en in het centrum van Zevenaar gebeuren relatief veel ongelukken. Er is een voortdurende behoefte aan maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren, zoals betere infrastructuur, snelheidsbeperkingen en educatiecampagnes.
- **Omgevingsveiligheid:** Slimme Monitoring en Data-analyse: Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van geavanceerde technologieën zoals sensoren en data-analyse om omgevingsrisico's te monitoren. Door real-time data te verzamelen en te analyseren, kunnen gemeenten sneller en nauwkeuriger reageren op potentiële risico's en maatregelen nemen om de veiligheid te verbeteren.
- **Hoogwaterveiligheid:** Hoogwaterveiligheid wordt een steeds urgenter thema. De *Beleidslijn Grote Rivieren* richt zich op het beheersen van overstromingsrisico's langs de grote rivieren door ruimte te bieden aan de rivier. Dit gebeurt door restricties op nieuwbouw en activiteiten in overstromingsgevoelige gebieden, waardoor rivieren bij hoogwater meer ruimte krijgen en de waterveiligheid toeneemt.

4.5.3 Beoordeling

Verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt in Zevenaar. De meeste verkeersongevallen betreffen materiële schade. De toekomstige verbreding van de A12 en de aansluiting op de A15 kunnen de verkeersdrukten ontlasten en daarmee de verkeersveiligheid bevorderen.

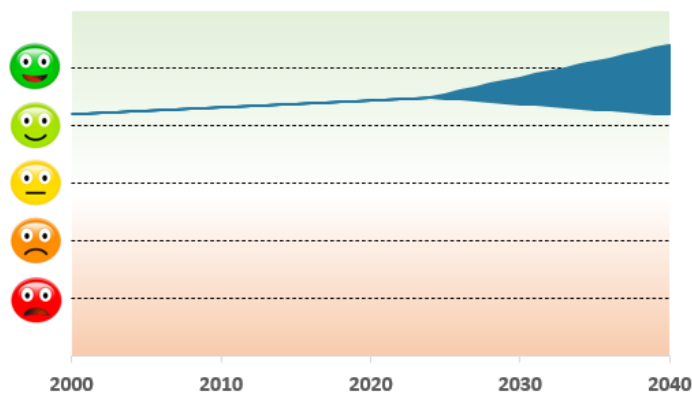
Binnen de uiterwaarden is er een grote kans op overstromingen, buiten de uiterwaarden is er een bijzonder kleine kans. Het onderhoud van de dijken is essentieel om de waterveiligheid van de inwoners te waarborgen. In het buitendijks gebied dient, bij nieuwe ontwikkelingen, rekening gehouden te worden met mogelijke overstromingen.

Al met al laten de ontwikkelingen op het vlak van verschillende veiligheidsaspecten zien dat de ontwikkelingen relatief positief zijn. Dit maakt dat het aspect veiligheid als volgt wordt beoordeeld:

Tabel 4-5 Beoordeling thema veiligheid

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Rekening houden met omgevingsveiligheidsrisico's nabij risicobronnen (zoals nabij de Betuwelijn, de A12, buisleidingen, het compressorstation en andere risicobronnen) - Verkeersveiligheid is een belangrijk aandachtspunt, met de meeste ongevallen op en rondom de A12 en in het centrum van Zevenaar. - Grote kans op overstromingen in de uiterwaarden.
Trends en autonome ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe ontwikkelingen kunnen zowel kansen als bedreigingen vormen voor de omgevingsveiligheid. <ul style="list-style-type: none"> ○ Grootschalige infrastructuurontwikkelingen zoals de verbreding van de A12 en het doortrekken van de A15 kunnen de verkeersveiligheid verbeteren. ○ Klimaatverandering kan de risico's op overstromingen vergroten, wat vraagt om goed onderhouden dijken en waterbeheerstrategieën. ○ Intensiever gebruik van Betuwelijn kan mogelijk de omgevingsveiligheid beïnvloeden.

Bandbreedte	- De effecten op veiligheid zijn afhankelijk van de uitvoering van plannen en de effecten van klimaatverandering. Hierin worden geen grote veranderingen verwacht.
--------------------	--

Figuur 4-18 Beoordeling thema veiligheid

4.6 Economie en werkgelegenheid

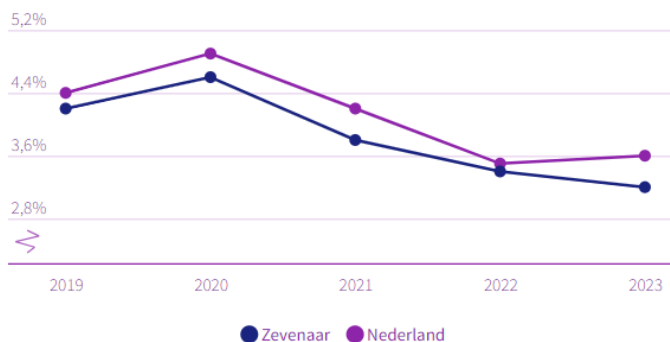
4.6.1 Huidige situatie

Werkgelegenheid en werkloosheid

Zevenaar vertoont een relatief stabiele werkgelegenheidssituatie. Er zijn 577,9 banen per 1.000 inwoners. Volgens cijfers uit 2023 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn er momenteel 1.420 mensen van 15 tot 75 jaar zonder werk in Zevenaar. Dit aantal omvat zowel mensen die actief op zoek zijn naar een baan als degenen die minder actief op zoek zijn. Ondanks deze cijfers ligt het onbenut arbeidspotentieel in Zevenaar rond het gemiddelde van Gelderland, wat wijst op een vrij gezonde arbeidsmarkt in vergelijking met andere regio's. Van de 1.420 mensen zonder werk in Zevenaar, zijn er 820 officieel werkloos. Dit betekent dat deze personen actief op zoek zijn naar een baan en beschikbaar zijn om onmiddellijk aan het werk te gaan. De overige 600 mensen worden door het CBS als 'semi-werkloos' geclassificeerd. Deze groep bestaat uit mensen die wel beschikbaar zijn voor werk, maar niet actief zoeken. Dit kan het gevolg zijn van verschillende redenen: sommigen geloven niet dat ze kans maken op een baan, terwijl anderen wellicht wachten op een baan die pas op langere termijn beschikbaar zal zijn.

Het onbenut arbeidspotentieel in Zevenaar bedraagt 4,3% van de totale beroepsbevolking, wat vrijwel gelijk is aan het gemiddelde van heel Gelderland (4,5%). Dit cijfer is iets lager dan het landelijke gemiddelde van 4,9%, wat ongeveer 350.000 mensen vertegenwoordigt. De relatief lage werkloosheid in Zevenaar kan worden toegeschreven aan de aanhoudende personeelstekorten die de arbeidsmarkt kenmerken. Dit zorgt ervoor dat de werkloosheid relatief laag blijft, aangezien veel mensen die momenteel werkloos zijn, al een nieuwe baan hebben aangenomen maar nog niet zijn begonnen. De werkloosheidcijfers later de afgelopen jaren ook een dalende trend zien, zie Figuur 4-19.

Werkloosheid

CBS | 2019 - 2023

Figuur 4-19 Werkloosheidspercentage Zevenaar (CBS, 2024)

Deze dalende trend weerspiegelt de aanhoudende vraag naar personeel en de uitdagingen waarmee bedrijven worden geconfronteerd om aan hun personeelsbehoeften te voldoen. Het onbenut arbeidspotentieel in Zevenaar is, net als in andere regio's, deels een gevolg van de mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, evenals de specifieke omstandigheden van de betrokken personen.

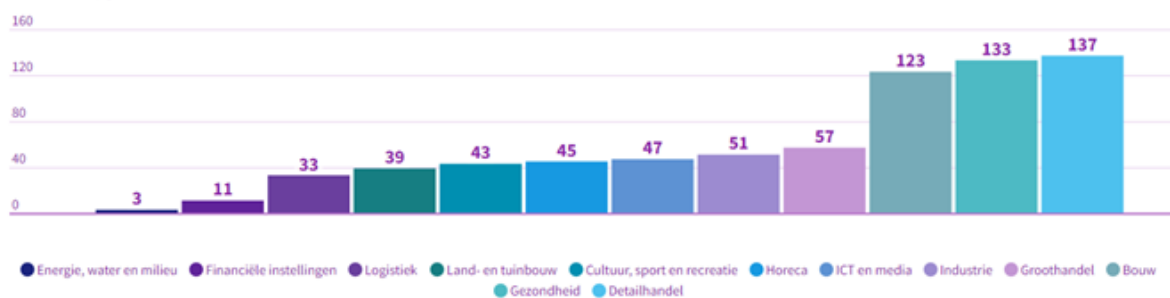
De werkgelegenheidssituatie in Zevenaar lijkt over het algemeen gezond, met een werkloosheidspercentage dat in lijn ligt met regionale gemiddelden.

Vestigingsklimaat

De branches bouw, gezondheid, industrie, landbouw en detailhandel zijn goed vertegenwoordigd in Zevenaar, zoals blijkt uit onderstaande gegevens

Vestigingen naar sector

Zevenaar, per 10.000 inwoners

Handelsregister KVK | 2e kwartaal 2023

Figuur 4-20 Vestigingen naar sector (bron KVK, 2023)

Het vestigingsklimaat voor bedrijven in de gemeente Zevenaar wordt gekenmerkt door een strategische ligging en goede infrastructuur. Door de nabijheid van de Duitse grens en het Ruhrgebied is Zevenaar een logische keuze voor bedrijven met een internationale focus. Daarnaast beschikt de gemeente over diverse bedrijventerreinen, zoals 7Poort, die voorzien zijn van de benodigde faciliteiten en infrastructuur om verschillende soorten bedrijven te huisvesten.

Werklocaties

De gemeente Zevenaar, gelegen tussen de stedelijke omgeving van Arnhem en het landelijke gebied van Montferland, kenmerkt zich door een groeiende bevolking en een toename van het aantal arbeidsplaatsen. De gunstige ligging langs de A12 en nabij de Duitse grens maakt Zevenaar tot een aantrekkelijke locatie voor bedrijven. De gemeente speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling aan de oostzijde van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de diverse bedrijventerreinen binnen de gemeente Zevenaar, die een essentiële bijdrage leveren aan de lokale en regionale economie.

1. Businesspark 7Poort, Zevenaar

Businesspark 7Poort is strategisch gesitueerd langs de A12, direct aan de grens met Duitsland. Deze ligging is bijzonder aantrekkelijk voor bedrijven die actief zijn in de logistieke sector en internationale handel. De uitstekende bereikbaarheid via zowel weg- als spoorverbindingen versterkt de aantrekkingskracht van dit bedrijventerrein, dat zich richt op bedrijven met grensoverschrijdende activiteiten.

2. Bedrijventerrein Zuidspoor, Zevenaar

Bedrijventerrein Zuidspoor ligt langs de spoorlijn Arnhem-Emmerich en de Ringbaan Zuid, op korte afstand van station Zevenaar. De nabijheid van het openbaar vervoer, gecombineerd met de goede bereikbaarheid per auto (circa 10 minuten vanaf de A12), maakt dit terrein aantrekkelijk voor bedrijven die waarde hechten aan zowel mobiliteit als toegankelijkheid voor werknemers en bezoekers.

3. Bedrijventerrein De Koppeling, Angerlo

Dit terrein, gelegen aan de provinciale weg Westervoort-Doesburg (Doetinchem), biedt een uitstekende locatie voor bedrijven die een landelijke omgeving verkiezen met goede verbindingen naar de A12, A18 en A348. De Koppeling ligt op minder dan 10 minuten rijden van deze belangrijke verkeersaders, wat het terrein bijzonder geschikt maakt voor bedrijven die opereren in zowel de regio Arnhem als de Achterhoek.

4. Bedrijventerrein Giesbeek

Bedrijventerrein Giesbeek ligt eveneens aan de provinciale weg Westervoort-Doesburg, op slechts 5 minuten van op- en afrit 27 van de A12. Dit terrein is goed bereikbaar en biedt mogelijkheden voor bedrijven die zich willen vestigen in de nabijheid van de regionale verbindingswegen en het openbaar vervoer naar onder meer Arnhem en Doesburg.

5. Transportcentrum Transito, Babberich

Transportcentrum Transito, gelegen naast oprit 30 (Beek/Babberich) van de A12, is specifiek ontwikkeld voor bedrijven in de transport- en logistieke sector. Hoewel het terrein geen aansluiting op het openbaar vervoer heeft, is de directe toegang tot de autosnelweg een belangrijke troef voor bedrijven die afhankelijk zijn van snel en efficiënt wegvervoer.

6. Grenspost Bergh, Babberich

Grenspost Bergh ligt strategisch bij de grensovergang tussen Duitsland en Nederland, wat het terrein bij uitstek geschikt maakt voor bedrijven die actief zijn in grensoverschrijdende handel en logistiek. De ligging biedt directe toegang tot de Duitse markt, wat de efficiëntie van internationale bedrijfsactiviteiten bevordert.

7. Bedrijventerrein Mercurion, Zevenaar

Mercurion is gunstig gelegen aan de A12 en is via de eerste zijweg na de afrit Zevenaar zeer snel bereikbaar. Dit terrein biedt uitstekende mogelijkheden voor bedrijven die behoefte hebben aan een locatie met directe snelwegtoegang. Mercurion is echter niet ontsloten door openbaar vervoer, wat het terrein vooral geschikt maakt voor bedrijven die hun focus op wegvervoer hebben.

8. Bedrijventerrein Tatelaar, Zevenaar

Bedrijventerrein Tatelaar ligt eveneens aan de A12 en is snel toegankelijk vanaf de afrit Zevenaar. Het terrein deelt veel kenmerken met Mercurion, waaronder de afwezigheid van openbaar vervoer. Dit maakt het terrein geschikt voor bedrijven die een strategische ligging aan de snelweg prefereren.

9. Bedrijventerrein Hengelder, Zevenaar

Hengelder is een bedrijventerrein met een uitstekende ligging langs de A12 en is toegankelijk via het naastgelegen bedrijventerrein Tatelaar. In de toekomst zal Hengelder profiteren van een directe aansluiting op de A12, wat de bereikbaarheid verder zal optimaliseren. Daarnaast is het terrein bereikbaar via een buslijn die verbinding biedt met de treinstations van Didam en Zevenaar, wat bijdraagt aan de toegankelijkheid voor werknemers.

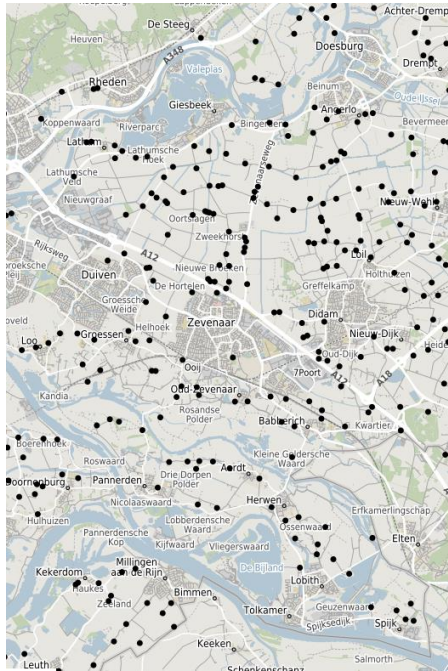
10. Bedrijventerrein Pannerden

Pannerden beschikt over een eigen bedrijventerrein, dat bedrijven in deze regio de mogelijkheid biedt om zich te vestigen in een meer landelijke omgeving met behoud van goede regionale verbindingen.

11. Bedrijventerrein Herwen

Landbouw

De landbouwsector in Zevenaar heeft een belangrijke rol binnen de gemeente, waarbij meer dan 50% van de gronden wordt gebruikt voor agrarische doeleinden. Het gebied wordt voornamelijk gedomineerd door veehouderij en akkerbouw, met veel grootschalige bedrijven, vooral ten noorden van de A12. Er is sprake van intensief grondgebruik, wat bijdraagt aan het beeldbepalende karakter van het buitengebied. In de gemeente Zevenaar zijn dus veel veehouderijen aanwezig. Het gebied Het Broek heeft een open karakter en wordt gekenmerkt door de landbouw (Gemeente Zevenaar, 2013). Ook in het rivierklimaatpark is ruimte voor landbouw (Rivierklimaatpark IJsselpoort, 2024).

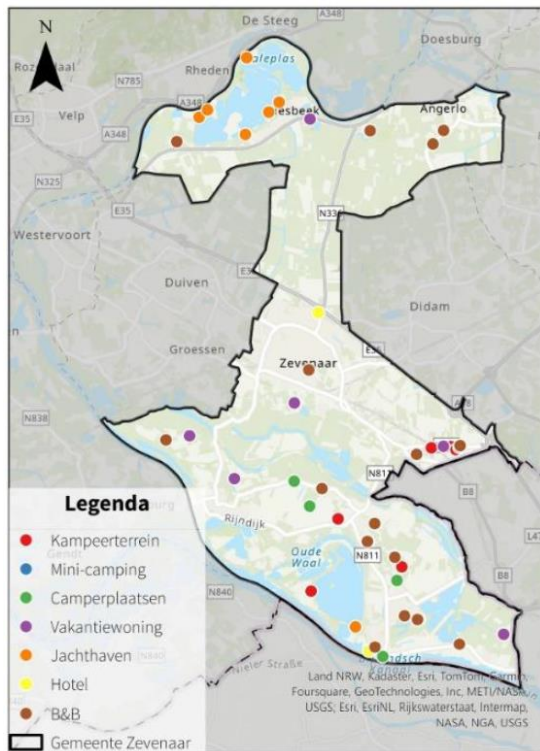
Figuur 4-22 Veehouderijen in Zevenaar (Gelderseomgevingsdienst, 2024)

Hoewel landbouw nog steeds een prominente economische functie heeft, staan veel agrarische bedrijven voor uitdagingen. Er is sprake van een afname in het aantal bedrijven door bedrijfsbeëindigingen, wat kan leiden tot leegstand en verloedering van agrarische gebouwen. Tegelijkertijd is er een trend van schaalvergroting bij de bedrijven die doorgaan, waarbij de omvang van de bedrijven toeneemt om economisch rendabel te blijven. Dit gaat gepaard met een concentratie van activiteiten en een mogelijk verminderde diversiteit binnen de sector

Toerisme en recreatie

De gemeente Zevenaar beschikt over uitgebreide aantrekkelijke natuurgebieden die toegankelijk zijn voor recreatie en toerisme. De lange afstandsroute “Pieterpad” loopt door de gemeente Zevenaar. Daarnaast zijn er in de gemeente tal van fietsknooppunten en is er een uitgebreid fietsnetwerk aanwezig. De verblijfsrecreatie

concentreert zich in het noorden en zuiden van de gemeente. In het tussengebied is weinig verblijfsrecreatie aanwezig en bevinden zich veel agrarische ondernemers, zie ook Figuur 4-23 (Gemeente Zevenaar, 2024).

Figuur 4-23 Verblijfsrecreatie Zevenaar (Gemeente Zevenaar, 2024)

4.6.2 Trends en ontwikkelingen

- **Duurzame economische groei:** In Nederland is er een groeiende aandacht voor duurzame economische ontwikkeling, wat ook in Zevenaar merkbaar is. De overgang naar een circulaire economie, waarin hergebruik van materialen en vermindering van afval centraal staan, biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid en innovatie. Bedrijven in Zevenaar worden steeds meer gestimuleerd om duurzame praktijken te implementeren, bijvoorbeeld door energie-efficiënte productiemethoden en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen.
- **Digitalisering en automatisering:** Landelijk zorgt de digitalisering voor veranderingen in de arbeidsmarkt. Ook in Zevenaar spelen deze trends een rol, met een toenemende vraag naar digitaal vaardige medewerkers en een verschuiving van traditionele banen naar functies in technologie en dienstverlening. De opkomst van thuiswerken, versneld door de COVID-19-pandemie, heeft de manier waarop bedrijven en werknemers opereren blijvend veranderd, wat kansen biedt voor een betere werk-privébalans en vermindering van verkeersdrukke.

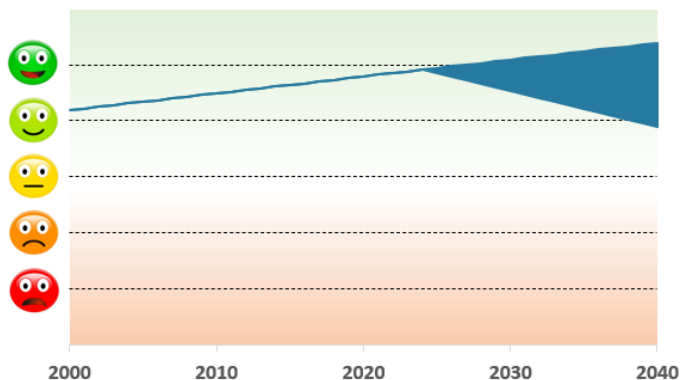
4.6.3 Beoordeling

Op het gebied van economie en werkgelegenheid scoort de gemeente Zevenaar goed. De werkloosheid ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Door de aanhoudende personeelstekorten is de verwachting dat ook in te toekomst de werkloosheid laag zal blijven. Het gunstige vestigingsklimaat door de goede bereikbaarheid en infrastructuur van de gemeente draagt positief bij aan de economie. De vestiging van nieuwe bedrijven zal ook in de toekomst bijdragen aan voldoende werkgelegenheid. De economie is afhankelijk van veel factoren waar de gemeente geen invloed op heeft. Daarom is een brede bandbreedte voor de toekomstige ontwikkelingen aangehouden.

Tabel 4-6 Beoordeling thema economie en werkgelegenheid

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven door ligging. - Lage werkloosheid.
---------------------	--

Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Verbetering vestigingsklimaat door nieuwe aansluiting op A15. - Aanhoudende personeelstekorten zorgen voor relatief lage werkloosheid. - De komst van 7 Poort II. 7Poort II is een modern bedrijventerrein in Zevenaar, gericht op logistiek, industrie en andere commerciële activiteiten. Het project 7Poort II is een uitbreiding van dit terrein. Het biedt duurzame en flexibele ruimtes voor bedrijven.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Trends sterk afhankelijk van economische ontwikkelingen. Daardoor een redelijke onzekerheid.

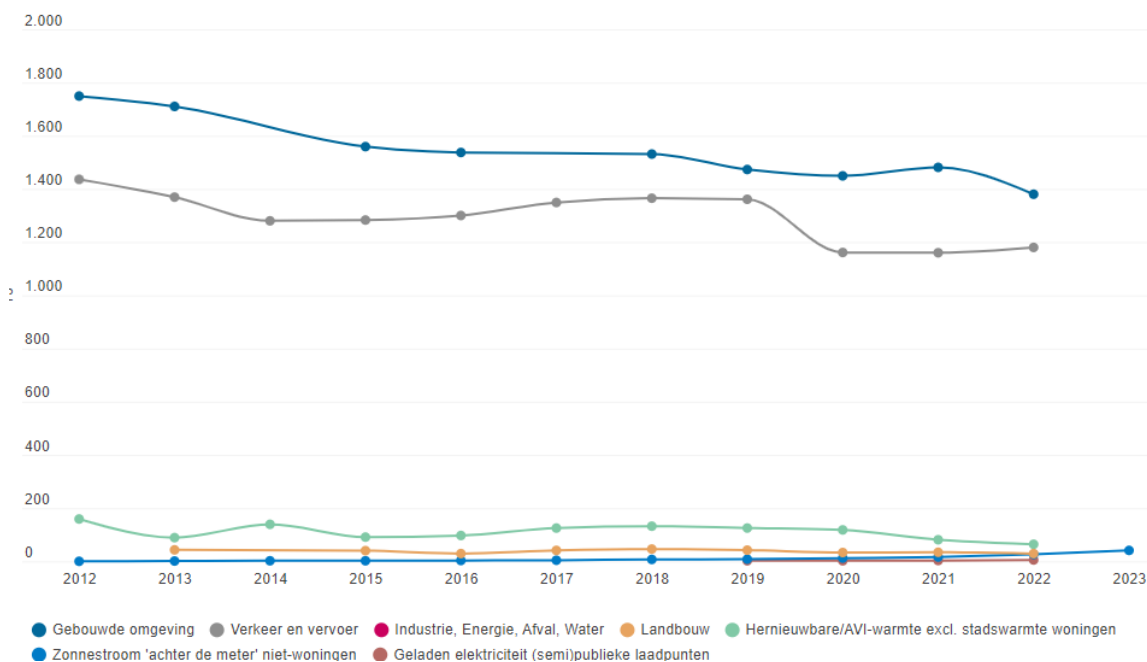
Figuur 4-24 Beoordeling thema economie en werkgelegenheid

4.7 Energie en grondstoffen

4.7.1 Huidige situatie

Energiegebruik

Het totale energieverbruik in de gemeente Zevenaar bedroeg 4.385 Terrajoule (TJ) in 2022. Het energieverbruik van de gebouwde omgeving en vervoer waren de grootste energieverbruikers, met respectievelijk 1.380 en 1.180 TJ (zie Figuur 4-25) (Klimaatmonitor, 2022). De gemeente heeft de ambitie om in 2040 aardgasvrij te zijn en in 2050 energie neutraal (Gemeente Zevenaar, 2024).

Figuur 4-25 Energieverbruik naar sector (Klimaatmonitor, 2022)

In 2022 was het gemiddelde gasverbruik 1.160 m³ voor koopwoningen en 830 m³ voor huurwoningen. Het gasverbruik ligt hoger dan het landelijk gemiddelde, dat respectievelijk 760 en 970 m³ bedroeg (CBS, 2023).

Het gemiddelde elektriciteitsverbruik in Zevenaar ligt hoger dan het landelijke gemiddelde. In 2022 was het gemiddelde elektriciteitsverbruik voor Nederlandse huurwoningen 2.040 kWh, terwijl dit in Zevenaar 2.270 kWh was. Voor koopwoningen was het verschil kleiner, met een gemiddeld verbruik van 3.160 kWh in Zevenaar tegenover 3.090 kWh landelijk (CBS, 2023).

Duurzame energieopwekking

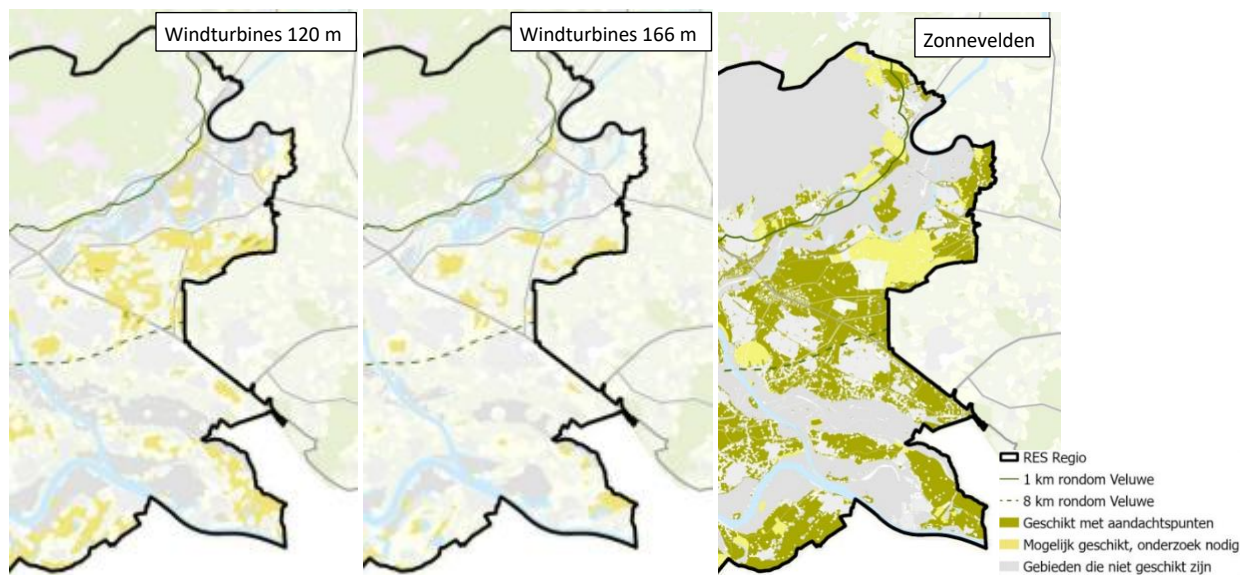
De gemeente Zevenaar valt onder de RES-regio (regionale energiestrategie) Groene Metropoolregio (GMR) Arnhem-Nijmegen. De GMR bestaat uit 16 gemeenten, de provincie, de waterschappen en netbeheerder Liander. De GMR heeft in de RES de doelstelling vastgelegd om in 2030 1,62 TWh duurzame elektriciteit op te wekken. Dit wil de regio doen door het ontwikkelen van windturbines, zonnevelden, zonnepanelen op grote dakoppervlakken (zon op dak) en een aantal waterkrachtprojecten. Ook heeft de regio de ambitie om warmtebronnen te ontwikkelen en te ontsluiten in de regio, als alternatief voor de fossiele warmtevoorziening, door met name aardgas. De gemeente heeft zichzelf ten doel gesteld om in 2050 energieneutraal te zijn (Gemeente Zevenaar, 2024).

In de gemeente Zevenaar zijn wind- en zonne-energie belangrijke pijlers van de energietransitie. Windpark Bijvanck is al gerealiseerd en operationeel. Op onderstaande plattegrond staan de locaties van de vier windmolens met rode bolletjes aangegeven.

Figuur 4-26 Windpark Bijvanck (bron: www.windparkbijvanck.nl)

In het planMER zijn voor de elektriciteitsopwekking op de mogelijkheden voor windparken vanaf twee windturbines en zonnevelden vanaf twee megawatt (MW) onderzocht. Op basis van het onderzoek zijn geschiktheidskaarten voor windturbines en zonnevelden gemaakt (zie Figuur 4-27). Met behulp van de uitkomsten, vastgelegd in het planMER, wordt een RES 2.0 opgesteld.

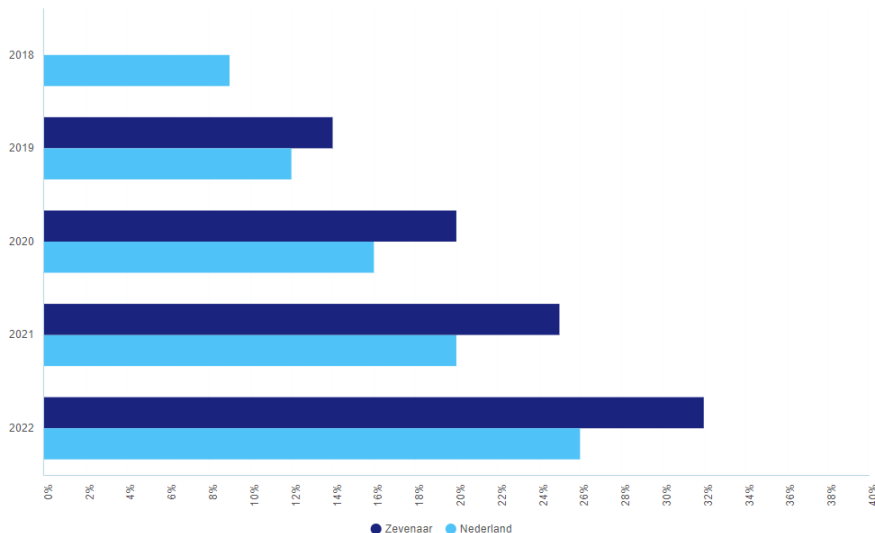

Figuur 4-27 Geschiktheidskaart vanuit milieueffecten voor windturbines met een ashoogte van 120 m, voor windturbines met een ashoogte van 166 m, voor zonnevelden (planMER RES GMR 2.0. Witteveen+Bos, 2023)

Voor warmte speelt de gemeente Zevenaar een actieve rol in de regionale warmtetransitie, met plannen voor collectieve en individuele warmteoplossingen, zoals warmtenetten en warmtepompen. Dit alles in lijn met de doelstellingen van de RES om tegen 2030 een substantiële bijdrage te leveren aan duurzame energieopwekking en CO₂-reductie.

Het percentage hernieuwbare energie in Zevenaar was 9,6% in 2022. Dit is 5% onder het landelijk gemiddelde. Wel is het gemiddelde aantal woningen met zonnepanelen met 32% relatief hoog tegenover de landelijke 26% (zie Figuur 4-28) (CBS, 2022). Het aantal woningen met zonnepanelen is de afgelopen jaren flink gestegen. Sinds 2019 is het aantal woningen met zonnepanelen verdubbeld.

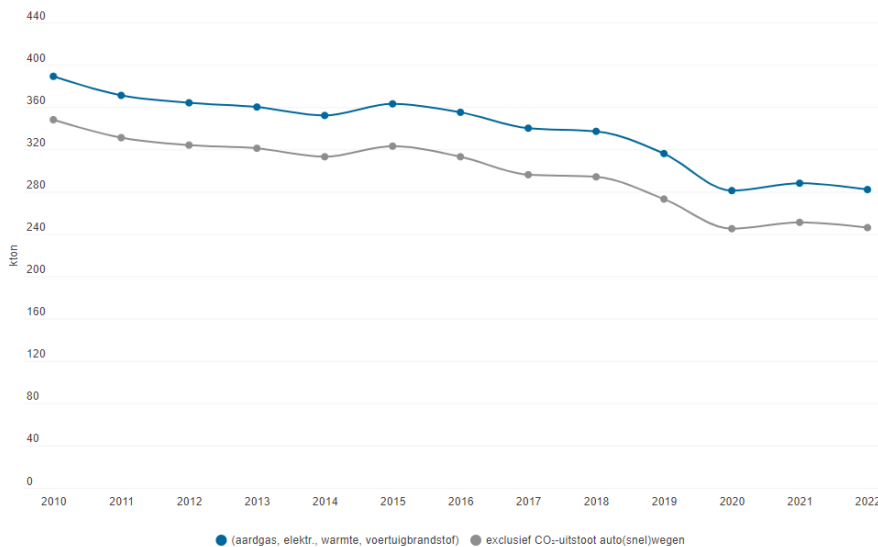
Er zijn flinke aanpassingen aan het energienetwerk nodig om de energietransitie door te zetten. Momenteel is er in grote delen van Nederland, waaronder de gemeente Zevenaar, sprake van netcongestie. Dat wil zeggen dat er op dit moment te weinig capaciteit is om extra afname en terug levering van (duurzame) energie op het net te faciliteren.

Figuur 4-28 Aantal woningen met zonnepanelen gemeente Zevenaar (Waarstaatjegemeente, 2024; CBS, 2022)

CO₂-emissie

De gemeente Zevenaar heeft het doel om in 2030 een CO₂-reductie 55% te behalen (Gemeente Zevenaar, 2024). De CO₂ uitstoot in de gemeente daalt vanaf 2010. In 2010 bedroeg de totale CO₂ uitstoot nog 389 kton per jaar. Dit is met ruim 27% afgenomen tot 282 kton per jaar in 2022 (Klimaatmonitor, 2022).

Figuur 4-29 CO₂ uitstoot gemeente Zevenaar (Klimaatmonitor, 2022)

Circulariteit

De gemeente Zevenaar zet zich in om de circulariteit in de gemeente te bevorderen. De gemeente maakt afvalscheiding gemakkelijker en dringt op deze manier de hoeveelheid restaval terug. Bij de inkoop van producten wordt er actief ingezet om te hergebruiken waar mogelijk. Stedelijk afvalwater wordt verzameld en gezuiverd bij een rioolwaterzuiveringsinstallatie. Dit draagt bij aan een schone en veilige omgeving en een goede kwaliteit oppervlaktewater (Gemeente Zevenaar, 2024).

4.7.2 Trends en ontwikkelingen

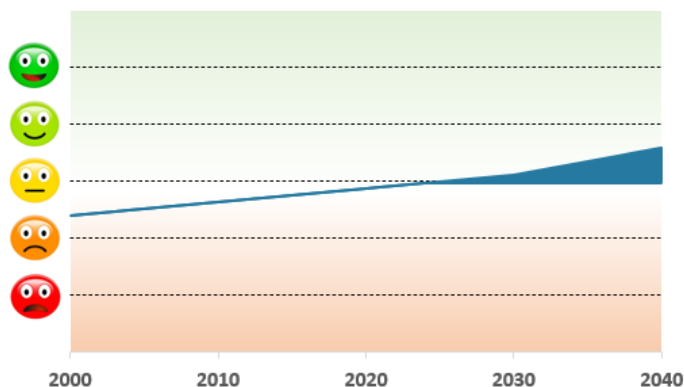
- **Energieverbruik:** De gemeente werkt gefaseerd aan het aardgasvrij maken van de verschillende wijken en dorpen. In 2019 zijn de eerste stappen gezet om Angerlo aardgasvrij te maken. Volgens de voorlopige planning zal er voor 2030 een verkenning plaatsvinden voor het aardgasvrij maken van de overige dorpen en wijken in de gemeente Zevenaar.
- **Energietransitie:** De nationale doelstelling om in 2050 klimaatneutraal te zijn, beïnvloedt ook het lokale beleid in Zevenaar. Er is een toenemende inzet op hernieuwbare energiebronnen zoals zonne- en windenergie. Landelijk zien we dat gemeenten investeren in warmtenetten en het aardgasvrij maken van wijken, een trend die Zevenaar volgt met initiatieven voor duurzame warmteoplossingen en energie-efficiëntie in de gebouwde omgeving. Ook vindt er mogelijk aansluiting plaats op de groene waterstofleiding.
- **Netcongestie:** Een groeiend probleem op nationaal niveau is netcongestie, waarbij het elektriciteitsnetwerk de toenemende opwekking en vraag naar elektriciteit niet kan bijhouden. Ook in Zevenaar zijn er uitdagingen rond de capaciteit van het energienet. Dit vraagt om investeringen in netwerkinfrastructuur en slimme technologieën die vraag en aanbod beter kunnen balanceren. De RES streeft naar een evenwichtige verdeling tussen zonne- en windenergie, mede vanwege de beperkingen op het elektriciteitsnet (netcongestie). Projecten die te maken hebben met netcongestie worden uitgesteld, maar niet afgesteld, met als doel dat zij vanaf 2027-2029 weer ruimte krijgen op het netwerk.
- **Circulariteit:** De Rijksoverheid heeft tot doel om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren. Vier factoren moeten hieraan bijdragen:
 - Het verminderen van grondstoffengebruik;
 - Het vervangen van grondstoffen;
 - Het verlengen van de levensduur van producten en onderdelen;
 - Het hoogwaardig verwerken van materialen en grondstoffen.

4.7.3 Beoordeling

Op het gebied van energie en grondstoffen is de gemeente Zevenaar redelijk op weg. In de huidige situatie ligt het gas- en elektriciteitsverbruik nog wel hoger dan het landelijk gemiddelde en is ook de fractie hernieuwbare energie relatief laag. Maar de gemeente heeft ambitieuze doelen gesteld om aardgasvrij en energieneutraal te zijn in 2050 en werkt samen met de RES-regio Arnhem Nijmegen om de energiebehoefte verder te verduurzamen. De gemeente zet zich in voor een afvalscheiding en circulariteit.

Tabel 4-7 Beoordeling thema energie en grondstoffen

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Hoger energie verbruik dan landelijk gemiddelde. - Relatief weinig hernieuwbare energie. - Netcongestie.
Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Vanwege de grote toename van zonnepanelen, elektrische auto's en warmtepompen in Nederland is een verzwarend van het elektriciteitsnet noodzakelijk. - Vermindering van het aardgasverbruik en energieverbruik. - De Rijksoverheid heeft tot doel om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - De gemeente heeft ambitieuze doelen gesteld, maar het is niet zeker dat deze doelen behaald worden. De ontwikkelingen zijn afhankelijk van uitwerking van groot aantal maatregelen.

Figuur 4-30 Beoordeling thema energie en grondstoffen

4.8 Gezond milieu

4.8.1 Huidige situatie

Luchtkwaliteit

Concentraties fijnstof, PM_{2,5} (fijne fractie) en PM₁₀, zijn een belangrijke factor in luchtkwaliteit. Blootstelling aan fijnstof kan allerlei negatieve gezondheidseffecten veroorzaken. Naast fijnstof zijn ook de stikstofdioxide gehalten in de lucht van belang. Ook blootstelling aan stikstofdioxide is nadelig voor de volksgezondheid.

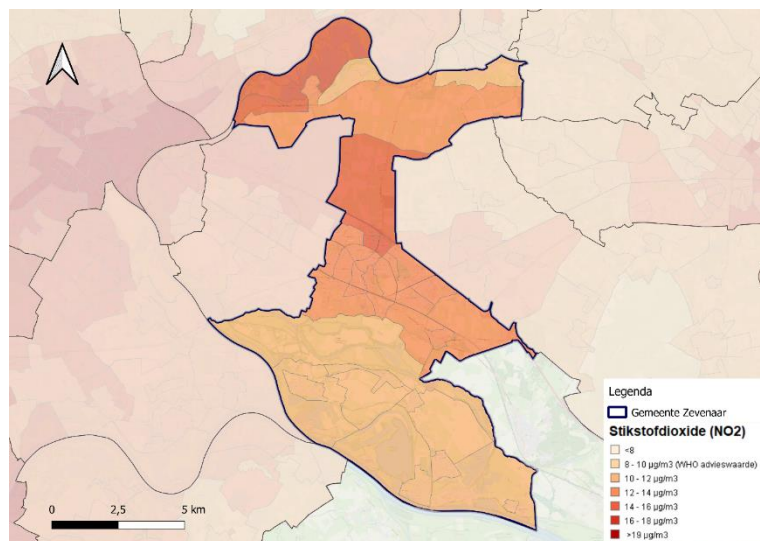
De luchtkwaliteit wordt bepaald door een groot aantal bronnen. Naast de lokale invloed van bijvoorbeeld plaatselijk wegverkeer is er de invloed van regionale, landelijke en internationale bronnen. De oorzaken van luchtverontreiniging zijn dus voor een groot deel gemeentegrensoverschrijdend.

In Tabel 4-8 zijn de rijksomgevingswaarden voor luchtverontreinigende stoffen weergegeven. In de twee rechter kolommen van de tabel zijn de oude en nieuwe advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) weergegeven. De gemeente heeft de ambitie om te sluiten bij het Schone Lucht Akkoord (SLA). In het SLA is afgesproken dat voor 2030 wordt toegewerkt naar de (oude) WHO advieswaarden. In het Schone Lucht Akkoord is voorzien dat er nieuwe advieswaarden worden vastgesteld. De SLA-deelnemers zullen onderzoeken hoe de nieuwe advieswaarden in het akkoord kunnen worden betrokken.

Tabel 4-8 Normen en streefwaarden luchtverontreinigende stoffen

Stof	Toetsingsperiode	Rijksomgevingswaarde	(oude) WHO advieswaarde 2005	Nieuwe WHO advieswaarde 2021
NO ₂	Jaargemiddeld	40 µg/m ³	40 µg/m ³	10 µg/m ³
PM ₁₀	Jaargemiddeld	40 µg/m ³	20 µg/m ³	15 µg/m ³
PM _{2,5}	Jaargemiddeld	25 µg/m ³	10 µg/m ³	5 µg/m ³

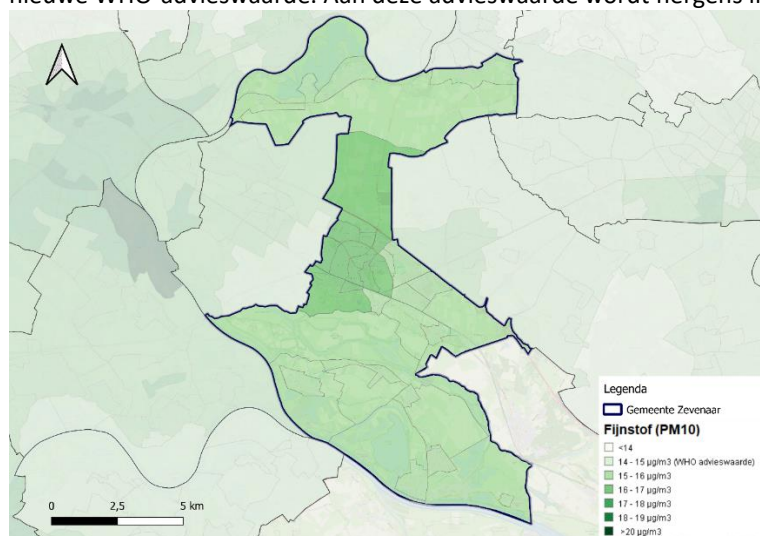
De stikstofdioxide concentraties variëren binnen de gemeente tussen de 8 en 14 µg/m³ (Figuur 4-31). In de gehele gemeente wordt voldaan aan de Rijksomgevingswaarden. In het zuidelijke deel en een paar delen in het noordelijk deel van de gemeente wordt ook voldaan aan de WHO-advieswaarden, hier is de concentratie tussen de 8 en 10 µg/m³.

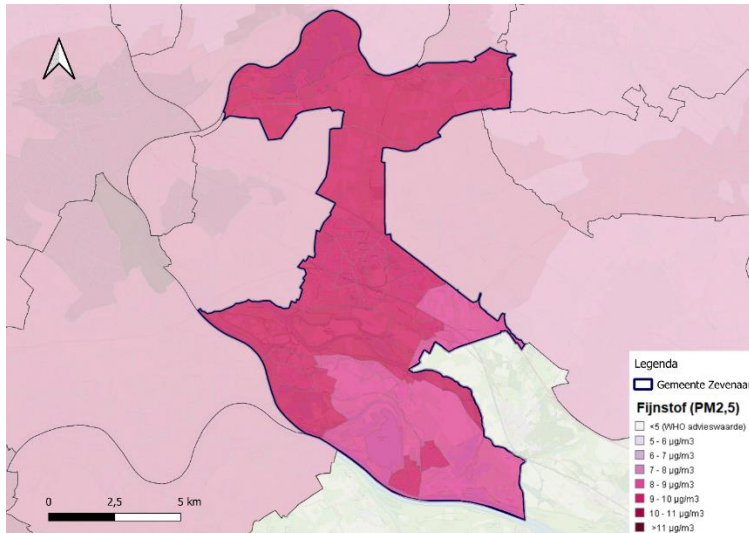
Figuur 4-31 Stikstofdioxide NO₂ gemeente Zevenaar (bron: RIVM, 2022)

De PM₁₀ concentratie in de gemeente ligt overwegend tussen de 15 en 17 µg/m³ (zie Figuur 4-32). Aan de Rijksomgevingswaarde is overal voldaan, maar de WHO-advieswaarde wordt niet behaald in de gemeente.

De PM_{2,5} concentratie ligt in de gehele gemeente op een vergelijkbaar niveau met de rest van Nederland, op ongeveer 8 tot 10 µg/m³ (Figuur 4-33) Hierbij wordt voldaan aan de Rijksomgevingswaarde, maar niet aan de nieuwe WHO-advieswaarde. Aan deze advieswaarde wordt nergens in Nederland voldaan.

Figuur 4-32 Fijnstof PM₁₀ gemeente Zevenaar (bron: RIVM, 2022)

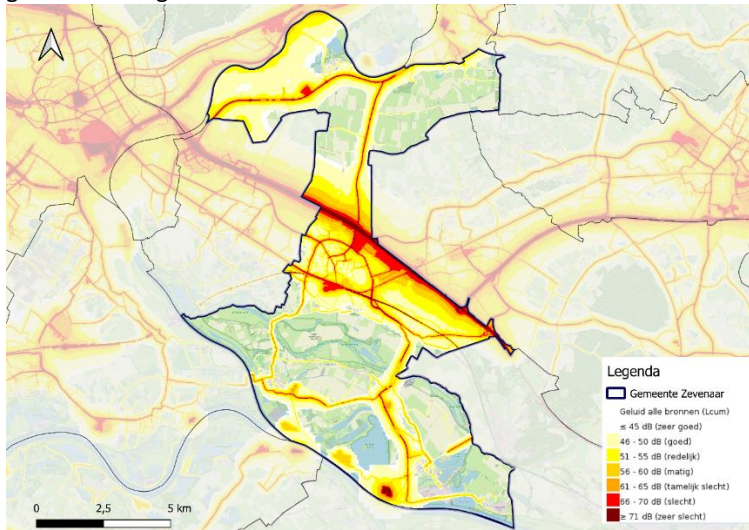

Figuur 4-33 Fijnstof $\text{PM}_{2,5}$ gemeente Zevenaar (bron: RIVM, 2022)

Geluid

Geluidshinder is een belangrijke factor in de kwaliteit van de leefomgeving. Geluidshinder is niet alleen vervelend maar heeft ook gevolgen voor de volksgezondheid zoals stress, concentratieproblemen, slaapverstoring en daardoor zelfs hart- en vaatziekten.

In Figuur 4-34 is weergegeven wat het gemiddelde cumulatieve jaargeluidsniveau is van wegverkeer, treinverkeer, vliegtuigen, industrie en windturbines. Uit de kaart blijkt dat met name de A12, de bedrijventerreinen Zuidspoor, Tatelaar, Giesbeek en scheepswerf De Hoop in Tolkamer een bron van geluid zijn. Rondom deze gebieden is het geluidsniveau matig tot slecht. In de rest van de gemeente is het geluidsklimaat goed tot zeer goed.

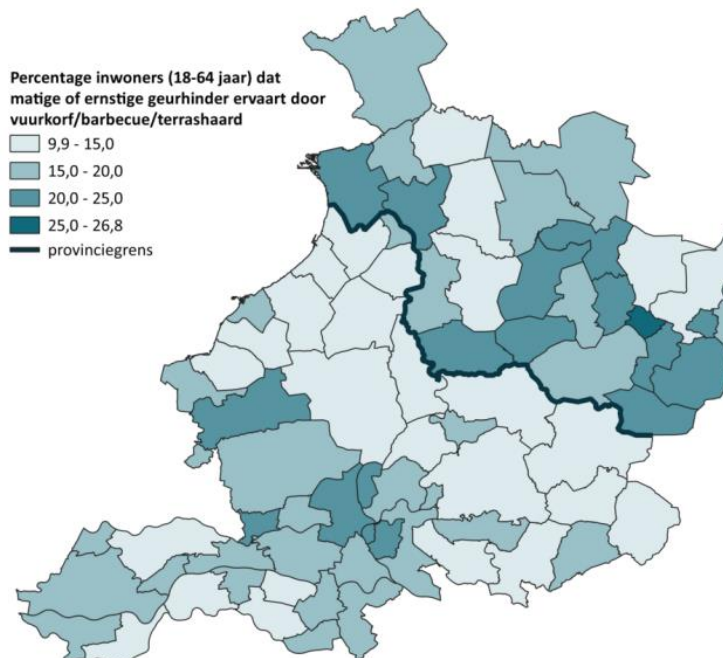
Figuur 4-34 Cumulatief geluidsniveau gemeente Zevenaar (bron: RIVM, 2020)

Geur

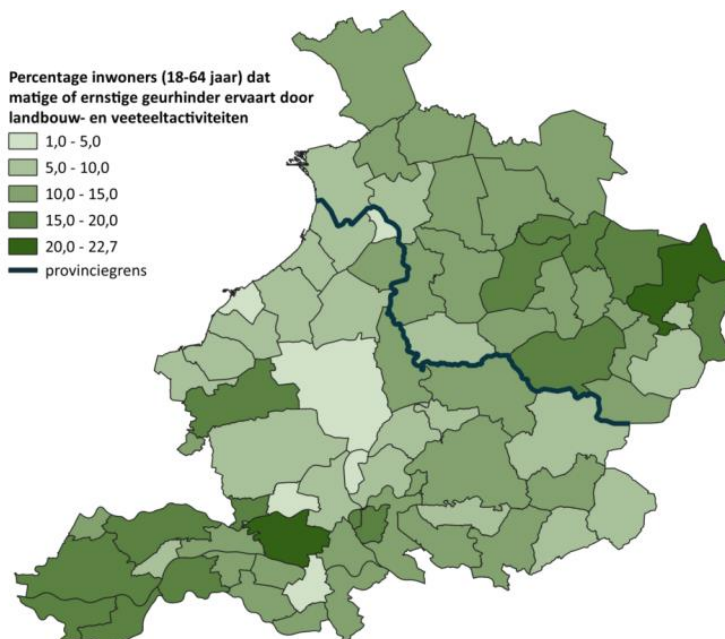
Geurhinder kan optreden door de aanwezigheid van veehouderijen, wegverkeer of plaatselijke bronnen als houtkachels of barbecues. Lokaal kan de achtergrondbelasting van geuren leiden tot (ernstige) hinder of misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van slijmvliezen, irritatie van ogen en neus, verstoring van dagelijkse activiteiten en slaapproblemen.

De gemeente Zevenaar valt onder de GGD-regio Gelderland midden. Elke vier jaar wordt in deze regio informatie verzameld over gezondheid, welzijn en leefstijl middels een vragenlijstonderzoek. De geurhinder door vuurkorven, barbecues en terrashaarden is de belangrijkste bron van geurhinder in deze GGD-regio (ggdgm, 2023). Binnen de gemeente Zevenaar ervaart 20-25% van de volwassenen, tussen de 18 en 64 jaar, matige of ernstige geurhinder door een vuurkorf/barbecue of terrashaard (zie Figuur 4-35). Een andere bron van geurhinder

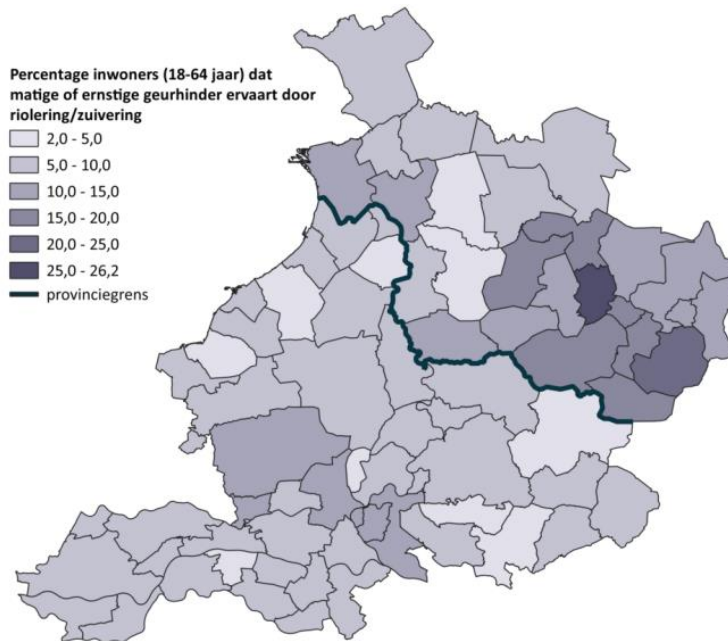
is de landbouw. In de gemeente Zevenaar ervaart 10-15% van de bevolking matige tot ernstige hinder door landbouw en veeteelt activiteiten (zie Figuur 4-36). Overlast door riolering en de waterzuiveringsinstallatie ligt tussen 15 en 20% (zie Figuur 4-37) (GGD gelderland, GGD Twente, GGD IJsselland, 2023).

Figuur 4-35 Geurhinder door vuurkort/barbecue/terrashaard in regio (GGD gelderland, GGD Twente, GGD IJsselland, 2023)

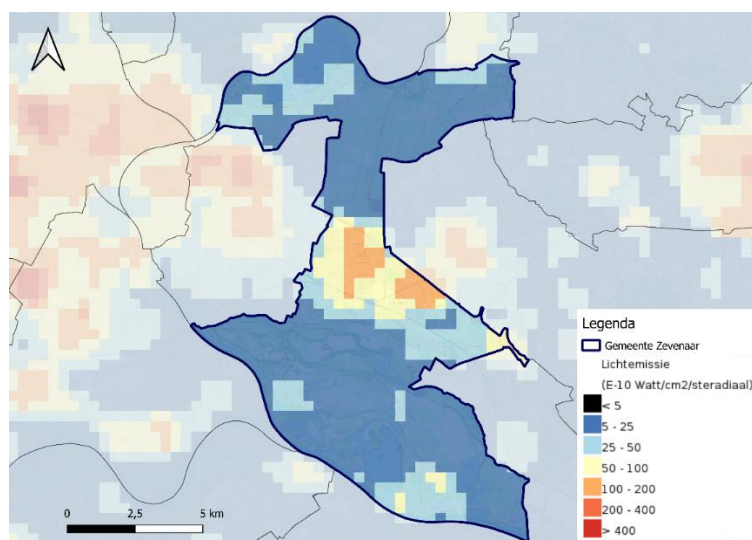
Figuur 4-36 Geurhinder door landbouw- en veeteeltactiviteiten in regio (GGD gelderland, GGD Twente, GGD IJsselland, 2023)

Figuur 4-37 Geurhinder door riolering/zuivering (GGD gelderland, GGD Twente, GGD IJsselland, 2023)

Lichthinder

Nachtelijk licht heeft invloed op de biologische klok van mens en dier. In Europa heeft 99% te maken met een omgeving die op één of ander manier verlicht is. Uit onderzoek blijkt (RIVM, 2013) dat respectievelijk 5 en 3% van de Nederlanders lichthinder of slaapverstoring ondervindt door licht. De meest voorkomende bronnen van lichthinder zijn straatverlichting, koplampen en buitenlampen. In Figuur 4-38 is de lichtemissie in de gemeente Zevenaar weergegeven. Hieruit blijkt dat voornaamste lichtemissie zich voornamelijk voordoet in de kern Zevenaar en verder de gemeente een hele beperkte lichtemissie kent.

Figuur 4-38 Lichtemissie gemeente Zevenaar (RIVM, 2022)

4.8.2 Trends en ontwikkelingen

- **Geurhinder:** de geurhinder van haarden en houtkachels is toegenomen tussen 2016 en 2020. Geurhinder door riolering en de rioolwaterzuivering is in deze periode licht gedaald en de geurhinder door landbouw- en veeteeltactiviteiten is niet veranderd. Het is de verwachting dat deze trends zich zullen doorzetten in de toekomst.
- **Verbetering luchtkwaliteit:** Luchtkwaliteit is een belangrijke gezondheidskwestie in Nederland, en Zevenaar is hierop geen uitzondering. Landelijke maatregelen zoals de invoering van milieuzones en de stimulering van

elektrisch vervoer dragen bij aan een betere luchtkwaliteit. In Zevenaar kan de bevordering van fietsgebruik en elektrisch vervoer, evenals het verminderen van verkeersgerelateerde uitstoot, bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit.

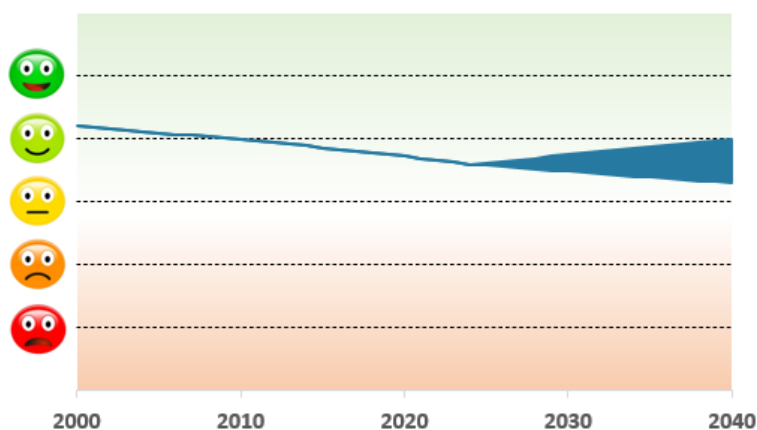
- **Groene leefomgeving:** De trend om stedelijke gebieden te vergroenen om de negatieve effecten van verstedelijking en klimaatverandering tegen te gaan, is ook in Zevenaar zichtbaar. Landelijk stimuleren gemeenten groene daken, groene gevels en stadsparken om de biodiversiteit te bevorderen, hittestress te verminderen en de luchtkwaliteit te verbeteren. Vergroening kan ook bijdragen aan het welzijn van inwoners door meer recreatiemogelijkheden te bieden.

4.8.3 Beoordeling

Op het gebied van milieu scoort de gemeente Zevenaar redelijk. In de huidige situatie voldoet de luchtkwaliteit in de gemeente aan de Rijksomgevingswaarden voor stikstofdioxide en fijnstof (PM_{2,5} en PM₁₀), maar niet aan de strengere WHO-advieswaarden. De A12, de bedrijventerreinen Zuidspoor, Tatelaar, Giesbeek en het centrum van Tolkamer vormen een bron van geluidshinder. Geluidshinder op snelwegen en provinciale wegen zal ook met de opkomst van steeds meer elektrische voertuigen blijven bestaan. Geluidshinder van verkeer in de kernen zal daarentegen wel afnemen vanwege het lagere verkeersgeluid van elektrische auto's bij lage snelheden. De geurhinder vanuit de landbouw en vuurkorven, barbecues en terrashaarden zal in de toekomst waarschijnlijk vergelijkbaar blijven.

Tabel 4-9 Beoordeling thema gezond milieu

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - De NO₂, PM_{2,5} en PM₁₀ concentraties liggen in de gemeente op een vergelijkbaar niveau als de rest van Nederland: <ul style="list-style-type: none"> o Er wordt voldaan aan de EU-grenswaarden/Rijksomgevingswaarden o Er wordt niet voldaan aan de nieuwe WHO-advieswaarden (vrijwel nergens in Nederland) - Wegen, voornamelijk de A12, spoorlijnen en industrieterreinen zijn een belangrijke bron in het gemiddelde cumulatieve jaargeluidsniveau. - Met betrekking tot geur zijn voornamelijk vuurkorven, BBQ's en terrashaarden een bron van ernstige geurhinder. Ook landbouw is, in mindere mate, een bron van hinder.
Trends en autonome ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Vanwege verduurzaming en vermindering van uitstoot verbetert de luchtkwaliteit. - Elektrische voertuigen zijn op lage snelheden stiller dan voertuigen met een verbrandingsmotor. Op hoge snelheden is er juist een lichte toename van verkeersgeluid.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Beperkte onzekerheid door herleidbaar positieve trends die zich naar waarschijnlijkheid doortrekken.

Figuur 4-39 Beoordeling thema gezond milieu

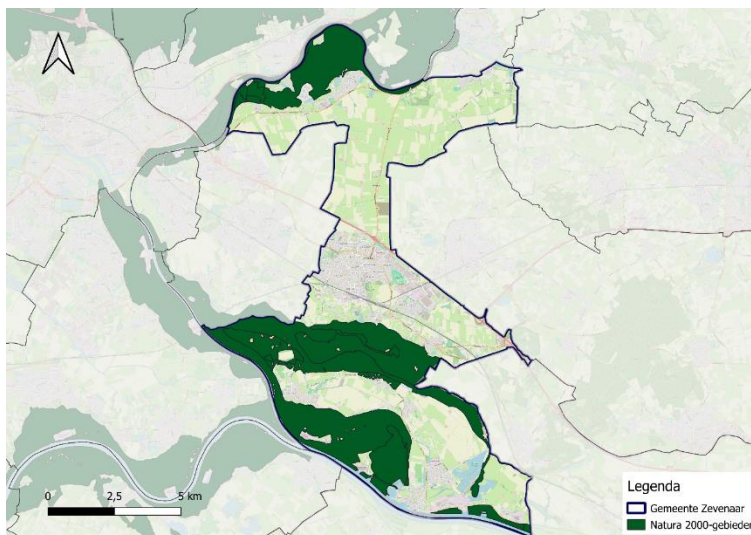
4.9 Natuur

4.9.1 Huidige situatie

Natuurgebieden

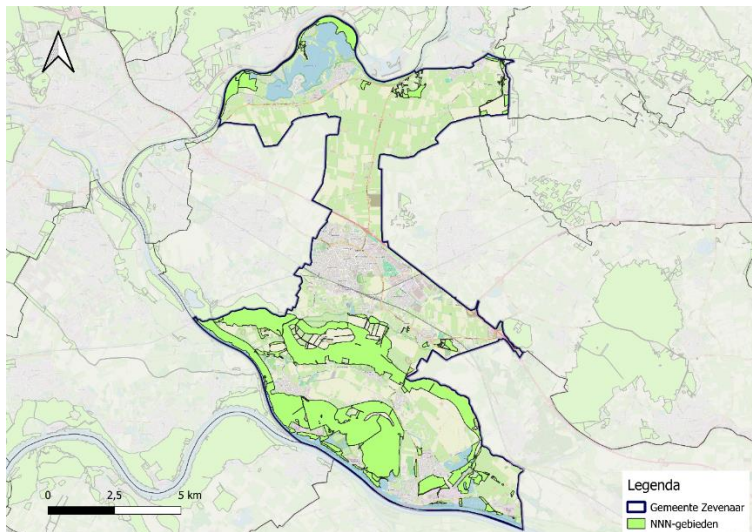
In Figuur 4-40 zijn de Natura 2000-gebieden binnen gemeente Zevenaar weergegeven. In de gemeente Zevenaar bevindt zich het Natura 2000-gebied Rijntakken, dat deel uitmaakt van het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden. Dit gebied ligt in de uiterwaarden van de Rijn en de IJssel en is van groot ecologisch belang vanwege de diverse habitats die het herbergt, waaronder moerassen, plassen en vochtige graslanden. Rijntakken biedt een belangrijke leefomgeving voor een verscheidenheid aan flora en fauna, waaronder enkele bedreigde en zeldzame soorten.

Het gebied biedt een leefomgeving voor moerasvogels zoals de grote karekiet, roerdomp, woudaap en buidelmee. In het voorjaar broedt de zwarte stern op kunstmatige nesten tussen de waterplanten, met één van de grootste populaties in Nederland. Door de kavelruilen van de afgelopen jaren is het mogelijk geworden om de bijzondere natuur in Rijnstrangen te beschermen en te herstellen. Dit gebeurt onder andere door nieuw moeras en grasland te creëren voor moerasvogels, een initiatief dat alleen mogelijk is dankzij de samenwerking met grondeigenaren en omwonenden.

Figuur 4-40 Ligging Natura 2000-gebieden gemeente Zevenaar

Naast het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn er in de gemeente Zevenaar ook gebieden die vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze NNN-gebieden zijn aangewezen om een samenhangend netwerk van natuurgebieden te vormen, dat essentieel is voor het behoud van biodiversiteit in Nederland. In Zevenaar overlappen de NNN-gebieden deels met het Natura 2000-gebied Rijntakken, maar ze kunnen ook andere waardevolle natuurgebieden omvatten die belangrijk zijn voor de regionale ecologische verbindingen (zie Figuur 4-41).

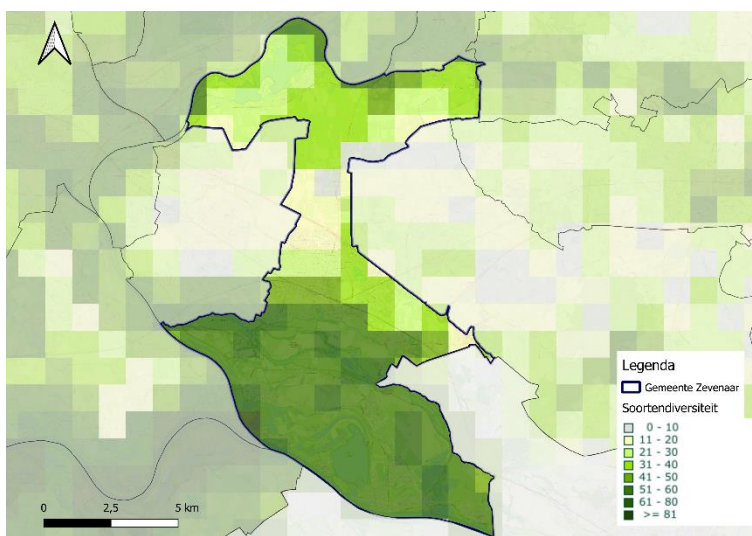

Figuur 4-41 NNN-gebieden gemeente Zevenaar

Biodiversiteit

Biodiversiteit wordt gedefinieerd als de hoeveelheid soorten (flora en fauna) die zich in een gebied bevinden. Het is belangrijk voor mens en natuur om een grote verscheidenheid aan soorten te hebben, omdat elke soort zijn eigen rol in een ecosysteem vervult. Hoe meer soorten er verdwijnen uit een gebied, hoe groter de kans dat een ecosysteem disfunctioneert. Bovendien heeft een grote biodiversiteit een dempende werking op plagen, vervuiling en klimaatverandering. De biodiversiteit in Nederland staat steeds verder onder druk door het toedoen van de mens. Onder andere grootschalige landbouwpraktijken, vervuiling door de industrie en toenemende verstedelijking zorgen ervoor dat de biodiversiteit steeds verder afneemt. In Nederland daalde tussen 1900 en 2000 het aandeel van populaties van inheemse planten- en diersoorten van 50 naar 15% van de oorspronkelijke biodiversiteit. Dat betekent dat er nog 15% van de oorspronkelijke biodiversiteit over is.

In Figuur 4-42 is de geschatte soortendiversiteit van de Rode-Lijstsoorten in Nederland per kilometerhok weergegeven. Deze Rode Lijst is een overzicht van soorten die zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Hoe donkerder groen, hoe meer Rode-Lijstsoorten er in dat gebied voorkomen. Veel gebieden in Nederland kleuren lichtgeel of lichtgroen, zo ook de noordelijke deel van de gemeente Zevenaar. Daar is de biodiversiteit laag en komen weinig soorten voor die op de Rode lijst staan. In de zuidelijke helft van de gemeente is de biodiversiteit hoger en komen meer verschillende soorten vegetatie en dieren voor. In dit deel van de gemeente zijn veel soorten aanwezig die op de Rode lijst staan.

Figuur 4-42 Soortendiversiteit van rode-lijstsoorten in Nederland (bron: Atlas Leefomgeving)

In de gemeente Zevenaar is veel natuur aanwezig, de biodiversiteit in het zuidelijk deel (de Rijnstrangen) hoog, in het midden/noordelijk deel laag. De gemeente Zevenaar zet zich in om de biodiversiteit te beschermen. De

gemeente steunt diverse projecten om de biodiversiteit te verhogen. Hierbij worden boeren gestimuleerd om kruidenrijk grasland en bio-diverse groenbemers te zaaien (Gemeente Zevenaar, 2024).

Groene woonomgeving

Zevenaar kent een aantrekkelijk en divers landschap dat ruimte biedt aan zowel mens als natuur, maar dat ook onder druk staat door toenemende verstedelijking. Aan de randen van de gemeente vormen de uiterwaarden langs de Rijn en IJssel en het gebied van de Rijnstrangen een groot en bijzonder natuurgebied dat deel uitmaakt van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Natura2000. Dit netwerk is van groot belang voor de instandhouding van plant- en diersoorten en verbindt de natuurgebieden op de Veluwezoom en Montferland.

Stedelijk groen

In de kern van Zevenaar bepalen waardevolle groengebieden zoals Landgoed Sevenaer, het Freulebos en het Stationsplein het groene karakter van de stad. Deze groenzones zijn van belang vanwege hun omvang, kwaliteit en bijdrage aan stedelijke verkoeling en biodiversiteit. Door de verstedelijkingsdruk is de balans tussen groen en bebouwing echter kwetsbaar geworden. Nieuwe ontwikkelingen richten zich daarom op het versterken van deze groenstructuur, zodat het stedelijk groen robuuster wordt en beter aansluit op de omliggende natuurgebieden.

Landelijk gebied en ecologische verbindingen

In het landelijke gebied spelen bossen, natuurgebieden en agrarische landschappen een belangrijke rol. Hier worden de ecologische verbindingen gevormd door houtwallen, bomenrijen en bermen, die een netwerk creëren voor de biodiversiteit. De landbouwgebieden staan echter onder druk, en er is toenemende aandacht voor natuurinclusieve landbouw en behoud van de landschappelijke structuur. Ontgroningen, zoals voor zandwinning, vinden alleen plaats als ze bijdragen aan de versterking van het landschap en zorgvuldig zijn afgestemd op de omgeving.

Groenblauw raamwerk

Het Groenblauwe raamwerk in Zevenaar beoogt een robuuste verbinding tussen groengebieden en waterstructuren, zowel binnen de stad als daarbuiten. Dit raamwerk draagt bij aan recreatieve en ecologische verbindingen en helpt de druk op kwetsbare natuurgebieden te verlichten.

4.9.2 Trends en ontwikkelingen

- **Biodiversiteit en natuurbehoud:** Op nationaal niveau is er een sterke focus op het behoud en herstel van biodiversiteit, een trend die Zevenaar volgt. Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland zijn belangrijke instrumenten om kwetsbare ecosystemen te beschermen. In Zevenaar speelt het beschermen van het Natura 2000-gebied Rijntakken een cruciale rol bij het behoud van biodiversiteit. Bij eventuele ontwikkelingen in de gemeente dient hier rekening mee te worden gehouden.
- **Natuurlijke recreatie:** Er is een landelijke trend om natuurgebieden toegankelijker te maken voor recreatie, wat ook in Zevenaar een rol speelt. Dit bevordert niet alleen het toerisme maar verhoogt ook het bewustzijn van natuurbehoud. De ontwikkeling van wandel- en fietsroutes, evenals educatieve programma's in en rond natuurgebieden zoals Rijntakken, ondersteunen deze trend en bieden inwoners de kans om van de natuur te genieten.

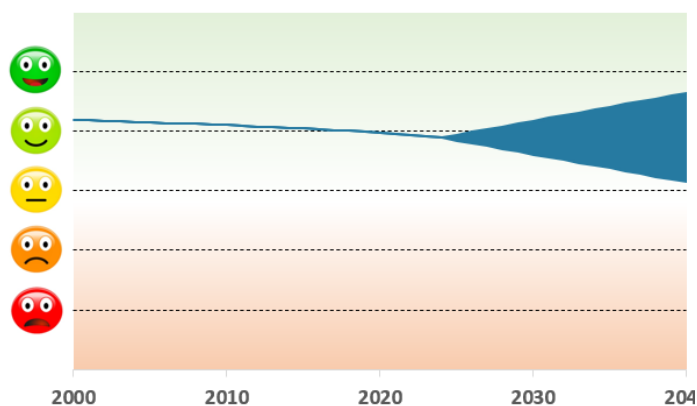
4.9.3 Beoordeling

De gemeente Zevenaar heeft een landelijk en groen karakter. De ligging tussen de Rijntakken en de uiterwaarden van de IJssel zorgt voor een rijke natuurlijke omgeving met een hoge biodiversiteit. Echter, net als in de rest van Nederland, staat de natuur en biodiversiteit in Zevenaar onder druk door verschillende trends.

Het programma Ruimte voor de Rivier heeft zich sterk gericht op het creëren van nieuwe natuurgebieden en het verbeteren van de biodiversiteit. De komende jaren wordt onder andere ingezet op een landelijke reductie van stikstof. Ook invasieve soorten die zich in Nederland vestigen kunnen een negatief effect hebben op de inheemse flora en fauna, en dienen daarom bestreden te worden. Vanwege de afhankelijkheid van een groot aantal factoren voor de kwaliteit van de natuur bestaat er een redelijke onzekerheid.

Tabel 4-10 Beoordeling thema natuur

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Er is veel natuur aanwezig in de gemeente: <ul style="list-style-type: none"> o Langs de rivieren zijn twee grote Natura 2000-gebieden aanwezig. o Een aanzienlijk deel van de gemeente is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. - In het zuidelijke deel van de gemeente komen relatief veel rode-lijst soorten voor.
Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Het landelijke landbouwbeleid heeft de afgelopen jaren, mede door schaalvergroting, geleid tot het verdwijnen van landschapselementen, tot bestrijdingsmiddelen in de grond en het grondwater, en de verdroging en vermessing heeft geleid tot een vermindering van de biodiversiteit. De komende jaren wordt onder andere ingezet op een landelijke reductie van stikstof. - Invasieve soorten die zich in Nederland vestigen kunnen een negatief effect hebben op de inheemse flora en fauna en dienen daarom bestreden te worden. - Het provinciaal beleid richt zich steeds meer op het behoud en versterking van bepaalde structuren.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Redelijke onzekerheid door afhankelijkheid van groot aantal factoren voor de kwaliteit van de natuur.

Figuur 4-43 Beoordeling thema natuur

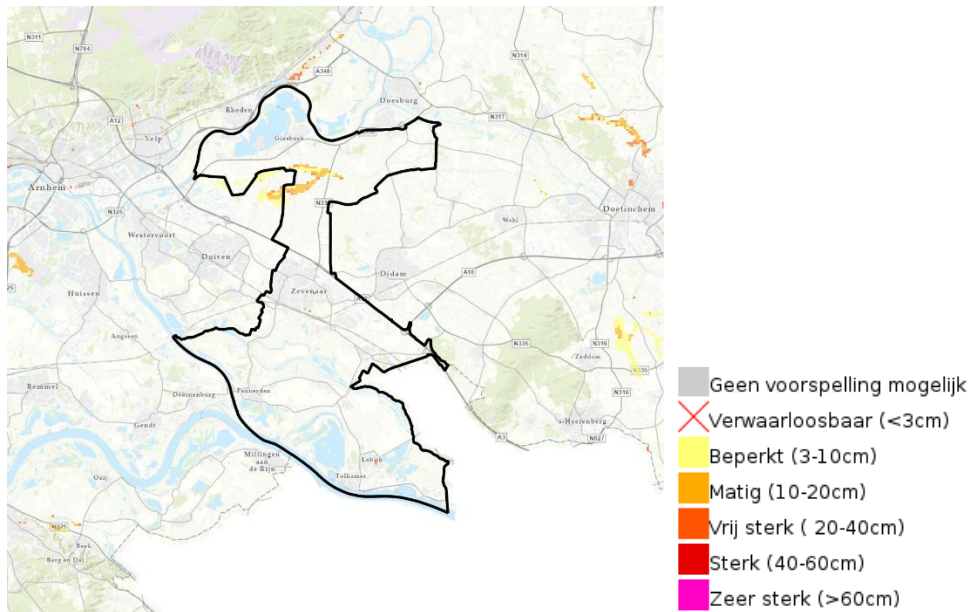
4.10 Bodem, water en ondergrond

4.10.1 Huidige situatie

Bodemsamenstelling

De bodem in de gemeente Zevenaar bestaat hoofdzakelijk uit voedselrijke kleigronden. In de noordelijke helft van de gemeente komt voornamelijk het bodem type poldervaaggronden voor. Dit bodemtype bestaat uit klei- en zandlagen. Poldervaaggronden zijn vaak goed doorlatend en hebben een variërende textuur. In het zuiden van de gemeente zijn voornamelijk ooivaaggronden te vinden bestaande uit zavel en klei. Ooivaaggronden hebben meestal een goede waterdoorlatendheid.

Er bevinden zich geen grote gebieden met veenlagen in de gemeente. Het risico op bodemdaling door een inklinking van veen ten gevolge van klimaatverandering is laag. Binnen de gemeente is de verwachte bodemdaling dan ook zeer beperkt (zie Figuur 4-44). In het landelijk gebied onder Giesbeek wordt bij een hoog scenario van klimaatverandering een matige bodemdaling tot 20 cm verwacht. Op deze locatie bevinden zich kalkloze drechtvaaggronden en is een veenlaag aanwezig onder de kleideklaag.

Figuur 4-44 Verwachte bodemdaling in de gemeente Zevenaar (NCG, 2019)

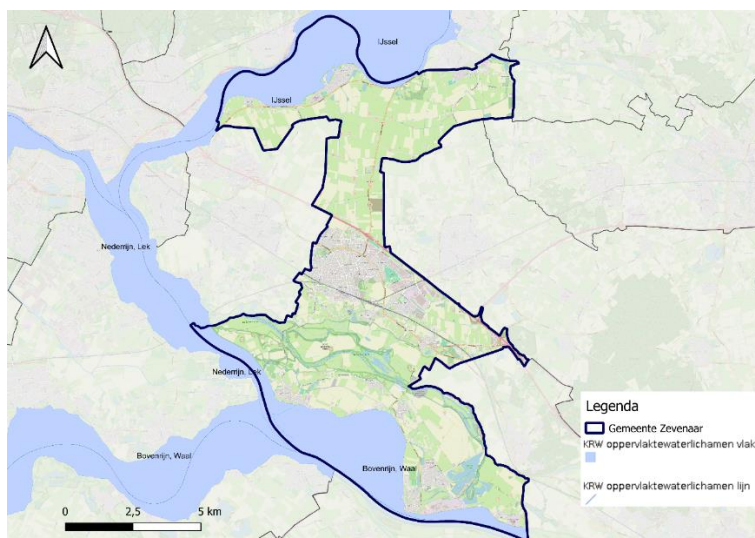
Bodemkwaliteit

Landelijk beleid stelt strikte eisen voor de bodemkwaliteit. Bij nieuwe ontwikkelingen moet worden voldaan aan de basisbodemkwaliteit voor de gewenste functies. Dit leidt ertoe dat, bij ontwikkelingen, de bodemkwaliteit enkel gelijk kan blijven als deze voldoet aan de bodemkwaliteit voor de gewenste functie, of deze kan verbeteren. Bodemverontreiniging is een risico voor de gezondheid van mens, plant en dier en voor een onbeheersbare verspreiding in het milieu. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is een deel van de bodemtaken overgegaan naar de gemeente.

Binnen de gemeente Zevenaar zijn 19 voormalige stortplaatsen aanwezig.

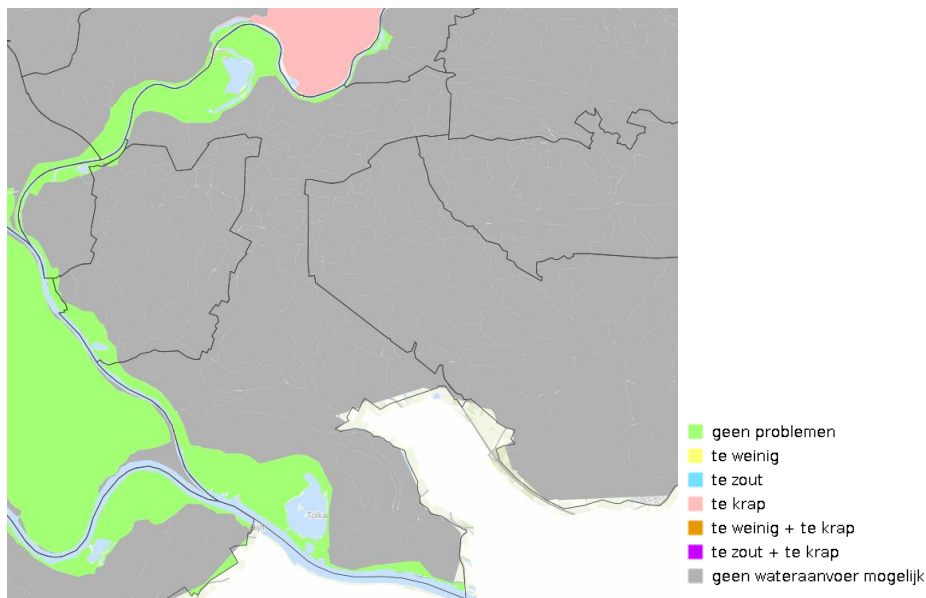
Oppervlaktewater

Binnen de gemeente Zevenaar bevinden zich verschillende oppervlakte waterlichamen met een KRW-status. De KRW is een Europese richtlijn over de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater. In 2000 hebben de landen uit de Europese Unie (EU) deze richtlijn vastgesteld. Al het water in Nederland moet in 2027 een goed leefgebied vormen voor de planten en dieren die er thuishoren. De KRW is ook in de Nederlandse Waterwet opgenomen. Dit zijn onder meer de Oude Rijn, Didamse Wetering, Zevenaarse Wetering en de Wijde Wetering (zie Figuur 4-45). De chemische status van deze wateren is goed en de ecologische kwaliteit is slecht tot matig.

Figuur 4-45 KRW-oppervlaktewater binnen gemeente Zevenaar (bron: Geoportaal gelderland, 2023)

Veel functies, zoals landbouw en recreatie, zijn afhankelijk van zoet water. Er kunnen tijdelijke watertekorten optreden als de vraag naar zoet water groter is dan de aanvoer via neerslag en de grote rivieren en kanalen. In grote delen van de gemeente Zevenaar is aanvoer via rivieren en kanalen niet mogelijk (zie Figuur 4-46). Deze gebieden zijn afhankelijk van neerslag en grondwaterreserves. Rondom de rivieren zijn er geen problemen met de aanvoer van oppervlaktewater in gemiddelde en extreem droge jaren. Ook bij een klimaatscenario met sterke klimaatverandering in 2050 blijft de beschikbaarheid van oppervlaktewater vergelijkbaar (Nationaal Water Model, 2019).

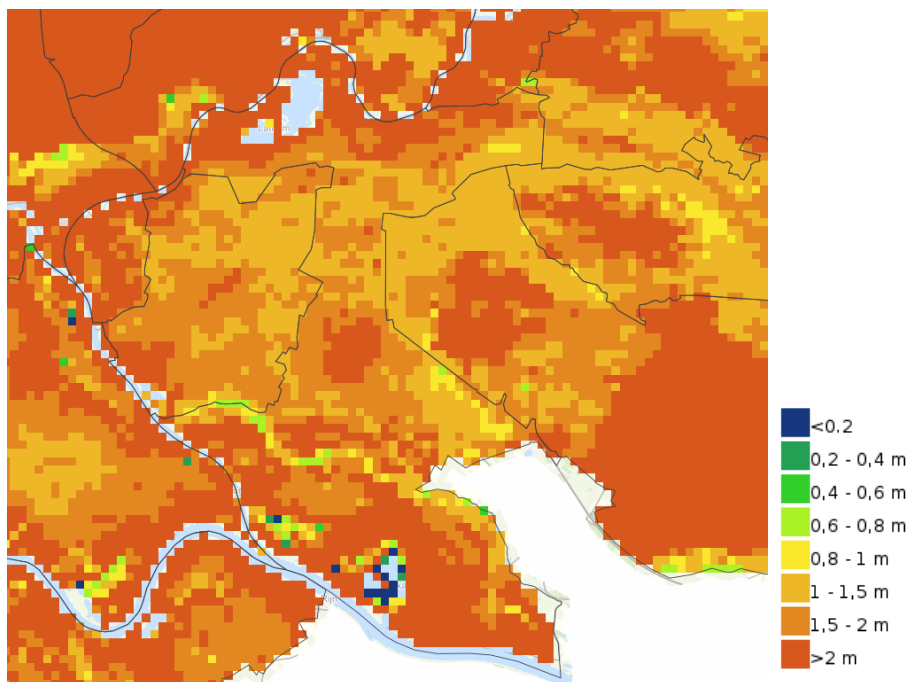

Figuur 4-46 Tekort oppervlaktewater in een gemiddeld jaar (bron: Nationaal Water Model, 2019)

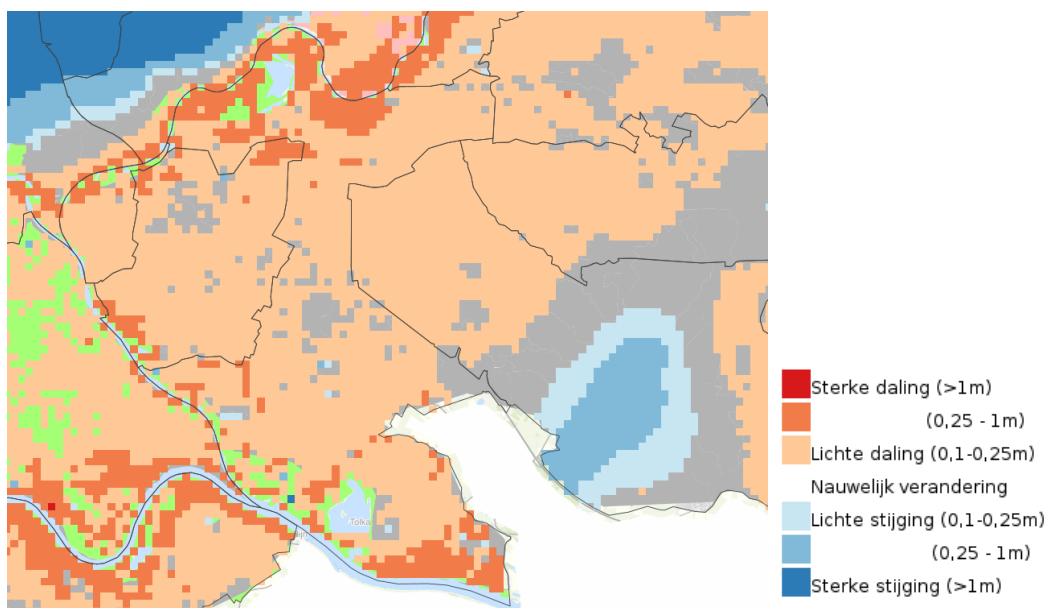
Grondwater

De grondwaterstanden volgen de seizoenen. In de zomer zakken de standen als gevolg van het neerslagtekort uit. De mate van die uitzakking kan bepalend zijn voor het ontstaan van schades. Als maat voor de regulier zomerse uitzakking wordt de Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG) gebruikt. De GLG is het gemiddelde van de drie laagst waargenomen grondwaterstanden per jaar, over een periode van minimaal acht jaar. De GLG is dus geen extreem droge situatie. In een stabiel klimaat treden GLG-omstandigheden zo vaak op, dat objecten en functies daarop meestal zijn ingesteld. Maar wanneer de grondwaterstand ver wegzakt onder de GLG of zelfs onder de laagst opgetreden historische grondwaterstand, kan dit gevolgen hebben. Door veranderend klimaat kan de GLG zelf ook veranderen doordat zomers structureel droger worden.

Functies of objecten die het meest kwetsbaar zijn voor een daling van de GLG zijn te vinden op de plaatsen waar onder de huidige omstandigheden het uitzakken van de grondwaterstand al tot knelpunten leidt. Denk bijvoorbeeld aan gebieden met woningen waarvan de top van houten paalfunderingen nu al (bijna) droogstaan. Er wordt daarom aanbevolen om in gebieden waarin de kaarten voor 2050 een daling van de GLG met 10 tot 25 centimeter of meer tonen, te zoeken naar objecten of functies die daarvoor gevoelig zijn. In de gemeente Zevenaar wordt er in 2050 in vrijwel de gehele gemeente een GLG daling van meer dan 10 cm verwacht (zie Figuur 4-48).

Figuur 4-47 Huidige gemiddelde laagste grondwaterstand (bron: Nationaal Water Model, 2019)

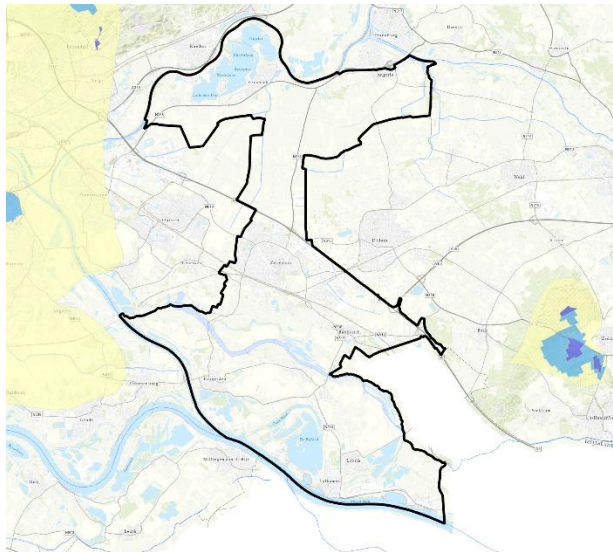
Figuur 4-48 Gemiddelde laagste grondwaterstand, scenario 2050 hoog (bron: Nationaal Water Model, 2019)

Ondergronds ruimtegebruik

Bij ondergronds ruimtegebruik wordt specifiek gekeken naar de huidige ruimteclaims in de ondergrond, deze kunnen afkomstig zijn van nutsvoorzieningen maar ook door beperkende aspecten. Bij ondergronds ruimtegebruik kan worden gedacht aan waterwinning, warmte koudeopslag (WKO), geothermie, warmtenetten en andere kabels en leidingen.

Nieuwe woningbouwontwikkelingen hebben een ondergrondse ruimteclaim door de aanleg van kabels en leidingen en warmtenetten, WKO-systemen en/of geothermie. De transitie naar aardgasvrije woningen zal een impact hebben op de druk in de ondergrond. Ook de mogelijke aansluiting op het waterstof netwerk verdicht het ondergrond ruimte gebruik.

De gemeente ligt buiten waterwingebieden en de grondwaterbeschermingsgebieden (zie Figuur 4-49). Daarmee zijn de aanvullende regels ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater binnen de gemeente niet van toepassing.

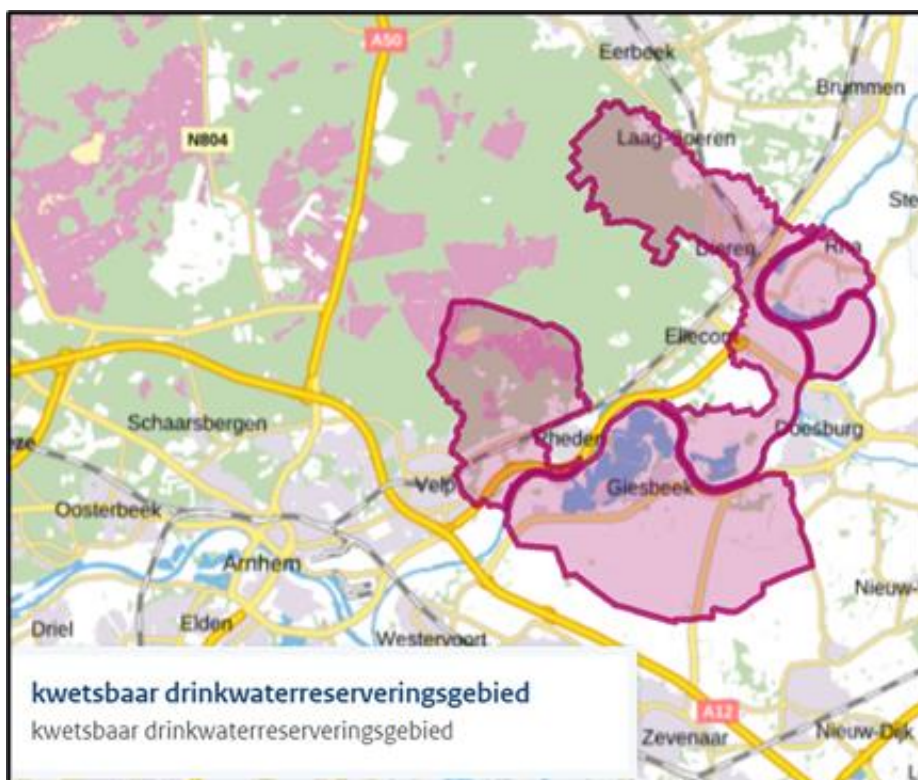
- Waterwingebied
- Grondwaterbeschermingsgebied
- 100-jaarszone
- Intrekgebied op basis van omgevingsverordening
- Boringsvrije zone

Figuur 4-49 Waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden.

Drinkwaterreserveringsgebied

De grote opgaven voor natuur, water, landbouw, klimaat en verstedelijking vragen om een aanpassing van het watersysteem en goede inpassing van de verschillende functies. Een toekomstbestendige drinkwatervoorziening moet ook daarin passen. Er zijn vier relatief grote drinkwaterreserveringsgebieden vanuit de provincie aangewezen: Betuwe-West-Buren, Tielerswaard, Liemers-West en Zeddam-Ulft. Deze gebieden gaan de provincie verkleinen. De verkleining van de gebieden loopt via het proces van aanpassing van de Omgevingsverordening Gelderland.

In onderstaande kaart is het drinkwaterreserveringsgebied waarbinnen Zevenaar ligt weergegeven. Het gaat hier om een kwetsbaar drinkwaterreserveringsgebied. Hier dient bij toekomstige ontwikkelingen rekening mee te worden gehouden.

Figuur 4-50 Kwetsbaar drinkwaterreserveringsgebieden (bron: www.gelderland.nl)

4.10.2 Trends en ontwikkelingen

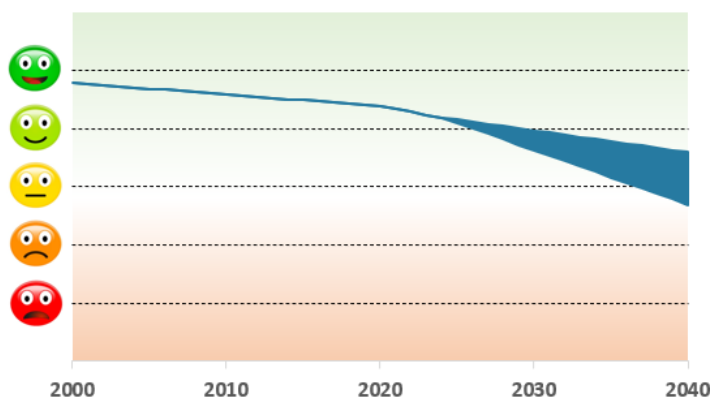
- **Waterbeheer en klimaatadaptatie:** In Nederland wordt het belang van robuust waterbeheer steeds groter door de gevolgen van klimaatverandering, zoals heviger regenval en langere periodes van droogte. Zevenaar ligt tussen de Rijn en de IJssel, wat het extra kwetsbaar maakt voor overstromingen. Landelijk worden innovatieve waterbeheertechnieken en natuurlijke waterbuffers ingezet om de impact van overstromingen en droogte te verminderen.
- **Druk op het grondwater** Tot 2015 nam het watergebruik per persoon af. In de afgelopen jaren is (voornamelijk in de droge zomers) het drinkwatergebruik toegenomen. Dit betekent dat er meer druk op de grondwater- en oppervlaktewaterlichamen waar water wordt gewonnen komt te staan (VEWIN).
- **Bodemkwaliteit:** Er is een toenemende aandacht voor het behoud van gezonde bodems, essentieel voor landbouw, natuur en waterbeheer. Het monitoren van bodemverontreiniging en het saneren van voormalige stortplaatsen zijn noodzakelijk om een gezonde leefomgeving te garanderen.
- **Druk op de ondergrond:** De druk op de ondergrond gaat toenemen. Deze drukte ontstaat door nieuwe functies in de ondergrond die om ruimte vragen (zoals warmtenet, laadinfrastructuur) en toenemende aandacht voor groen in stedelijke gebieden. Ook heeft druk op de ondergrond effect op mogelijk aanwezige archeologische waarden

4.10.3 Beoordeling

De kwaliteit van bodem, water en ondergrond in de gemeente zijn overwegend goed. Er dient wel actief gewerkt te worden aan het verbeteren van de kwaliteit van de KRW-oppervlaktewaterlichamen. In grote delen van de gemeente is toevoer van oppervlaktewater niet mogelijk. Hierdoor kunnen in de toekomst bepaalde voorzieningen, bijvoorbeeld het gebruik voor landbouw, in het geding komen. Op het gebied van grondwater bestaan er ook uitdagingen. De druk op grondwaterlichamen is groot en de grondwaterstand zal naar waarschijnlijkheid in de komende jaren dalen.

Tabel 4-11 Beoordeling thema bodem, water en ondergrond

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - De aanwezige KRW-oppervlaktewaterlichamen hebben een goede chemische kwaliteit en een slecht tot matige ecologische kwaliteit. - In grote delen van de gemeente Zevenaar is aanvoer via rivieren en kanalen niet mogelijk, deze gebieden zijn afhankelijk van neerslag en grondwaterreserves.
Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Verwachte daling grondwaterstand. - Door nieuwe functies in de ondergrond ruimte vragen neemt de druk op de ondergrond toe. - Het drinkwatergebruik neemt landelijk toe, dit betekent dat er meer druk op de grondwater- en oppervlaktewaterlichamen waar water wordt gewonnen komt te staan.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Redelijke onzekerheid door afhankelijkheid van andere aspecten (klimaat, water, natuur).

Figuur 4-51 Beoordeling thema bodem, water en ondergrond

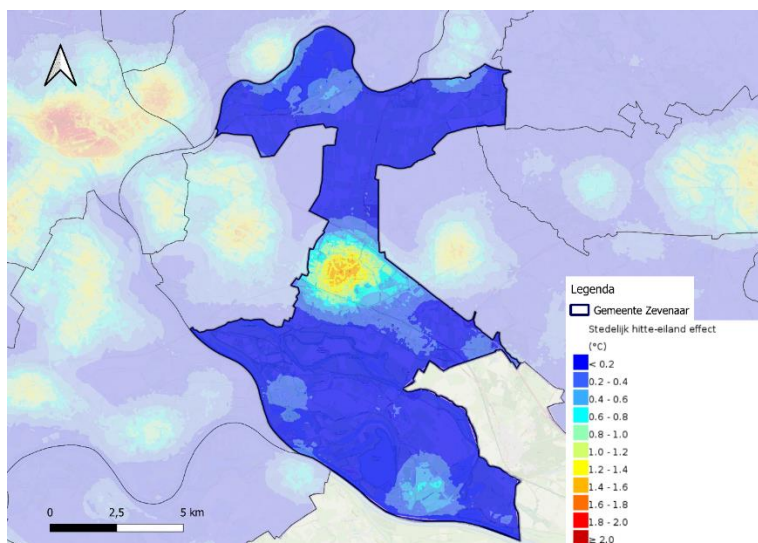
4.11 Klimaatadaptatie

4.11.1 Huidige situatie

Hittestress

Hittestress is de lichamelijke reactie op een te warme omgevingstemperatuur. Door hittestress kan iemand zijn of haar lichaamstemperatuur niet lager goed reguleren. Gezondheidsproblemen die hiermee gepaard gaan zijn, huiduitslag, oververmoeidheid, nierfalen, beroertes en ademhalingsproblemen. Ook kan het zorgen voor agressief gedrag en verminderde arbeidsproductiviteit. Hittestress kan vooral voor oudere mensen met een kwetsbare gezondheid dodelijk zijn. Door klimaatverandering zullen er vaker zomerse (temperatuur hoger dan 25 graden) en tropische (temperatuur hoger dan 30 graden) dagen voorkomen. Dit kan zorgen voor meer gezondheidsschade door hittestress. Het stedelijk hitte-eiland effect, waarbij door o.a. lage windsnelheid, donkere, absorberende materialen en warmte door menselijke activiteiten, de temperatuur in stedelijk gebied een paar graden hoger ligt dan in het buitengebied, is hierbij ook van belang.

Figuur 4-52 toont het hitte-eiland effect in de gemeente Zevenaar. Op een warme dag wordt het in de bebouwde omgeving warmer dan in het omliggende buitengebied. Dit speelt voornamelijk in de kernen Zevenaar, Giesbeek en Lobith. In Zevenaar is het hitte-eiland effect het grootst, daar kan de temperatuur oplopen tot maximaal 1,8 graden boven de temperatuur van het buitengebied. In de kernen Giesbeek en Lobith loopt de temperatuur op tot maximaal 1 graad boven de temperatuur van het buitengebied.

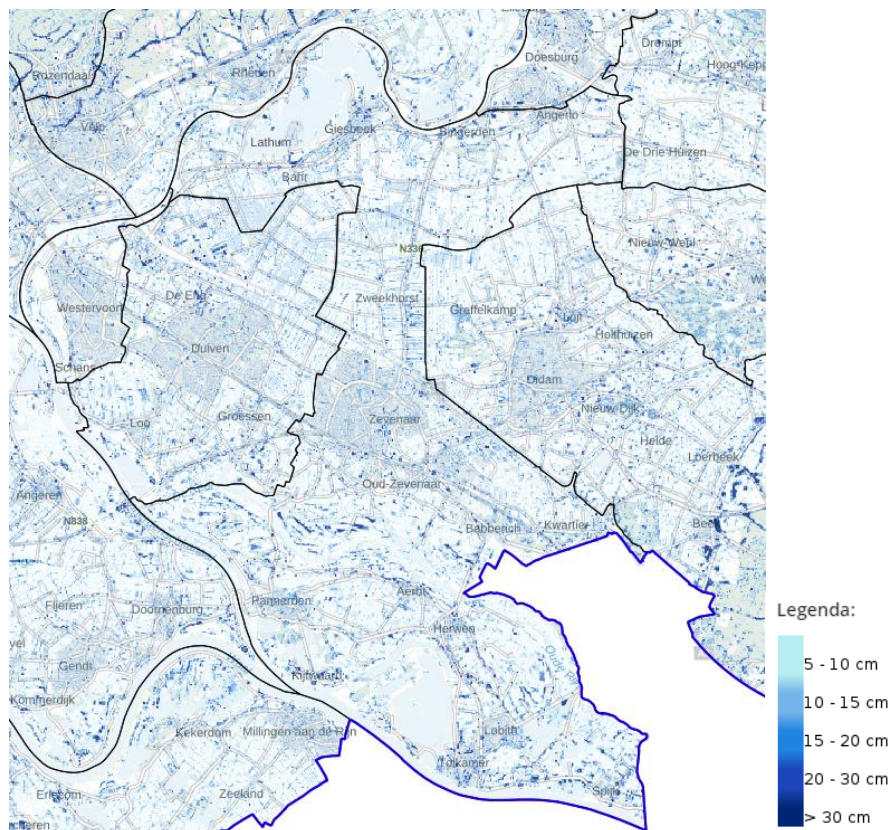

Figuur 4-52 Stedelijk hitte-eiland effect gemeente Zevenaar (Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2017)

Wateroverlast

Voor het aspect wateroverlast wordt gekeken naar de impact van hevige regenbuien. Figuur 4-53 toont de waterdiepte bij kortdurende hevige neerslag. Hevige neerslag over een korte periode kan lokaal zorgen voor wateroverlast. Dit type wateroverlast komt het meest voor bij wolkbreuken in de zomer. Een groot deel van de Nederlandse straten en pleinen kunnen bij hevige buien onder water komen te staan. De meeste schade treedt op wanneer het water (over de stoepen) gebouwen instroomt. Ook zijn er gezondheidsrisico's als er vervuild water op straat blijft staan: bij gemengde riolen kan regenwater zich mengen met niet-gezuiverd afvalwater.

Bij een hevige regenbui van 70 mm binnen 2 uur is er risico op wateroverlast in het stedelijk gebied en in het buitengebied. Bij hevige regenval kunnen wegen in delen van het landelijk en stedelijk gebied minder begaanbaar worden. In de gemeente blijven de hoofdwegen overwegend goed begaanbaar.

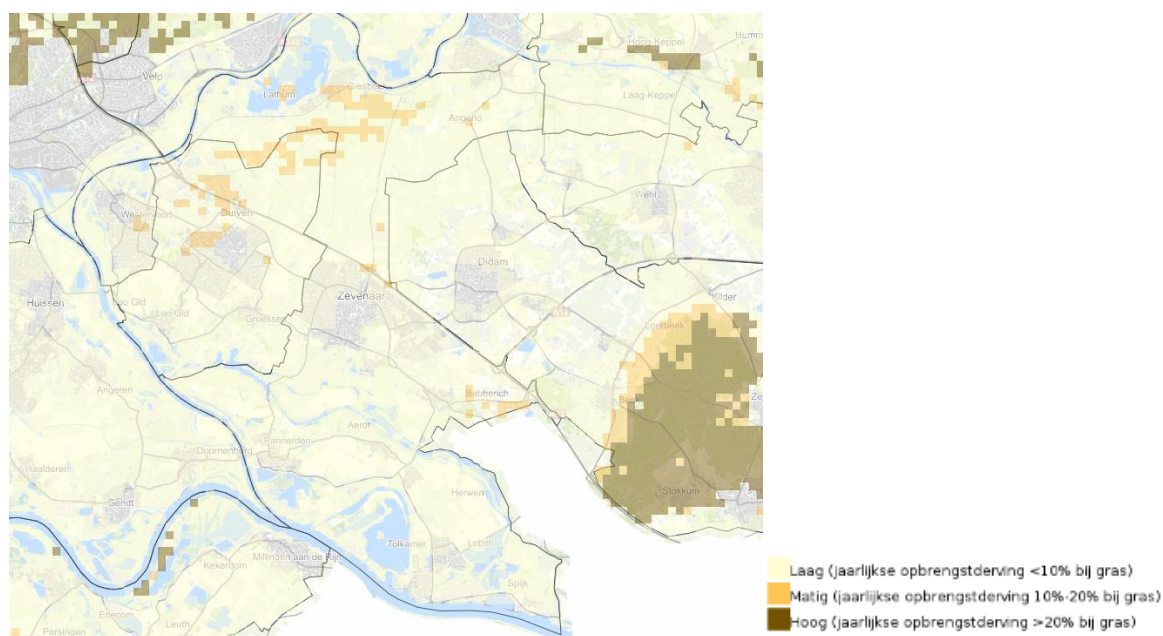

Figuur 4-53 Water op straat na een extreme bui (Deltares/Richtlijn overstromingsrisico', . . . ,

Droogtestress

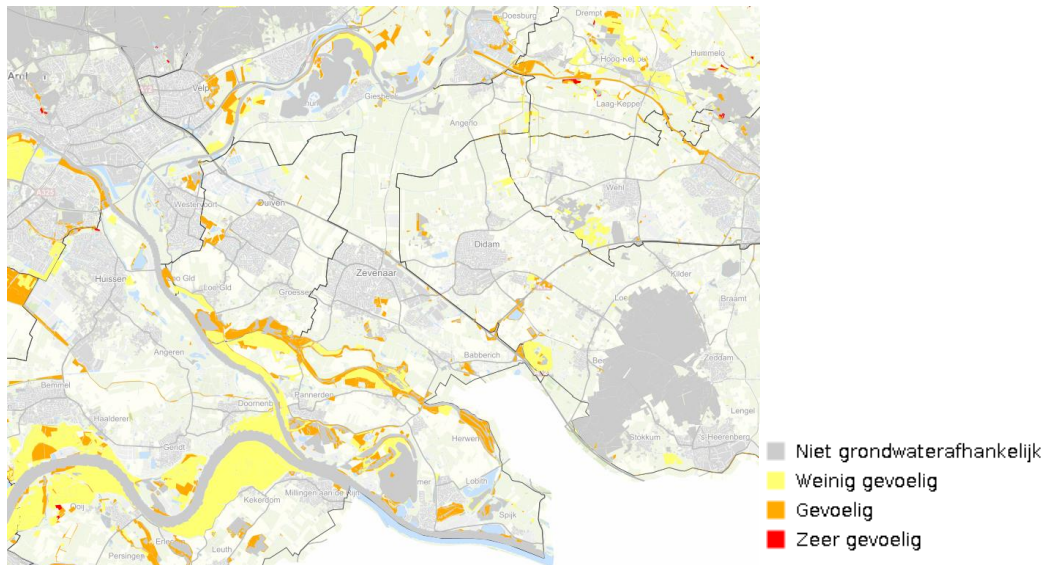
In de zomer kan de bodem zo ver uitdrogen, dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Ze ondervinden dan droogtestress. Eerst sluit een plant zijn huidmondjes om waterverlies via verdamping te voorkomen, maar uiteindelijk kan hij geheel of gedeeltelijk afsterven. Droogtestress komt vooral voor op bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand.

Binnen de gemeente Zevenaar is er in de huidige situatie een beperkt risico op droogtestress (zie Figuur 4-54). Lokaal is er wel sprake van matige droogte stress, met een risico op jaarlijkse opbrengstderving van 10-20% bij gras. Dit geldt vooral voor de gebieden rondom de Lage weilanden, de Hooge Horsten en de Bredegers.

Figuur 4-54 Risico droogtestress (bron: Klimateffectatlas)

Door klimaatverandering verandert ook de natuur. Dat gebeurt nu al, en de verwachting is dat die ontwikkeling zich in de toekomst voortzet. Vooral de toenemende droge zomers zorgen voor grote veranderingen en kunnen natuurschade veroorzaken. De toenemende droogte door klimaatverandering is vooral nadelig voor vegetaties die afhankelijk zijn van ondiep grondwater. Droogtegevoeligheid door grondwaterafhankelijke natuur speelt vooral langs de rivieren van de gemeente (zie Figuur 4-55). Hierbij gaat het met name om natuur in de Rijnstrangen en langs de uiterwaarden van de IJssel.

Figuur 4-55 Risico droogtestress in natuurgebieden (KWR & FWE, 2021)

4.11.2 Trends en ontwikkelingen

- **Klimaatverandering:** In samenwerking met de provincie Gelderland en de gemeentes Westervoort, Arnhem en Duiven werkt de gemeente Zevenaar aan het Rivierklimaatpark IJsselpoort. In dit plan is er ruimte voor de rivier, recreatie, bedrijvigheid en scheepsvaart. Binnen dit project blijven de uiterwaarden toegankelijk en weerbaar tegen klimaatextremen (Rivierklimaatpark IJsselpoort, 2024).
- **Droogtestress:** Bij een hoog scenario van klimaatverandering is er in 2050 een verhoogd risico op droogtestress. Met name in ten noorden van Zevenaar is er sprake van een matig risico. Hierin wordt een opbrengst derving van 10-20% verwacht op graslanden (KWR water, 2017).
- **Aanpassing aan klimaatverandering:** Klimaatverandering dwingt gemeentes in Nederland om maatregelen te nemen tegen de effecten van extreme hitte, hevige regenval en droogte. Zevenaar zet in op klimaatadaptatie door vergroening van de stedelijke ruimte, zoals het aanleggen van meer groenvoorzieningen om hittestress tegen te gaan. Daarnaast zijn waterdoorlatende bestrating en regenwateropvang belangrijke maatregelen om wateroverlast te beperken.

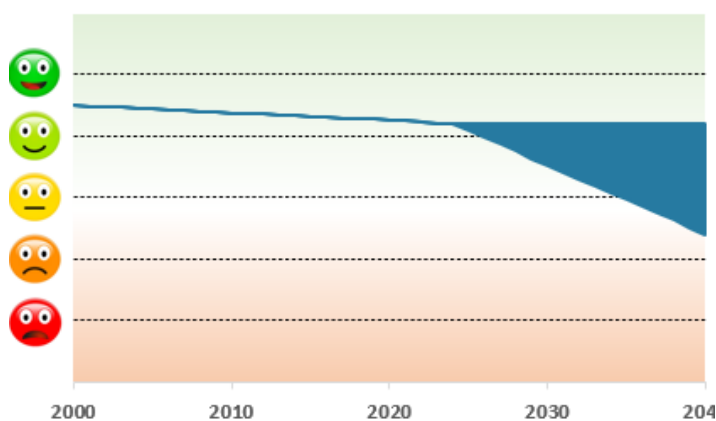
4.11.3 Beoordeling

Klimaatverandering kan verschillende gevolgen hebben voor de gemeente Zevenaar, zoals bijvoorbeeld de toename van extreme weersomstandigheden: door de opwarming van de aarde worden hittegolven, perioden van droogte en hevige regenval frequenter en intenser. Dit kan leiden tot gezondheidsproblemen van inwoners, schade aan gebouwen, overstromingen en wateroverlast. Voor een groot deel van gemeente Zevenaar zullen de gevolgen hiervan meevallen, maar lokaal kan hinder van worden ervaren. Ook kan daling van het grondwaterpeil optreden, wat kan leiden tot schade aan de grondwaterafhankelijke natuur en beperkte beschikbaarheid voor de landbouw.

Het is moeilijk in te schatten hoe dit in de toekomst gaat uitpakken, daarom zitten er ruimte marges in hoe de beoordeling eruitziet:

Tabel 4-12 Beoordeling thema klimaatadaptatie

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Het hitte-eiland effect komt beperkt voor in de kernen, met name in Zevenaar. - Bij extreme neerslag kunnen lokaal knelpunten ontstaan. - Risico op droogtestress door lage grondwaterstanden rondom Lage weilanden, de Hooge Horsten en de Bredegers. - Droogtegevoelige natuur speelt vooral in de uitwaarden
Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, droogtestress, droogtegevoeligheid en hittestress in de kernen toe. Dit heeft negatieve gevolgen voor zowel de inwoners als de aanwezige flora en fauna. Wel zet de overheid in op klimaat adaptieve maatregelen om beter bestand te zijn tegen het veranderende klimaat.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelingen van effecten van de klimaatverandering is omgeven door onzekerheid rondom de snelheid van klimaatverandering.

Figuur 4-56 Beoordeling thema klimaatadaptatie

4.12 Historisch kapitaal

4.12.1 Huidige situatie

Archeologie

De gemeente Zevenaar beschikt over een rijk archeologisch erfgoed dat essentieel is voor het begrijpen van de historische ontwikkeling van de regio. Dit erfgoed getuigt van een lange geschiedenis van menselijke bewoning en activiteit, die terugvoert tot de prehistorie. De strategische ligging van Zevenaar in het rivierengebied en de Liemers heeft geleid tot een divers en waardevol archeologisch landschap binnen de gemeente.

Prehistorie en Romeinse Tijd

De archeologische geschiedenis van Zevenaar begint al in de prehistorie, waarbij met name de hogere delen van het landschap aantrekkelijk waren voor vroege menselijke bewoning. Op de dekzandruggen en rivierduinen zijn sporen gevonden van nederzettingen uit het Neolithicum (5300-2000 voor Christus) en de Bronstijd (2000-800 voor Christus). Deze locaties bieden inzicht in het leven en de activiteiten van de eerste landbouwgemeenschappen in het gebied.

De Romeinse invloed in Zevenaar is eveneens goed vertegenwoordigd. De gemeente ligt in de nabijheid van de Neder-Germaanse limes, de noordgrens van het Romeinse Rijk, waarlangs diverse militaire en civiele structuren werden opgericht. Een van de belangrijkste vindplaatsen is de site Herwen-De Bijland, die sporen bevat van het Romeinse castellum Carvium en mogelijk de Dam van Drusus, een strategische waterbouwkundige constructie. Deze vindplaats, die in situ bewaard is gebleven, heeft zowel nationale als internationale betekenis en is genomineerd als UNESCO-werelderfgoed.

Middeleeuwen

In de middeleeuwen ontwikkelde Zevenaar zich verder als een belangrijk regionaal centrum. De archeologische resten uit deze periode omvatten niet alleen nederzettingen, maar ook indrukwekkende verdedigingswerken en kastelen. Een bijzonder waardevol archeologisch monument in Zevenaar is het Kleefse hertogelijk burchtcomplex Zevenaer. Dit kasteel, oorspronkelijk gebouwd in de 13e eeuw, speelde een cruciale rol in de regionale machtspolitiek. Hoewel het kasteel zelf grotendeels is verdwenen, zijn de ondergrondse resten van de burcht,

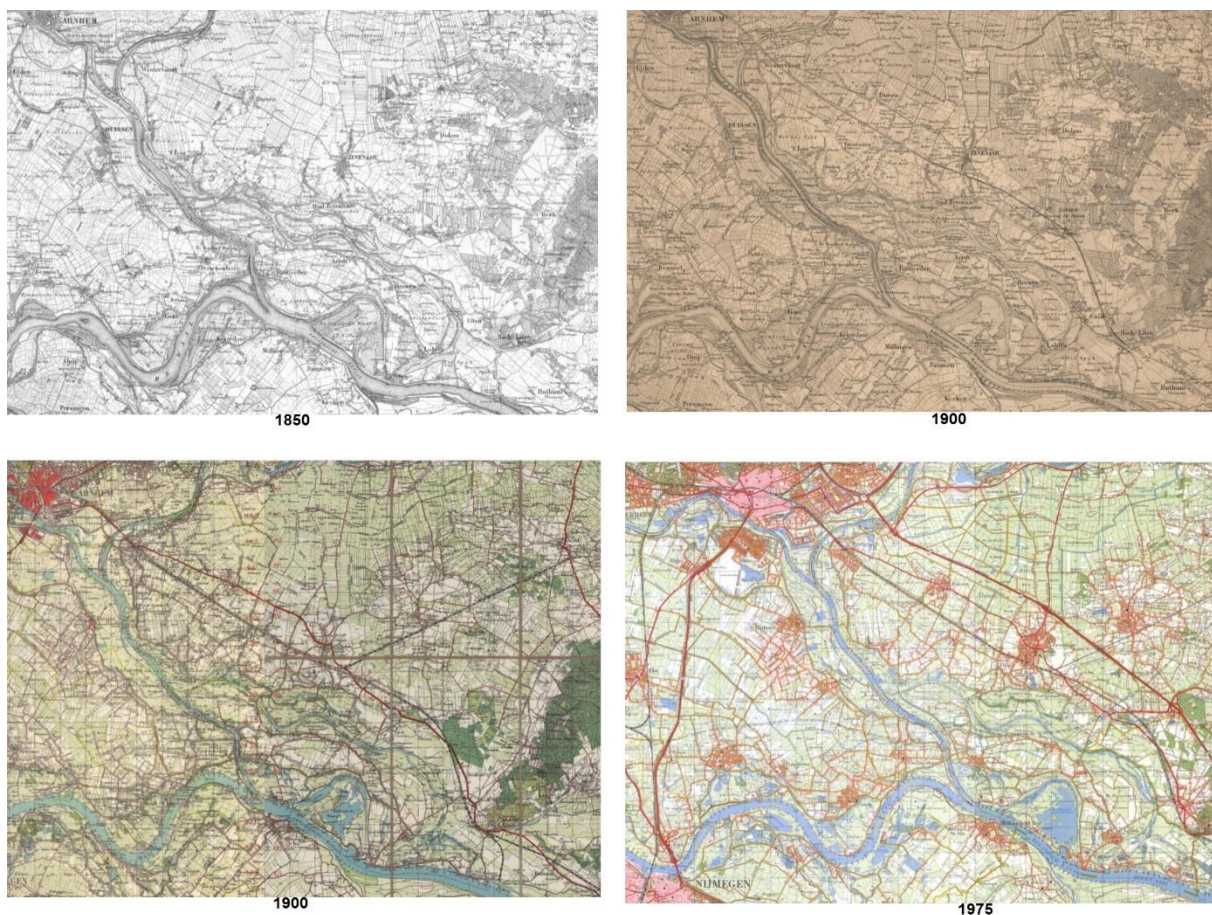
inclusief de voorburcht, omgrachtingen en burchtwal, goed bewaard gebleven. Deze overblijfselen bieden een unieke kijk op de middeleeuwse architectuur en stedelijke ontwikkeling van Zevenaar.

Verder zijn er in de gemeente meerdere terreinen geïdentificeerd die verband houden met historische dorpskernen en kastelen, zoals de voormalige kasteellocaties in de omgeving van Oud-Zevenaar en Herwen. Deze locaties zijn van groot belang voor het begrip van de middeleeuwse en vroegmoderne geschiedenis van de regio.

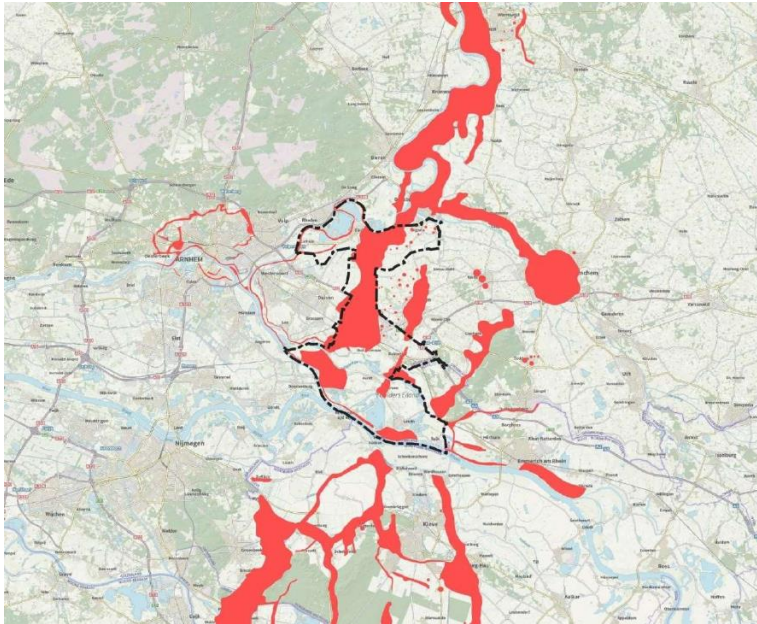
Tweede Wereldoorlog en oorlogsresten

Naast de oudere archeologische vindplaatsen, bezit Zevenaar ook een rijk oorlogsarchief uit de Tweede Wereldoorlog. De strategische ligging van de gemeente zorgde ervoor dat het gebied een belangrijke rol speelde in de verdediging van Nederland tegen de Duitse bezetting. Dit wordt weerspiegeld in de overblijfselen van loopgraven, schuttersputten, tankgrachten en andere verdedigingswerken, die nog steeds in het landschap te herkennen zijn. Een bijzonder voorbeeld is de lijn van verdedigingswerken die werd aangelegd als onderdeel van de Duitse verdediging tegen de geallieerden in 1944-1945. Deze lijn omvat antitankgrachten en loopgraven, waarvan delen nog steeds zichtbaar zijn. Deze oorlogsresten worden beschouwd als belangrijk archeologisch erfgoed, met een grote maatschappelijke en historische betekenis. Ze worden beschermd onder de Monumentenwet 1988.

In de onderstaande afbeelding is de ontwikkeling van de gemeente Zevenaar door de jaren heen weergegeven met behulp van historische kaarten.

Figuur 4-57 Gemeente Zevenaar door de jaren heen (bron: Topotijdreis, 2024)

Figuur 4-58 Schematische weergave van de Duitse verdedigingslinies omstreeks 1945 (rood), (RAAP, 2021)

Archeologische Waardenkaart en Beleidskader

Om de rijke archeologische waarden van de gemeente Zevenaar te beschermen, is een uitgebreide archeologische beleidskaart ontwikkeld. Deze kaart identificeert de belangrijkste archeologische verwachtingszones en vindplaatsen in de gemeente en fungeert als leidraad voor het ruimtelijk beleid. Bij elke nieuwe ontwikkeling in de gemeente wordt zorgvuldig rekening gehouden met de archeologische waarden, om ervoor te zorgen dat belangrijke resten behouden blijven.

Conclusie

De archeologische waarde van Zevenaar is een essentieel onderdeel van het culturele erfgoed van de gemeente. Van prehistorische nederzettingen en Romeinse militaire structuren tot middeleeuwse kastelen en resten uit de Tweede Wereldoorlog, de archeologische vindplaatsen in Zevenaar vertellen het verhaal van een regio die door de eeuwen heen een cruciale rol heeft gespeeld in de geschiedenis van Nederland. Door het zorgvuldig beheren en beschermen van dit erfgoed, blijft het mogelijk om deze rijke geschiedenis voor toekomstige generaties te behouden en toegankelijk te maken.

Cultuurhistorische waarden

Ligging en invloeden

De gemeente Zevenaar bevindt zich in het hart van de Liemers, een regio die wordt omsloten door de Rijn, de zuidelijke oever van de IJssel en de Duitse grens. Deze strategische ligging heeft door de eeuwen heen een grote invloed gehad op de ontwikkeling van het gebied. De Rijn, met zijn historische stroomverleggingen, heeft het landschap vormgegeven, getuige de strangen zoals de Oude Rijn. Deze veranderlijke rivierloop bracht zowel vruchtbare kleigronden voor de landbouw als de constante dreiging van overstromingen. De georganiseerde waterbeheersing in de streek begon officieel in 1328 met de Landbrief van de graven van Gelre en Kleef, waarin rechten en verantwoordelijkheden voor dijken en waterwegen werden vastgelegd. Naast de natuurlijke invloeden speelde de staatkundige ligging van Zevenaar een belangrijke rol in de cultuurhistorische ontwikkeling. De Liemers hoorde oorspronkelijk bij Gelre, maar werd in de late middeleeuwen meerdere keren aan het naburige Kleef verpand, wat uiteindelijk leidde tot een blijvende band met Kleef. Dit bleek cruciaal in 1487 toen Zevenaar stadsrechten kreeg van de hertog van Kleef, met als doel een militair steunpunt aan de Gelderse grens te creëren. Hierdoor werd Zevenaar een centrum voor handel en rechtspraak, hoewel de economische voordelen voor de kleine gemeenschap van destijds slechts beperkt waren.

Stedelijke ontwikkeling

Zevenaar bleef lange tijd een klein, maar strategisch stadje. De stad werd gekenmerkt door zijn omwalling, gracht en stadspoorten, waarvan de namen – zoals de Blekse Poort en Grietse Poort – nog herinneringen oproepen aan de middeleeuwse opbouw. Na de onrust van de Franse tijd werd Zevenaar in 1816 onderdeel van het Koninkrijk der Nederlanden. Vanaf de jaren 1950 begon de stad sterk te groeien met de bouw van nieuwe woonwijken, wat het inwonertal in een kwart eeuw verdrievoudigde.

Cultureel en religieus leven

In religieus opzicht was de Liemers onder Pruisisch bestuur een gebied van relatieve verdraagzaamheid. Terwijl in Gelderse steden katholieke kerken aan de protestanten werden ontnomen, konden katholieken in Zevenaar en omliggende dorpen hun geloof openlijk uitoefenen, inclusief het recht om processies te houden. Deze religieuze vrijheid was ongekend voor die tijd en bleef zelfs na de toevoeging aan Nederland in 1816 bestaan.

Het culturele leven in Zevenaar wordt gekenmerkt door een actief verenigingsleven, waarin oude tradities, zoals het schutterswezen dat teruggaat tot de middeleeuwen, een belangrijke rol spelen. Ondanks modernisering en de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog, zijn er nog steeds markante historische gebouwen aanwezig, zoals de kerken en kastelen Halsaf, Camphuysen en Sevenaar.

Expansie en industriële ontwikkeling

Na de Tweede Wereldoorlog heeft Zevenaar zich snel uitgebreid. Het inwonertal steeg aanzienlijk, en de stad breidde zich uit buiten de historische kern. De komst van de spoorlijn Arnhem-Emmerik in 1856 en later de lijn naar Winterswijk in 1885 bracht meer bedrijvigheid naar de regio. In de vroege 20e eeuw vestigden belangrijke industrieën zich in Zevenaar, zoals de inktfabriek van Max von Gimborn en de Turmac sigarettenfabriek, die aanzienlijke werkgelegenheid boden.

De dorpen van Zevenaar

Sinds 2005 maakt Zevenaar deel uit van een grotere gemeente na de toevoeging van Angerlo, Giesbeek en Lathum. Elk van deze dorpen heeft zijn eigen rijke geschiedenis. Angerlo, bijvoorbeeld, was eeuwenlang verbonden met Doesburg en herbergt een van de oudste kerkgebouwen van Nederland, daterend uit de vroeg-Romaanse periode rond 900 na Christus. Babberich is vooral bekend door het kasteel Halsaf en zijn historische banden met de lokale schutterij. Giesbeek en Lathum liggen aan de IJssel en hebben hun geschiedenis als landbouw- en scheepvaartdorpen omgevormd tot een focus op recreatie in het Rhederlaag-gebied. In 2018 is Zevenaar samengevoegd met de voormalige gemeente Rijnwaarden met 7 dorpen. Daarmee is Zevenaar in het noorden gelegen aan de IJssel en in het zuiden aan de Rijn.

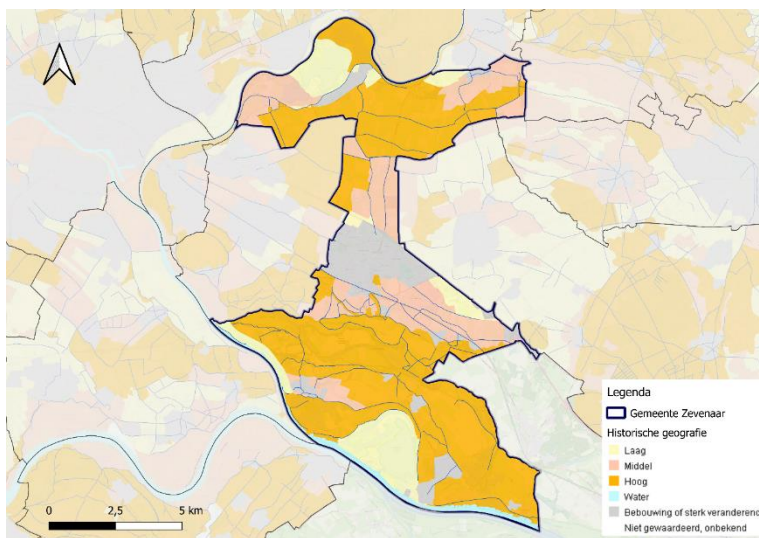
Behoud van cultuurhistorisch erfgoed

Ondanks de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog en de grootschalige stedelijke ontwikkeling, is veel van het cultuurhistorische erfgoed in de gemeente Zevenaar bewaard gebleven. De oude kerken, kastelen en zelfs de molens, zoals Molen De Hoop in Oud-Zevenaar, vormen tastbare herinneringen aan het rijke verleden van de regio. Daarnaast biedt de gemeente verschillende bezienswaardigheden zoals het recreatieoord De Panoven, waar het industriële erfgoed van de steenfabriek tot leven wordt gebracht.

Zevenaar, met zijn unieke ligging en rijke geschiedenis, is een gemeente waar het verleden en het heden op harmonieuze wijze samenkomen. Het behoud van tradities, gecombineerd met de aanpassingen aan moderne behoeften, maakt het tot een karakteristiek onderdeel van de Liemers.

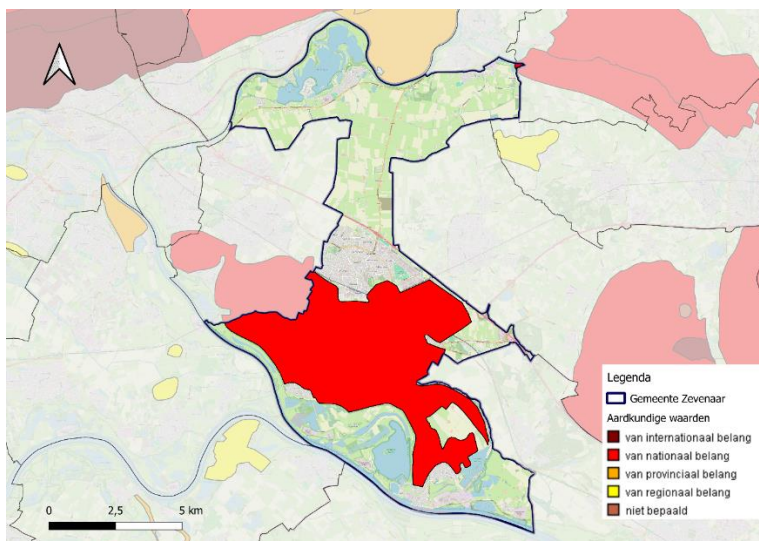
Landschappelijke waarden

In Figuur 4-59 is de waarde van de historische geografie weergegeven. Hieruit blijkt dat een groot deel van de gemeente hoge historische waarde kent.

Figuur 4-59 Historisch geografische waarden Zevenaar

Daarnaast zijn ook de aardkundige waarden van belang. Aardkundige waarden verwijzen naar de bijzondere geologische en geomorfologische kenmerken van een landschap die van grote waarde zijn, zowel wetenschappelijk als esthetisch of educatief. Deze waarden kunnen bijvoorbeeld bestaan uit unieke bodemstructuren, zeldzame gesteenten, bijzondere vormen in het landschap zoals heuvels, dalen of kliffen, en sporen van oude geologische processen zoals de werking van gletsjers, riviererosie of vulkanische activiteit. Het idee achter het beschermen van aardkundige waarden is dat deze elementen een belangrijk inzicht bieden in de geologische geschiedenis en de ontwikkeling van een gebied. Ze dragen bij aan ons begrip van natuurlijke processen die het landschap hebben gevormd. Daarnaast kunnen deze kenmerken ook visueel aantrekkelijk zijn en een belangrijke rol spelen in natuurbeleving en educatie. Zoals te zien in onderstaand figuur is dat er een groot gebied in het zuiden van de gemeente ligt van nationaal aardkundig belang.

Figuur 4-60 Aardkundige waarden gemeente Zevenaar

4.12.2 Trends en ontwikkelingen

- **Behoud en herbestemming van erfgoed:** In heel Nederland, en ook in Zevenaar, is er een groeiende aandacht voor het behoud van cultureel erfgoed. Historische gebouwen, zoals kerken, kastelen en oude stadspanden, worden steeds vaker gerestaureerd en krijgen nieuwe functies. Dit kan variëren van musea en culturele centra tot horecagelegenheden en woonruimtes. Deze herbestedingen dragen niet alleen bij aan het behoud van historische waarden, maar stimuleren ook de lokale economie door toerisme en nieuwe vormen van bedrijvigheid aan te trekken.

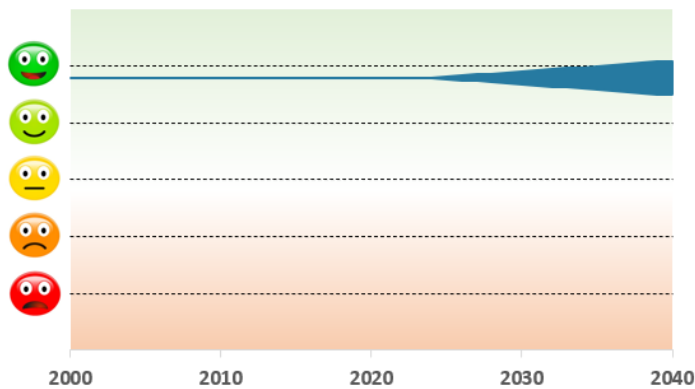
- **Cultuurhistorisch bewustzijn en betrokkenheid:** Er is een toenemend bewustzijn van de waarde van lokale geschiedenis en identiteit, wat zichtbaar is in Zevenaar en breder in Nederland. Evenementen zoals historische markten, schuttersfeesten en open monumentendagen krijgen steeds meer belangstelling en dragen bij aan het versterken van de gemeenschapszin. Door het combineren van traditionele en moderne elementen wordt het rijke erfgoed niet alleen behouden, maar ook toegankelijk en relevant gemaakt voor jongere generaties. Educatieve programma's en lokale initiatieven helpen inwoners zich verbonden te voelen met hun culturele achtergrond, wat bijdraagt aan een levendige en inclusieve gemeenschap.

4.12.3 Beoordeling

De gemeente Zevenaar, gelegen in de Liemers, heeft een rijke cultuurhistorische achtergrond. De strategische ligging aan de Rijn en de historische band met Kleef hebben de ontwikkeling van het gebied sterk beïnvloed. De stad heeft een aantal historische gebouwen, zoals kerken en kastelen, die ondanks de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog veelal bewaard zijn gebleven. De combinatie van traditiebehoud en aanpassing aan moderne behoeften maakt het een karakteristiek deel van de Liemers.

Tabel 4-13 Beoordeling thema historisch kapitaal

Huidige Situatie	<ul style="list-style-type: none"> - Rijke cultuurhistorische achtergrond met historische gebouwen zoals kerken en kastelen. - Erfgoed openbaar gesteld en gekoppeld aan toerisme. - Aandacht voor herbestemming en behoud van cultureel erfgoed.
Autonome ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe ontwikkelingen kunnen zowel kansen als bedreigingen vormen voor landschappelijke en cultuurhistorische waarden. <ul style="list-style-type: none"> ○ Er is een groeiende aandacht voor het behoud van cultureel erfgoed, wat bijdraagt aan het behoud van historische waarden en de stimulering van de lokale economie. ○ Stedelijke vernieuwing en de opwekking van duurzame energie kunnen een bedreiging vormen voor het historisch kapitaal.
Bandbreedte	<ul style="list-style-type: none"> - Beperkte onzekerheid. Situatie vrij goed geborgd in vigerende wet- en regelgeving.

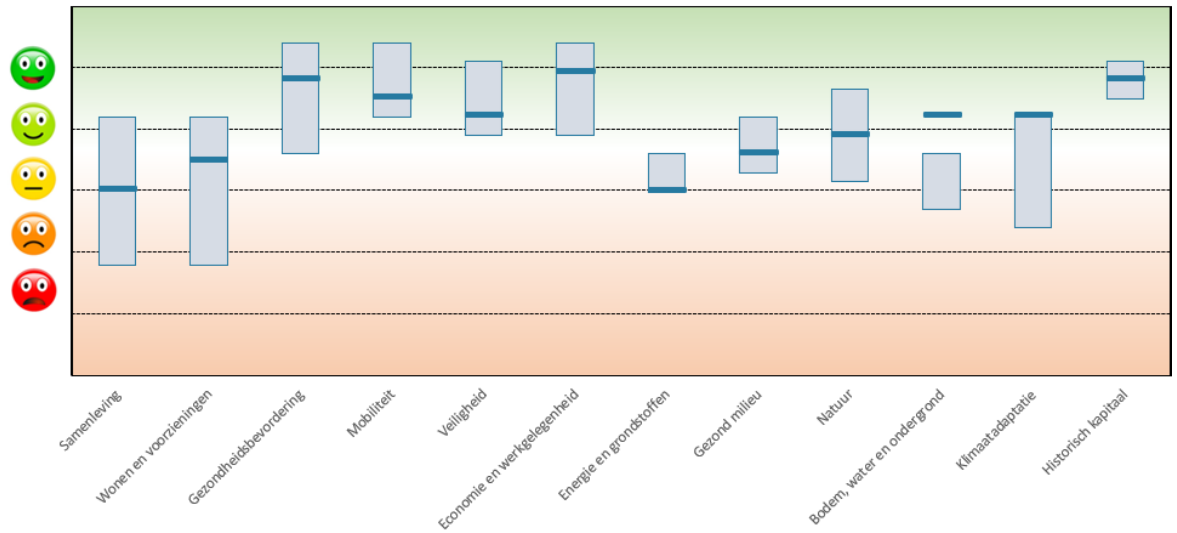

Figuur 4-61 Beoordeling thema historisch kapitaal

4.13 Samenvatting beoordelingen huidige situatie en autonome situatie

In de voorgaande paragrafen is voor de onderdelen van het beoordelingskader de status van de gemeente Zevenaar beschreven in de huidige situatie (2024) en de ontwikkeling van deze staat naar de toekomst toe zonder nieuw beleid en zonder de maatregelen uit de omgevingsvisie.

De samengevatte effectbeoordelingen zijn weergegeven in Figuur 4-62. De huidige situatie is weergegeven met een streep met daaromheen de bandbreedte van de autonome ontwikkelingen. De gemeente Zevenaar staart er gemiddeld genomen goed voor. Er bestaan onzekerheden over technologische vooruitgangen, sociaaleconomische trends en andere ontwikkelingen rondom duurzaamheid, natuur en klimaat.

Figuur 4-62 Samenvatting beoordeling leefomgevingsfoto. Blauwe lijn huidige situatie, grijze vlak prognose van autonome ontwikkelingen in 2040.

5. Beoordeling Omgevingsvisie Zevenaar 2040

In de omgevingsvisie komen de verschillende opgaven samen in acht integrale hoofdambities. In dit hoofdstuk worden de effecten van de acht integrale hoofdambities uit de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 beschreven. De effectbeschrijving volgt een vaste opbouw met telkens een inleiding van de hoofdambitie, de doelstellingen en vervolgens een samenvatting van de effecten en de beoordeling van de omgevingsvisie op de 12 thema's uit het beoordelingskader. In de concluderende paragrafen zijn de belangrijkste aanbevelingen voor de omgevingsvisie opgenomen.

5.1 Een fijne woongemeente in een dynamische omgeving met een goed woningaanbod (voor jong en oud)

5.1.1 Te toetsen beleidsambities

- 80 % van de nieuwe woningen bouwen we in de stedelijke zone (tussen de 4.000 tot 6000 extra nieuwe woningen totaal)
- De dorpen ontwikkelen mee in de woningbouwopgave, passend bij schaal en omvang.
- Een deel van ons woonprogramma realiseren we buiten de kernen. Dit gaat gepaard met landschapsontwikkeling.
- Minimaal percentage van de te bouwen woningen is betaalbaar: sociale of middeldure huurwoningen of koopwoningen onder de NHG-kostengrens.
- We differentiëren naar doelgroepen en kijken naar passende woonmilieus per gebiedsopgave.
- We verdichten en vergroenen door ook de hoogte in te gaan in de stedelijke zone.
- We versterken het profiel van Zevenaar als gezinsgemeente waar het fijn wonen, werken en recreëren is.
- We bouwen in een grotere dichtheid met hoogteaccenten.

5.1.2 Effecten

Richting 2040 wil de gemeente tussen de 4.000 tot 6000 extra nieuwe woningen realiseren. De bouw van 80% van de nieuwe woningen in de stedelijke zone draagt bij aan de invulling van de woningbouwvraag in de gemeente en regio. Door een minimum van 30% van de te bouwen woningen te bestemmen voor betaalbare huisvesting, zoals sociale huur- en middeldure koopwoningen, en te bouwen voor jong en oud wordt er tegemoetgekomen aan de woonbehoeften van diverse doelgroepen, wat essentieel is voor een evenwichtige bevolkingssamenstelling. Doorstroming op de woningmarkt wordt verbeterd, met een nadruk op passende huisvesting voor senioren, en het uitgangspunt dat inwoners met of zonder zorgvraag in elke kern kunnen blijven wonen, versterkt het idee van inclusieve gemeenschappen. De mogelijkheid om flexibel te programmeren en woningen te laten meegroeien met de vraag geeft de gemeente de kans om zich aan te passen aan veranderende demografische en economische omstandigheden.

Bouwen in de dorpen dragen bij aan de vitaliteit van deze dorpen (o.a. het op peil houden van het draagvlak voor gebruik van de voorzieningen). Het verhogen van de bouwdichtheid kan een nieuwe stedelijke dynamiek creëren, maar vereist een zorgvuldige inpassing. De uitbreiding van woningen buiten de kernen, in combinatie met landschapsontwikkeling, zorgt voor een evenwichtige groei binnen de gehele gemeente.

Extra woningen leidt tot een intensiever gebruik van de buitenruimte. Dit kan enerzijds leiden tot meer verkeersdrukke en geluidhinder, anderzijds bevordert het de levendigheid. Het bevorderen van circulair bouwen sluit aan bij bredere duurzaamheidsdoelstellingen en vermindert de ecologische impact van woningbouw, terwijl ook wordt ingezet op kleinere en betaalbare woningen, wat aansluit bij de vraag naar meer compacte woonvormen.

5.1.3 Beoordeling

1. Samenleving

De uitbreiding van het woningaanbod, met een focus op betaalbare woningen voor jong en oud, bevordert een diverse bevolkingsopbouw en vergroot daarmee de bestaanszekerheid. De toevoeging van woningen in dorpen rondom de stad Zevenaar kan helpen om de vitaliteit in die dorpen te vergroten.

2. Wonen en voorzieningen

De plannen vergroten de woningvoorraad en verhogen de leefbaarheid door de ontwikkeling in zowel stedelijke als dorpse woonmilieus, passend bij de schaal en omvang van de kernen. Verdichting in stedelijke zones biedt kansen voor efficiënter gebruik van voorzieningen en infrastructuur. Echter, als de voorzieningen in de dorpen niet op peil kunnen worden gehouden (o.a. door de toename in online shoppen), kan de leefbaarheid in deze dorpen onder druk komen te staan en daarmee de aantrekkelijkheid om er te wonen weer verminderen.

3. Gezondheidsbevordering

Door de verdichting in de kernen te combineren met vergroening, wordt ruimte behouden en kansen gecreëerd voor de bestaande en nieuwe bewoners om meer te sporten en bewegen in een gezonde openbare ruimte. Groene zones in stedelijke gebieden kunnen zorgen voor ontspanning en recreatie. Tegelijkertijd kan door een toenemend aantal inwoners de druk op bestaande groene ruimtes toenemen, wat mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van sport- en beweefaciliteiten, zeker als deze onvoldoende worden uitgebreid bij toename van de bevolkingsdichtheid.

4. Mobiliteit

Extra woningen leidt tot een toename in mobiliteit. In de kern Zevenaar is het, vanwege de nabij ligging van het treinstation, wenselijk de bewoners te stimuleren om zoveel mogelijk gebruik van het OV te maken en zich binnen de kern te verplaatsen per fiets of te voet. Hiermee wordt het verdere autogebruik ontmoedigd. Daarentegen kan woningbouw buiten de kernen juist leiden tot meer autoverkeer, aangezien deze gebieden vaak minder goed ontsloten zijn met openbaar vervoer. Hierdoor kan de afhankelijkheid van de auto toenemen, wat negatieve effecten heeft op verkeersdruk en CO₂-uitstoot.

5. Veiligheid

De combinatie van verdichting en landschapontwikkeling biedt kansen om hoogwaterveiligheid verder te verbeteren, bijvoorbeeld door waterbergingsgebieden te integreren in nieuwe woonwijken buiten de kernen. In stedelijke zones alsook in de dorpen kan een toename van verkeersbewegingen leiden tot een verhoogd risico op verkeersongevallen als de infrastructuur niet wordt aangepast. Om een goede verkeersveiligheid te borgen is het van belang zoveel mogelijk gescheiden zones voor langzaam verkeer te realiseren.

6. Economie en werkgelegenheid

De versterking van het woonklimaat voor bewoners en dus ook werknemers verbetert het vestigingsklimaat voor bedrijven en kan bijdragen aan een toename van de werkgelegenheid, zowel direct door de bouwsector als indirect door toegenomen vraag naar voorzieningen en diensten. Daartegenover staat dat woningbouw buiten de kernen kan leiden tot verlies van landbouwgrond, wat de agrarische mogelijkheden beperkt.

7. Energie & grondstoffen

Extra woningen betekent een grotere energievraag en gebruik van grondstoffen. Bij de bouw van nieuwe woningen, vooral in de stedelijke zones, kunnen duurzame bouwmethoden en energie-efficiënte voorzieningen worden ingezet, dit kan bijdragen aan een lager energiegebruik en minder CO₂-uitstoot. Verdichting maakt collectieve energieoplossingen, zoals warmtenetten, haalbaarder. Echter, woningbouw buiten de kernen kan leiden tot een (extra) hoger energieverbruik en meer CO₂-uitstoot, vooral als de woningen niet optimaal worden aangesloten op duurzame energiebronnen. Dit kan ook resulteren in een hogere vraag naar grondstoffen, vooral bij traditionele bouwmethoden. Een uitdaging vormt het verduurzamen van bestaande woningen en voorzieningen.

8. Gezond milieu

Extra woningen leidt tot een toename van verkeer, wat negatieve effecten kan hebben op de luchtkwaliteit, geluidshinder en mogelijk geurhinder. De bouw van woningen buiten de kernen kan bijdragen aan meer autoverkeer, wat eveneens de luchtkwaliteit kan aantasten. Aan de andere kant biedt de focus op vergroening in stedelijke zones kansen om de luchtkwaliteit lokaal te verbeteren, vooral door de aanplant van groen en de vermindering van hitte-eilanden, wat bijdraagt aan een prettiger woonklimaat.

9. Natuur

Verdichting kan de druk op bestaande groene zones in stedelijke gebieden verhogen, wat de lokale biodiversiteit negatief kan beïnvloeden. Tegelijkertijd kan de aanleg van nieuwe groene ruimtes binnen de stedelijke zones bijdragen aan een verbetering van de leefomgeving en een toename van de biodiversiteit op lokaal niveau. De landschapsontwikkeling die gepaard gaat met woningbouw buiten de kernen biedt kansen voor het versterken van de natuur en biodiversiteit, mits hier voldoende aandacht aan wordt besteed.

10. Bodem, water en ondergrond

De bouw van nieuwe woningen kan invloed hebben op de bodem- en waterkwaliteit en het grond- en oppervlaktewatersysteem, mits niet vooraf een goed waterhuishoudkundig systeem wordt uitgewerkt. Een voorbeeld hiervan is dat een doorlopend watersysteem relevant is om wateroverlast, droogte (zie verder bij klimaatadaptatie) en stilstaande sloten met een slechte waterkwaliteit te voorkomen. Hetzelfde geldt voor de inpassing van kabels en leidingen in de ondergrond. Mits dit vooraf goed is uitgewerkt, zijn er naar verwachting geen of weinig relevante gevolgen voor de ondergrond.

11. Klimaatadaptatie

Verdichting in stedelijke zones kan de kans op hittestress vergroten, vooral in gebieden met weinig groen. Echter, de ambitie om ook te vergroenen biedt mogelijkheden om hitte-eilanden te verminderen. Zonder adequate maatregelen, zoals een doorlopend watersysteem en voldoende waterbergingsvoorzieningen, kunnen nieuwe ontwikkelingen in zowel stedelijke als landelijke gebieden bijdragen aan verergering van klimaatgerelateerde problemen.

12. Historisch kapitaal

Woningbouw in zowel stedelijke als landelijke gebieden kan druk zetten op archeologische en cultuurhistorische waarden, vooral als er gebouwd wordt in gebieden met een rijke geschiedenis. Echter, door zorgvuldige planning en landschapsontwikkeling kunnen deze waarden ook worden versterkt, bijvoorbeeld door integratie van cultuurhistorische elementen in nieuwe woonwijken. Het is belangrijk dat landschappelijke waarden behouden blijven, vooral bij de ontwikkeling buiten de kernen, waar het karakter van het landschap een belangrijk onderdeel is van de lokale identiteit.

5.1.4 Aanbevelingen

- Verhoog de focus op levensloopbestendige woningen, gezien de toenemende vergrijzing in de gemeente. Dit kan door nieuwbouwprojecten in te richten op gemengde doelgroepen, zoals jonge gezinnen en senioren.
- Zorg voor een flexibele woningmarkt door in te zetten op diverse woningtypes en betaalbare huurwoningen, zodat zowel starters als doorstromers een passende woning kunnen vinden.
- Voer pro-actief beleid om de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen door bijvoorbeeld stimuleringsmaatregelen voor het verhuizen naar passende woningen

5.2 Een gezonde, veilige en schone leefomgeving

5.2.1 Te toetsen beleidsambities

- In de stedelijke zone willen we een 'stadspark' als tegenhanger voor de verstedelijking.
- We vergroenen de openbare ruimte en creëren een uitnodigend karakter. Zo willen we onze bewoners verleiden tot meer bewegen, gezond gedrag en veilige sociale interactie. Een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, spelen, elkaar ontmoeten en het groen beleven, draagt bij aan de gezondheid van onze inwoners en voorkomt sociaal isolement.
- We zorgen voor een goede openbare veiligheid, een veilige omgeving met veilige gebouwen, voor zelf- en samen redzame inwoners, voor bescherming van kwetsbaren en voor effectieve hulpverlening.
- We stimuleren een veilig leefklimaat door samenwerking tussen bewoners en organisaties. Het hebben en houden van een prettig en veilig leefklimaat is een taak van iedereen.
- Bij besluiten over ruimtelijke ontwikkelingen zijn veiligheid en gezondheid (bescherming én bevordering) een integraal onderdeel van de belangenafweging.
- De bescherming tegen een schadelijke luchtkwaliteit is belangrijk voor de gezondheid en leefbaarheid van de stad. Daarnaast draagt de verbetering van de luchtkwaliteit bij aan herstel van de natuurwaarden.

5.2.2 Effecten

De ontwikkeling van een stadspark in de stedelijke zone biedt niet alleen een groene tegenhanger voor de verstedelijking, maar draagt ook bij aan het welzijn van de inwoners door hen in staat te stellen te recreëren in een groene omgeving. De vergroening van de openbare ruimte heeft meerdere positieve effecten, zoals het bevorderen van beweging en ontmoeting. Dit draagt bij aan de algehele gezondheid en versterkt de sociale cohesie. De bescherming van luchtkwaliteit krijgt een integraal onderdeel in het bevorderen van de gezondheid van de inwoners. Dit kan ook bijdragen aan het verbeteren van de natuurwaarden in en rondom de stad. Door gezondheid en veiligheid als integrale aspecten mee te nemen in ruimtelijke ontwikkelingen, ontstaat een robuuster kader voor het bouwen aan een duurzame en gezonde leefomgeving.

5.2.3 Beoordeling

1. Samenleving

Het vergroenen van de openbare ruimte en het creëren van een uitnodigende omgeving kan bijdragen aan een sociaal verbonden gemeenschap. Mensen worden aangemoedigd om buiten te bewegen, elkaar te ontmoeten en sociaal actief te blijven. Dit kan vooral positief zijn voor kwetsbare groepen zoals ouderen of mensen met een beperking.

2. Wonen en voorzieningen

De aanleg van groene ruimtes en stadsparken in stedelijke zones verhoogt de leefbaarheid en maakt de stad aantrekkelijker om te wonen. Door bewoners toegang te geven tot kwalitatief hoogwaardige openbare ruimtes, wordt het voorzieningenniveau verbeterd, dit heeft een positief effect op de woonbeleving. Echter, deze groene ontwikkelingen moeten worden ondersteund door voldoende onderhoud en toegankelijkheid, anders kan de kwaliteit van deze voorzieningen afnemen.

3. Gezondheidsbevordering

De ambities rondom vergroening en het creëren van uitnodigende, beweegvriendelijke openbare ruimtes dragen sterk bij aan de gezondheid van de inwoners. Het stimuleren van bewegen, spelen en sociale interactie in een veilige en groene omgeving verlaagt de drempel voor een actieve leefstijl. Dit kan leiden tot een vermindering van gezondheidsproblemen zoals overgewicht en psychische klachten.

4. Mobiliteit

Vergroening en het aanleggen van stadsparken kan de infrastructuur voor langzaam verkeer verbeteren, dit maakt het wandelen en fietsen in de stad aantrekkelijker. Het draagt bij aan minder afhankelijkheid van autoverkeer en een verbetering van de luchtkwaliteit.

5. Veiligheid

De focus op een veilig leefklimaat, waarbij veiligheid en gezondheid integraal worden afgewogen bij ruimtelijke ontwikkelingen, draagt bij aan een omgeving waarin bewoners zich veilig voelen. Samenwerking tussen bewoners en organisaties kan leiden tot een verbeterd gevoel van veiligheid en snellere identificatie van risico's.

6. Economie en werkgelegenheid

Een gezonde, veilige en groene leefomgeving kan het vestigingsklimaat verbeteren, waardoor meer bedrijven en werknemers worden aangetrokken.

7. Energie & grondstoffen

Groene ruimtes dragen indirect bij aan vermindering van CO₂-uitstoot door het stimuleren van langzaam verkeer en het ontmoedigen van autogebruik. Daarnaast kan vergroening helpen bij het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering, zoals hittestress en wateroverlast, wat kan bijdragen aan het verminderen van energieverbruik voor bijvoorbeeld airconditioning. Echter, de aanleg en het onderhoud van parken en vergroende gebieden kunnen juist leiden tot een hoger gebruik van grondstoffen, tenzij hier duurzame oplossingen voor worden gevonden.

8. Gezond milieu

De vergroening van de stedelijke ruimte en de aanleg van stadsparken kunnen bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit, aangezien planten en bomen bijdragen aan de filtering van vervuilende stoffen. Dit kan zowel de gezondheid van inwoners verbeteren als het herstel van natuurwaarden bevorderen. Daarnaast kan vergroening geluidsoverlast verminderen door als natuurlijke buffer te fungeren.

9. Natuur

De plannen voor vergroening en het aanleggen van parken dragen positief bij aan het creëren van een groene woonomgeving en het versterken van de biodiversiteit, vooral binnen de stedelijke zones.

10. Bodem, water en ondergrond

Vergroening in stedelijke zones biedt mogelijkheden voor het verbeteren van de bodemkwaliteit en het versterken van de natuurlijke waterhuishouding. Groene zones kunnen helpen bij het opvangen en filteren van regenwater, wat overbelasting van het riool vermindert en de kwaliteit van het grondwater verbetert.

11. Klimaatadaptatie

De aanleg van groene openbare ruimtes en stadsparken is een effectieve maatregel tegen hittestress, doordat planten en bomen bijdragen aan verkoeling in stedelijke gebieden. Groene zones kunnen bovendien regenwater opvangen en vasthouden, wat helpt om wateroverlast tijdens hevige regenval te verminderen. Daarnaast kunnen dergelijke maatregelen helpen om droogtestress te beperken door het reguleren van de waterhuishouding.

12. Historisch kapitaal

De aanleg van een nieuw stadspark en groene ruimtes biedt kansen om historische en cultuurhistorische waarden te integreren in het landschap. Door bij de inrichting van deze ruimtes rekening te houden met archeologische vindplaatsen of historische structuren, kunnen deze waarden worden versterkt en zichtbaar gemaakt voor bewoners en bezoekers.

5.2.4 Aanbevelingen

- Versterk de vergroening van de openbare ruimte om hittestress te verminderen en het welzijn van bewoners te bevorderen. Het aanleggen van groene zones en parken stimuleert een gezondere leefomgeving.
- Bevorder de luchtkwaliteit door de focus te leggen op autoluwe zones en het stimuleren van schone vervoersmiddelen zoals fietsen en openbaar vervoer.

5.3 Mooie landschappen en natuur en beleefbare cultuurhistorie, waar het fijn recreëren is

5.3.1 Te toetsen beleidsambities

- We willen de groenblauwe gebieden en structuren binnen en buiten de stedelijke zone versterken en deze nog meer met elkaar verbinden. Hiermee zijn de landschapswaarden overal in de stedelijke zone nabij en kunnen deze bijdragen aan een goed woon en leefklimaat, de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en gezondheid.
- Gebiedsontwikkelingen volgen de ligging van het landschap; intensiveren op hogere delen met natuurfuncties op lagere delen in het landschap.
- We gaan verdroging tegen door bufferzones aan te leggen waar we water vasthouden.
- We geven uitvoering aan de bossenstrategie.
- De komende jaren wordt ingezet op het versterken van recreatie en toerisme met de focus op de beleving van water, natuur, cultuurhistorie en winkelen.
- We zetten in op het beleven van de cultuurhistorie door drie verhaallijnen: Strijd tegen het water, Leven van het water en Romeinse Limes.
- We dagen ondernemers uit om onderscheidend aanbod te creëren, zoals bijzondere overnachtingsvormen op of aan het water. Een hotel (niet in gebruik voor opvang) nabij de A12 is wenselijk en er liggen kansen om de locatie Carvium Novum in te vullen als aantrekkelijk recreatief verblijfsgebied. We zien verder geen grootschalige mogelijkheden voor verblijfsaccomodaties in

Zevenaar. Wel willen we de meer kleinschalige initiatieven, die aanvullend zijn op het bestaande aanbod, faciliteren.

- We stimuleren biodiversiteit.
- Cultuurhistorie en erfgoed spelen een grote rol in de beleving, identiteit, herkenbaarheid, 'leesbaarheid' en aantrekkelijkheid van de stad. Zo speelt het een rol bij de ontwikkeling van onze identiteit en is het een inspiratiebron voor het maken van ruimtelijke plannen.
- We behouden en versterken daar waar mogelijk de cultuurhistorische waarden. Dit betekent dat we bepaalde gebieden ook vrijwaren van nieuwe ontwikkelingen.
- Kinderen kunnen zoveel mogelijk dichtbij huis naar de peuteropvang en naar school.
- We willen een divers en kwalitatief cultureel aanbod dat de aantrekkingskracht van de gemeente Zevenaar versterkt.

5.3.2 Effecten

Het versterken en verbinden van groenblauwe structuren binnen en buiten de stedelijke zones heeft significante voordelen voor de ecologische kwaliteit en het woonklimaat. Deze structuren helpen niet alleen bij het behouden en versterken van de biodiversiteit, maar spelen ook een rol in klimaatadaptatie en het vasthouden van water om verdroging tegen te gaan.

De focus op recreatie en toerisme, met specifieke aandacht voor water, natuur en cultuurhistorie, kan leiden tot een verbeterde toeristische infrastructuur en daarmee de lokale economie stimuleren. De geplande recreatieve ontwikkelingen, zoals nieuwe bossen en mogelijkheden voor bijzondere overnachtingen, geven de gemeente onderscheidende toeristische producten. Dit zal niet alleen recreanten aantrekken, maar ook de beleving van cultuurhistorie versterken door middel van de verhaallijnen rondom waterbeheer en de Romeinse Limes. De rol van cultuurhistorie en erfgoed is ook van groot belang voor de ontwikkeling van ruimtelijke plannen, waarbij het behoud van historische waarden bijdraagt aan de identiteit van de gemeente.

5.3.3 Beoordeling

1. Samenleving

De versterking van groenblauwe gebieden en het verbinden van landschapsstructuren draagt bij aan een prettig woon- en leefklimaat, wat positieve effecten heeft op de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Het behoud en de zichtbaarheid van cultuurhistorische waarden, zoals de verhaallijnen rond water en de Romeinse Limes, versterkt de lokale identiteit en gemeenschapsgevoel. Door te focussen op recreatie en toerisme, wordt de sociale interactie bevorderd, dit kan bijdragen aan een meer samenhangende samenleving.

2. Wonen en voorzieningen

De beleidsambities dragen bij aan een verhoogde leefbaarheid door het creëren van aantrekkelijke recreatieve voorzieningen en de versterking van natuur- en landschapswaarden. De nabijheid van groenblauwe structuren maakt de woonomgeving aantrekkelijker en kan de waarde van woningen verhogen. Tegelijkertijd kan de nadruk op het behoud van cultuurhistorische gebieden beperkingen opleggen aan woningbouwprojecten, wat een spanningsveld kan creëren tussen de behoefte aan nieuwe woningen en het behoud van het landschap.

3. Gezondheidsbevordering

Door de ontwikkeling van groene en blauwgroene zones en recreatieve mogelijkheden worden inwoners gestimuleerd om meer buiten te bewegen, wat positieve effecten heeft op de lichamelijke en geestelijke gezondheid. De focus op natuurbeleving en recreatie zorgt voor een gezonde openbare ruimte.

4. Mobiliteit

Het stimuleren van recreatie en toerisme kan leiden tot een toename van mobiliteit, vooral als bezoekers gebruik maken van de auto. Dit kan leiden tot meer verkeersdruk, met name rond toeristische hotspots zoals Carvium Novum en het beoogde hotel nabij de A12. Tegelijkertijd kunnen investeringen in langzaam verkeer, zoals wandel- en fietspaden, juist een positief effect hebben door bewoners en bezoekers aan te moedigen om zich op duurzame wijze te verplaatsen. Dit draagt bij aan de vermindering van de afhankelijkheid van autoverkeer en aan een betere ontsluiting van recreatiegebieden.

5. Veiligheid

Het versterken van groenblauwe structuren en het aanleggen van bufferzones tegen verdroging helpen niet alleen bij het behoud van het landschap, maar ook bij het verbeteren van de hoogwaterveiligheid. De verhaallijn 'Strijd tegen het water' legt de nadruk op het belang van waterveiligheid, wat bijdraagt aan bewustwording van zowel bewoners als bezoekers.

6. Economie en werkgelegenheid

Het versterken van recreatie en toerisme biedt kansen voor economische groei en werkgelegenheid, vooral in de horeca, detailhandel en recreatieve sectoren. Kleinschalige toeristische initiatieven, zoals bijzondere overnachtingsvormen en de ontwikkeling van recreatie rond water en cultuurhistorische plekken, kunnen bijdragen aan een versterking van het vestigingsklimaat. Het hotel nabij de A12 kan een belangrijke trekker worden voor zakelijk toerisme.

7. Energie & grondstoffen

De effecten van de beleidsambitie 'mooie landschappen en natuur en beleefbare cultuurhistorie, waar het fijn recreëren is' heeft beperkte directe effecten op energie en grondstoffen. Recreatievoorzieningen leiden, vooral als ze niet duurzaam worden gebouwd en ingericht, tot een toename van energieverbruik en afvalproductie. Gelet op de beperkte schaal hiervan zal deze toename naar verwachting niet significant zijn.

8. Gezond milieu

De aanleg van groene en blauwe structuren helpt de luchtkwaliteit te verbeteren, vooral door de filtering van fijnstof en andere vervuilende stoffen. Recreatie en toerisme, mits duurzaam georganiseerd, hoeven geen negatieve impact te hebben op de luchtkwaliteit.

9. Natuur

De beleidsambities gericht op het versterken van groenblauwe structuren en de bossenstrategie dragen bij aan het behoud en herstel van natuurwaarden en biodiversiteit. Door natuur te integreren in stedelijke en recreatieve ontwikkelingen ontstaat een groene woonomgeving die zowel bewoners als bezoekers ten goede komt. Recreatie gericht op natuurbeleving biedt kansen om mensen meer bewust te maken van het belang van biodiversiteit.

10. Bodem, water en ondergrond

De aanleg van bufferzones en maatregelen tegen verdroging helpen om de waterkwaliteit en -beschikbaarheid te behouden, wat positieve effecten heeft op zowel de natuur als de landbouw. Het verbeteren van de waterhuishouding is cruciaal voor de bescherming van de bodem en het voorkomen van verdroging of wateroverlast in lager gelegen gebieden.

11. Klimaatadaptatie

Groenblauwe structuren helpen bij de mitigatie van klimaatgerelateerde uitdagingen, zoals hittestress en wateroverlast. De aanleg van bufferzones en de focus op het vasthouden van water dragen bij aan het verminderen van droogtestress en het verbeteren van de waterbalans.

12. Historisch kapitaal

De focus op cultuurhistorie door middel van verhaallijnen zoals 'Strijd tegen het water' en de Romeinse Limes draagt sterk bij aan de zichtbaarheid en beleefbaarheid van het historisch erfgoed in Zevenaar. Dit versterkt de identiteit van de gemeente en maakt het voor bewoners en bezoekers makkelijker om de lokale geschiedenis te ontdekken. Het behoud van cultuurhistorische waarden zorgt ervoor dat bepaalde gebieden worden beschermd tegen nieuwe ontwikkelingen, wat de erfgoedwaarden in stand houdt.

5.3.4 Aanbevelingen

- Zorg voor de versterking van groene corridors en natuurverbindingen binnen stedelijke gebieden om biodiversiteit te stimuleren en recreatiemogelijkheden te verbeteren.
- Integreer cultuurhistorische elementen in de landschapsontwikkeling, bijvoorbeeld door deze zichtbaar te maken in nieuwe infrastructuur en recreatieve routes. Dit verhoogt de beleving van de cultuurhistorie.
- Investeer in duurzaam toerisme dat gericht is op natuur- en cultuurbeleving zonder de druk op kwetsbare natuurgebieden te vergroten

5.4 Een onderwijsaanbod en werkgelegenheid passend bij de beroepsbevolking

5.4.1 Te toetsen beleidsambities

- Bestaande en soms minder passende bedrijvigheid binnen het stedelijke zone willen we geleidelijk verplaatsen of vervangen door passende functies: transformatie naar woongebieden.
 - Zuidspoor is het meest voor de hand liggende voor een gefaseerde transformatie
 - Mercurion: op den duur potentieel.
 - Tatelaar: inzetten op revitalisering
- Nieuwe bedrijfslocaties sluiten aan op de structuur van de stad. Nieuwe (logistieke) bedrijfslocaties willen we situeren aan de hoofdvervoersas A12.
- We hebben als Zevenaar een sterke connectie met het omliggende water en watergebonden bedrijvigheid.
- We blijven inzetten op vrijetijdseconomie, logistiek, agrarische economie en maakindustrie. Daarbij is innovatie belangrijk.
- We willen starters en werkenden de mogelijkheid geven om een leven lang door te ontwikkelen. Daarmee zijn bedrijven én inwoners geholpen. Nieuwe werkgelegenheid faciliteren we, waarbij we juist de combinatie werken en onderwijs willen versterken. We geven ruimte aan bijzondere samenwerkingsvormen zoals een technische campus (te denken valt aan een Fieldlab of Technoforum).
- We willen toekomstbestendige werklocaties, zowel op klimaatadaptatie, de energietransitie en circulair.
- Bereikbaarheid van de werklocaties blijft heel belangrijk, voor zowel fiets, auto en OV. We willen als gemeente inzetten op het stimuleren van de fiets in de vorm van goede (lokale en regionale) fietsverbindingen woon-werkverkeer en goede verbindingen vanuit het station met de werklocaties, inclusief voldoende fietsvoorzieningen op het station en de werklocaties.
- We willen dat er meer collectief wordt gekeken naar mogelijkheden om gezamenlijk bij het uitgeven van de werklocaties verschillende opgaven op te lossen aan de voorkant. Een nieuwe kijk op de inrichting van werklocaties.
- We staan geen nieuwvestiging van agrarische bedrijven toe. Bedrijven die een nieuwe locatie willen, kunnen gebruik maken van een bestaande leegstaande agrarische locatie, mits deze op een passende locatie ligt.
- Voor huidige agrariërs die willen doorgaan zetten we in op het faciliteren van mogelijkheden die in te passen zijn binnen de ambities voor het landschap, verduurzaming en kringlooplandbouw.
- Voor bedrijven waar beëindigen van de agrarische activiteiten is voorzien, denken we mee in de mogelijkheden voor transformatie.
- We stellen nieuw beleid op voor vrijkomende agrarische bebouwing.

5.4.2 Effecten

Nieuwe bedrijfslocaties langs de A12 bieden kansen voor groei in sectoren als logistiek en maakindustrie, wat belangrijk is voor de lokale economie. De nadruk op innovatie en de combinatie van onderwijs en werkgelegenheid, zoals via een technische campus, zorgt ervoor dat Zevenaar zich verder ontwikkelt als kenniscentrum, waardoor de gemeente aantrekkelijker wordt voor jong talent en bedrijven die op zoek zijn naar een innovatieve werkomgeving. Het verbeteren van de bereikbaarheid van deze werklocaties, zowel voor fietsers, automobilisten als OV-gebruikers, is essentieel om de economische groei te ondersteunen en tegelijkertijd de mobiliteit duurzamer te maken. De transformatie van minder passende bedrijvigheid naar woongebieden in bepaalde delen van de stad leidt tot een optimaler ruimtegebruik. Van belang is dat er wel passende alternatieve locaties voor deze bedrijven worden gezocht.

De focus op vrijetijdseconomie, logistiek en agrarische bedrijvigheid, in combinatie met verduurzaming en innovatie, biedt een toekomstbestendige economie. Voor de agrarische sector betekent dit dat bedrijven die willen stoppen, ruimte krijgen voor transformatie, terwijl voor bedrijven die willen voortzetten, duurzame en circulaire landbouw wordt gestimuleerd.

5.4.3 Beoordeling

1. Samenleving

De verbeteringen in het vestigingsklimaat maakt de gemeente aantrekkelijker voor jong talent en bedrijven die op zoek zijn naar een innovatieve werkomgeving. Deze verbeteringen dragen bij aan het vergroten van de werkgelegenheid en daarmee de bestaanszekerheid van de beroepsbevolking. Het versterken van de verbinding tussen werken en onderwijs, zoals het stimuleren van levenslang leren en initiatieven zoals een technische campus, draagt ook bij aan de bestaanszekerheid. Tegelijkertijd kan de verplaatsing van bedrijvigheid leiden tot onzekerheid voor de huidige bedrijven.

2. Wonen en voorzieningen

De transformatie van gebieden zoals Zuidspoor en Mercurion naar woonfuncties biedt kansen om het woningaanbod te vergroten en de leefbaarheid te verbeteren door nieuwe woon- en werkgebieden te creëren. Dit kan leiden tot een betere spreiding van de bevolking en meer passende voorzieningen. De revitalisering van Tatelaar zou de aantrekkingskracht van het gebied kunnen verhogen door bedrijvigheid en voorzieningen beter af te stemmen op de behoeften van de inwoners.

3. Gezondheidsbevordering

De nadruk op goede fietsverbindingen tussen woon- en werklocaties bevordert actief vervoer, wat een positief effect heeft op de gezondheid van inwoners. Door te investeren in fietsvoorzieningen en regionale verbindingen, wordt het gemakkelijker voor inwoners om te kiezen voor gezond en duurzaam woon-werkverkeer. Het omvormen van bedrijventerreinen naar woongebieden biedt bovendien de mogelijkheid om groene ruimtes en recreatiemogelijkheden in te passen, wat de gezondheid en het welzijn van bewoners ten goede komt.

4. Mobiliteit

De ontwikkeling van nieuwe bedrijfslocaties langs de A12, gecombineerd met de inzet op goede fiets- en OV-verbindingen, zorgt voor een betere bereikbaarheid van werklocaties. De focus op fietsverbindingen tussen station en werklocaties is positief voor langzaam verkeer, maar er blijft een risico dat de nabijheid van de A12 voor meer autoverkeer zorgt, wat kan leiden tot congestie en hogere uitstoot, vooral als werknemers uit omliggende regio's blijven reizen met de auto.

5. Veiligheid

De transformatie van bestaande bedrijventerreinen en het creëren van toekomstbestendige werklocaties, afgestemd op klimaatadaptatie, draagt bij aan een veilige omgeving. Klimaatbestendige inrichting kan de risico's van wateroverlast en hittestress verminderen. Door bedrijvigheid meer te clusteren rond hoofdvervoersassen zoals de A12, kunnen de verkeersstromen efficiënter worden georganiseerd, wat de verkeersveiligheid bevordert. Tegelijkertijd brengt de intensivering van logistieke bedrijvigheid bij de A12 nieuwe risico's voor verkeersveiligheid met zich mee, vooral voor kwetsbare weggebruikers zoals fietsers, als er geen goede scheiding van verkeersstromen is.

6. Economie en werkgelegenheid

Het stimuleren van sectoren zoals logistiek, agrarische economie, vrijetijdseconomie en maakindustrie draagt bij aan het versterken van het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid in Zevenaar. Innovatie en samenwerking tussen bedrijven en onderwijs, zoals via een technische campus, zorgen voor een sterkere aansluiting op de behoeften van de arbeidsmarkt. Naast 7Poort II richt de visie zich ook op 7PoortIII. In dit gebied is het profiel minder logistiek en juist meer high-tech van aard. Het streven van de gemeente is om in de toekomst minder in te zetten op logistieke bedrijvigheid. Het ontbreken van nieuwvestiging voor agrarische bedrijven kan echter leiden tot minder flexibiliteit voor de agrarische sector, al biedt het beleid voor transformatie van agrarische locaties kansen voor herbestemming en nieuwe bedrijvigheid.

7. Energie & grondstoffen

De ambitie om werklocaties toekomstbestendig in te richten met aandacht voor circulaire economie en de energietransitie sluit goed aan bij de doelstellingen op het gebied van energie en grondstoffen. Het gebruik van bestaande agrarische locaties en de focus op revitalisering in plaats van nieuwbouw helpen bij het verminderen van het ruimtegebruik en de CO₂-uitstoot. Tegelijkertijd kan de uitbreiding van logistieke bedrijven langs de A12 leiden tot een toename van energieverbruik en emissies als er onvoldoende wordt ingezet op energie-efficiënte bedrijfsvoering en transportmiddelen.

8. Gezond milieu

De verplaatsing van bedrijvigheid naar de A12-hoofdvervoersas kan de luchtkwaliteit lokaal bij de A12 verslechteren door een toename van verkeersbewegingen en logistieke activiteiten. Dit kan ook zorgen voor meer geluidsoverlast, met name voor nabijgelegen woongebieden. Tegelijkertijd kan het verplaatsen van bedrijvigheid uit de stedelijke zone de luchtkwaliteit en het geluidsklimaat in woonwijken verbeteren. Het stimuleren van duurzame mobiliteit, zoals fietsen en het gebruik van openbaar vervoer, kan helpen om de negatieve impact op luchtkwaliteit te beperken. Lichthinder kan toenemen rond nieuwe logistieke werklocaties, vooral als deze niet goed worden afgeschermd van omliggende natuur- of woongebieden.

9. Natuur

De transformatie van bedrijventerreinen naar woongebieden biedt kansen om meer groen en biodiversiteit toe te voegen aan de stedelijke omgeving. Door bedrijvigheid te concentreren rond logistieke hubs buiten de stad wordt de natuur in de stedelijke zone ontzien en zelfs versterkt. Het gebruik van bestaande leegstaande agrarische locaties biedt mogelijkheden voor natuurinclusieve ontwikkeling. Tegelijkertijd kunnen nieuwe bedrijfslocaties langs de A12 negatieve effecten hebben op nabijgelegen natuurgebieden, vooral als er geen aandacht is voor het behoud van biodiversiteit en de groene infrastructuur.

10. Bodem, water en ondergrond

Het terugdringen van vervuilende bedrijvigheid binnen de stedelijke zone kan bijdragen aan de verbetering van de bodem- en waterkwaliteit. Bij de aanleg van nieuwe werklocaties buiten de stedelijke zone is het van belang om te zorgen voor goede waterafvoer en bodemmanagement om negatieve effecten op grondwater en oppervlaktewater te voorkomen.

11. Klimaatadaptatie

De transformatie van bedrijventerreinen en het toekomstbestendig maken van werklocaties kan bijdragen aan de klimaatadaptatie. Door rekening te houden met waterbeheer en het voorkomen van hittestress kunnen werklocaties worden ingericht met voldoende groen en wateropvangcapaciteit. Dit helpt om hittestress in bebouwde gebieden te verminderen en wateroverlast te voorkomen. Echter, de uitbreiding van logistieke bedrijvigheid kan ook leiden tot meer verharde oppervlakken, wat de kans op wateroverlast kan vergroten als er geen maatregelen worden getroffen om water vast te houden en goed te infiltreren.

12. Historisch kapitaal

Een directe relatie tussen cultuurhistorische waarden en de beleidsambities voor werklocaties is beperkt. Het zorgvuldig omgaan met de transformatie van agrarisch erfgoed biedt kansen om historische waarden te behouden en te integreren in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

5.4.4 Aanbevelingen

- Faciliteer samenwerking tussen lokale bedrijven en onderwijsinstellingen, bijvoorbeeld door het opzetten van een technische campus of stageprogramma's. Dit bevordert een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Stimuleer lokale innovatie door bedrijven te ondersteunen in de transitie naar circulaire economie en digitale werkvormen. Dit kan werkgelegenheid versterken in de logistiek, agrarische sector en maakindustrie

5.5 Saamhorigheid in de kernen, ruimte voor ontmoeting en initiatieven

5.5.1 Te toetsen beleidsambities

- We realiseren gemengde woonwijken met een gevarieerd woningaanbod.
- We willen het maatschappelijke voorzieningenniveau (winkels, horeca, werk, zorg, onderwijs, sport, cultuur en vrijetijdsbesteding), waar mogelijk, op peil en bereikbaar hebben. Voorzieningen nabij zorgen voor een sterke sociale infrastructuur. Vooral detailhandel en horeca zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de kernen. Deze voorzieningen willen we graag behouden per kern.
- We realiseren groen en een uitnodigende buitenruimte op wijkniveau. We willen een mooie openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten. Een openbare ruimte die toegankelijk en

inclusief is en gericht op alle leeftijden (ommetje, fietsrouting, fitness in de openbare ruimte, skating, etc.).

- Een thuis voor iedereen door mensen mee te laten doen in de samenleving en passende huisvesting te bieden. Waarin omzien naar elkaar centraal staat.
- We willen veerkrachtige dorpen en buurten met mensen die samen leven, elkaar ontmoeten en naar elkaar omkijken zodat iedereen mee kan doen.
- Uitgangspunt is inzet op positieve gezondheid door sociale netwerken, beweging, ontmoeting, basisvoorzieningen (nabij of thuisgebracht) en een toegankelijke omgeving.
- Voldoende ruimte bieden aan voorzieningen en daarbij streven naar multifunctioneel ruimtegebruik. Het gaat om een breed palet aan basisvoorzieningen. Per project hanteren we normgetallen voor voldoende voorzieningen, waarbij we altijd zoeken naar mogelijkheden voor multifunctioneel gebruik. We onderzoeken of we dit kunnen vastleggen in het omgevingsplan.

5.5.2 Effecten

Het realiseren van gemengde woonwijken met een gevarieerd woningaanbod en het behouden van maatschappelijke voorzieningen in de buurt draagt bij aan de sociale cohesie en vitaliteit van de kernen. Winkels, horeca en andere voorzieningen spelen een cruciale rol in het versterken van de gemeenschapszin en het voorkomen van leegloop in de dorpen. Daarnaast bevordert de aanleg van groen en uitnodigende openbare ruimtes op wijkniveau de ontmoeting tussen bewoners en stimuleert het een gezonde levensstijl. Het concept van veerkrachtige dorpen en buurten, waar inwoners naar elkaar omkijken, versterkt de sociale infrastructuur en draagt bij aan een inclusief en ondersteunend sociaal klimaat. Multifunctioneel ruimtegebruik biedt daarnaast flexibiliteit in de benutting van beschikbare ruimte, wat efficiënt is en tegemoetkomt aan veranderende behoeften binnen de gemeenschap.

5.5.3 Beoordeling

1. Samenleving

Het realiseren van gemengde woonwijken met een gevarieerd woningaanbod draagt bij aan een diverse bevolkingssamenstelling. Dit helpt om verschillende generaties en inkomensgroepen samen te brengen, wat positief bijdraagt aan de sociale cohesie. Door het behoud van voorzieningen zoals winkels, horeca en zorg in de kernen, wordt bestaanszekerheid bevorderd doordat bewoners gemakkelijker toegang hebben tot dagelijkse behoeften. Initiatieven gericht op het versterken van sociale netwerken en wederzijdse hulp (zoals 'omzien naar elkaar') bevorderen de saamhorigheid en ondersteunen kwetsbare inwoners, waardoor ook zij beter kunnen participeren in de samenleving.

2. Wonen en voorzieningen

Gemengde woonwijken met diverse woningtypes zorgen ervoor dat de woningvoorraad toegankelijk blijft voor uiteenlopende doelgroepen, van jonge gezinnen tot ouderen. Het op peil houden van het maatschappelijke voorzieningenniveau, met name detailhandel en horeca, is essentieel voor het behoud van de leefbaarheid in de kernen. Door te streven naar nabijheid van voorzieningen, wordt de toegankelijkheid vergroot, wat bijdraagt aan een aantrekkelijke woonomgeving. Het streven naar multifunctioneel ruimtegebruik zorgt ervoor dat voorzieningen flexibeler ingezet kunnen worden en efficiënter gebruik maken van beschikbare ruimte.

3. Gezondheidsbevordering

Het creëren van uitnodigende en groene buitenruimtes op wijkniveau, met ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten, ondersteunt een gezonde levensstijl. Initiatieven zoals fiets- en wandelroutes, buitenfitness en sportfaciliteiten in de openbare ruimte moedigen bewoners aan om te bewegen en meer tijd buiten door te brengen, wat een positief effect heeft op de lichamelijke en mentale gezondheid. Het concept van positieve gezondheid, waarbij niet alleen fysieke gezondheid maar ook sociale en mentale veerkracht centraal staat, sluit goed aan bij de ambities om gezonde, inclusieve en toegankelijke wijken te creëren.

4. Mobiliteit

Het waarborgen van nabijheid van maatschappelijke voorzieningen helpt om de afhankelijkheid van de auto te verminderen. Door bewoners in de kernen toegang te bieden tot winkels, horeca en zorg binnen loop- of fietsafstand, worden lokale verplaatsingen gestimuleerd en blijft het autoverkeer beperkt. Tegelijkertijd kunnen goede fiets- en wandelvoorzieningen bijdragen aan een betere bereikbaarheid van voorzieningen en het stimuleren van langzaam verkeer, wat bijdraagt aan een duurzamer mobiliteitsnetwerk.

5. Veiligheid

Door een toegankelijke en veilige openbare ruimte te creëren, waarin spelen, bewegen en ontmoeten centraal staan, wordt ook de verkeersveiligheid in de wijken bevorderd. Kinderen en ouderen kunnen zich veiliger bewegen binnen de kern wanneer er voldoende aandacht is voor veilige fiets- en wandelroutes. Het streven naar multifunctioneel gebruik van voorzieningen kan ook leiden tot een betere indeling van de ruimte, waardoor risico's van overvolle of slecht ingerichte gebieden worden verminderd. Sociale cohesie en saamhorigheid dragen indirect bij aan sociale veiligheid, doordat buurtbewoners elkaar beter kennen en sneller kunnen ingrijpen bij problemen.

6. Economie en werkgelegenheid

Het behoud en de versterking van detailhandel en horeca in de kernen ondersteunen de lokale economie en creëren werkgelegenheid, vooral in sectoren die belangrijk zijn voor de dagelijkse behoeften van bewoners. Door te zorgen voor een aantrekkelijke en leefbare kern, met voldoende voorzieningen, wordt het vestigingsklimaat versterkt en blijven dorpen aantrekkelijk voor zowel ondernemers als bewoners. Dit is echter wel op een beperkt schaalniveau, dus de toename van werkgelegenheid zal niet significant zijn.

7. Energie & grondstoffen

Het stimuleren van multifunctioneel gebruik van voorzieningen draagt bij aan een efficiënter gebruik van beschikbare middelen en ruimte, wat kan helpen om het energiegebruik te beperken. Door compacte en gemengde woonwijken te realiseren, kan de CO₂-uitstoot worden verminderd doordat minder vervoer nodig is voor de dagelijkse behoeften. Als bovendien duurzame energieoplossingen worden geïntegreerd in de nieuwe woon- en werkgebieden, kan dit een verdere bijdrage leveren aan de energietransitie en circulariteit. Een uitdaging blijft het verduurzamen van bestaande voorzieningen en het voorkomen van inefficiënt energiegebruik in multifunctionele gebouwen.

8. Gezond milieu

Gemengde woonwijken met een goed voorzieningenniveau kunnen bijdragen aan een vermindering van autoverkeer, wat positief uitwerkt op de luchtkwaliteit in de kernen. Het behoud van groen en het creëren van openbare buitenruimtes draagt ook bij aan de verbetering van de luchtkwaliteit en de vermindering van hittestress. Daarentegen kan een toename van voorzieningen zoals horeca en detailhandel zorgen voor meer drukte en daardoor mogelijk voor extra geluidsoverlast of lichte hinder, vooral in woongebieden. Het is daarom belangrijk om een goede balans te vinden tussen het behoud van een leefbare, rustige omgeving en het stimuleren van economische activiteit.

9. Natuur

Het aanleggen van groene openbare ruimtes op wijkniveau draagt bij aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit, zelfs binnen stedelijke kernen. Door meer groen te integreren in de openbare ruimte, zoals parken, groene pleinen en speelterreinen, wordt de leefbaarheid verbeterd en krijgen bewoners meer mogelijkheden om de natuur in hun eigen buurt te beleven. Het is echter essentieel dat de aanleg van voorzieningen niet ten koste gaat van bestaande natuurwaarden in en rond de kernen.

10. Bodem, water en ondergrond

Het versterken van groen en buitenruimtes binnen woonwijken kan bijdragen aan een beter waterbeheer, door bijvoorbeeld groene zones in te richten die helpen bij de opvang en infiltratie van regenwater.

11. Klimaatadaptatie

Groene en uitnodigende openbare ruimtes kunnen een belangrijke rol spelen in de klimaatadaptatie door hittestress te verminderen en wateroverlast tegen te gaan. Ook draagt vergroening bij aan een betere waterafvoer en het vasthouden van regenwater, wat belangrijk is in tijden van toenemende droogte en hevige regenbuien.

12. Historisch kapitaal

De beleidsambities voor saamhorigheid in de kernen, ruimte voor ontmoeting en initiatieven hebben geen directe impact op het historisch kapitaal. Door historische elementen te integreren in openbare ruimtes en woonwijken, wordt de lokale cultuur beter zichtbaar en beleefbaar. Dit kan bijdragen aan de 'leesbaarheid' van de stad en de kernen, waardoor bewoners en bezoekers zich meer verbonden voelen met de geschiedenis en identiteit van de plek. Bij de transformatie van wijken en het multifunctioneel gebruik van voorzieningen is het belangrijk om aandacht te besteden aan de bescherming van archeologische waarden en de cultuurhistorische context.

5.5.4 Aanbevelingen

- Creëer multifunctionele ontmoetingsplekken in woonwijken waar bewoners van verschillende achtergronden samen kunnen komen, wat de sociale cohesie ten goede komt.
- Stimuleer burgerparticipatie door bewoners actief te betrekken bij ruimtelijke ontwikkelingen en initiatieven voor buurtverbetering.
- Zorg voor voldoende buurtvoorzieningen, zoals lokale markten of culturele evenementen, om sociale interactie te bevorderen

5.6 Een goede bereikbaarheid als noodzakelijke basisvoorwaarde voor de leefbaarheid en vitaliteit

5.6.1 Te toetsen beleidsambities

- We koersen op meer autoluw met minder parkeren in het straatbeeld door auto's te verleiden andere routes te nemen.
- Fietser en voetganger krijgen prioriteit en duurzaam openbaar vervoer wordt dé vervoerswijze waar dit kan.
- Inzet op verbeteren van de spoorzone. Veiliger maken en beter aansluiten van het station. Ook willen we de bereikbaar vanuit de zuidzijde van de spoorlijn mogelijk maken met voorzieningen zoals shared mobility-faciliteiten en parkeren. We zetten daar in op een gebiedsaanpak waarbij de visie op verkeer en parkeren, een woon(zorg)visie (met daarin tevens de mogelijkheden voor meer gestapelde bouw) samenkomen. Hoogwaardig openbaar vervoer is daarbij randvoorwaardelijk.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een hoofdstructuur parallel aan de A12. Insteek is adaptief te handelen bij lopende ontwikkelingen op basis van de visie en mogelijkheden open te houden binnen de ontwikkelingen. Verdere ontwikkeling van de stad maakt nut-noodzaak en daarmee haalbaarheid uiteindelijk groter.
- Een mooie en functionele fiets- en loopbrug over de IJssel ter hoogte van de Marsweg. Deze brug zien we als waardevolle toevoeging voor het Rivierklimaatpark IJsselpoort maar ook voor de verbinding tussen de gemeenten Rheden en Zevenaar. Als logische en duurzame verbindende schakel tussen noord- en zuidoever worden voorzieningen en gebieden jaarrond bereikbaar voor zowel utilitair als recreatief gebruik. Hiermee ontstaan nieuwe fietsverbindingen, kan het netwerk van Toeristische Overgangspunten (TOP's) uitgebreid worden en kan de toeristische druk op de Veluwezoom verlicht worden. Tevens fungeert een mooie brug als landmark voor het Rivierklimaatpark.
- We willen meer maatwerk in ons parkeerbeleid.

5.6.2 Effecten

De inzet op autoluwe gebieden en het prioriteren van fietsers en voetgangers draagt bij aan een duurzamere mobiliteit en verhoogt de veiligheid in de stedelijke zones. Het verbeteren van de spoorzone en het beter aansluiten van het station, inclusief shared mobility-faciliteiten, versterkt de regionale en lokale verbindingen. De voorgestelde fiets- en loopbrug over de IJssel zal niet alleen de bereikbaarheid verbeteren, maar ook fungeren als een landmark, wat de verbinding tussen Zevenaar en omliggende gebieden verder versterkt. Maatwerk in het parkeerbeleid zorgt ervoor dat het straatbeeld minder wordt gedomineerd door auto's, terwijl de verkeersstromen efficiënter kunnen worden geleid.

5.6.3 Beoordeling

1. Samenleving

De verschuiving naar meer autoluwe gebieden en het stimuleren van wandelen en fietsen kan de leefomgeving veiliger en toegankelijker maken, wat de leefbaarheid voor alle bevolkingsgroepen ten goede komt.

2. Wonen en voorzieningen

De herinrichting van de spoorzone met gedeelde mobiliteitsvoorzieningen en verbeterde stationsfaciliteiten versterkt de verbindingen tussen woongebieden en voorzieningen, wat de leefbaarheid bevordert. Door beter openbaar vervoer en een betere fietsinfrastructuur kunnen bewoners gemakkelijker toegang krijgen tot basisvoorzieningen. De focus op een autoluwe omgeving draagt bij aan de leefbaarheid in woonwijken door minder verkeer en parkeerdruk in het straatbeeld.

3. Gezondheidsbevordering

De prioriteit voor fietsers en voetgangers in de mobiliteitsstructuur bevordert actieve vormen van verplaatsing, dit heeft een positief effect op de gezondheid van bewoners. Door lopen en fietsen aantrekkelijker te maken, worden bewoners aangemoedigd om meer te bewegen in hun dagelijks leven. De aanleg van een fiets- en loopbrug over de IJssel biedt extra mogelijkheden voor recreatief en sportief gebruik en kan zo bijdragen aan een gezondere leefstijl. Tegelijkertijd zorgt een autoluwe omgeving voor minder luchtvervuiling, wat gezondheidsbevorderend werkt.

4. Mobiliteit

De beleidsambities zijn sterk gericht op het bevorderen van duurzame mobiliteit. Fietsers en voetgangers krijgen prioriteit, wat leidt tot veiligere en efficiëntere routes voor langzaam verkeer. De nadruk op duurzaam openbaar vervoer biedt bewoners een milieuvriendelijk alternatief voor de auto, vooral in stedelijke gebieden. Het terugdringen van autoverkeer kan echter ook zorgen voor druk op andere vervoerswijzen, vooral als de alternatieven (zoals openbaar vervoer) nog niet voldoende zijn ontwikkeld. Maatwerk in het parkeerbeleid en het aanbieden van shared mobility-faciliteiten kan helpen om de overgang naar een autoluwe samenleving soepeler te laten verlopen.

5. Veiligheid

Het ontmoedigen van autoverkeer en het stimuleren van verplaatsing per fiets, te voet of met OV dragen bij aan een veiliger verkeerssituatie, vooral voor kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen. De verbetering van de spoorzone, inclusief veiliger stations en betere toegankelijkheid, verkleint de risico's op ongelukken en verhoogt de algehele veiligheid in dit gebied.

6. Economie en werkgelegenheid

De verbetering van de bereikbaarheid via openbaar vervoer en fietsinfrastructuur vergroot de aantrekkelijkheid van Zevenaar als woon- en werkstad. Het terugdringen van autoverkeer kan echter een negatieve impact hebben op bedrijven die sterk afhankelijk zijn van gemakkelijke toegang voor klanten en werknemers met de auto.

7. Energie & grondstoffen

De verschuiving naar duurzaam openbaar vervoer en prioriteit voor fietsers en voetgangers kan leiden tot een minder grotere toename van het energiegebruik en een afname van de CO₂-uitstoot door het autoverkeer.

8. Gezond milieu

Door het autoverkeer te ontmoedigen en duurzame vervoerswijzen te stimuleren, kan de luchtkwaliteit in de kernen iets verbeteren. Minder autoverkeer draagt ook bij aan minder geluidsoverlast in woonwijken, wat een positief effect heeft op de leefbaarheid. Het verminderen van parkeerplekken in het straatbeeld kan verder lichthinder en het visuele effect van grote parkeerterreinen beperken.

9. Natuur

Nieuwe infrastructuurprojecten, zoals de fietsbrug, moeten zorgvuldig worden gepland om verstoring van natuurgebieden te minimaliseren en om negatieve effecten op de biodiversiteit te voorkomen.

10. Bodem, water en ondergrond

Het stimuleren van duurzame mobiliteitsopties zoals fietsen en lopen heeft geen directe impact op de bodem of waterhuishouding.

11. Klimaatadaptatie

Een autoluwe stedelijke omgeving met meer ruimte voor groen en openbaar vervoer kan bijdragen aan klimaatadaptatie door de hittestress te verminderen en regenwater beter op te vangen. Minder parkeerplekken en verharde oppervlakken zorgen voor meer ruimte voor groen, wat een buffer kan vormen tegen wateroverlast en droogte.

12. Historisch kapitaal

Het stimuleren van duurzame mobiliteitsopties zoals fietsen en lopen heeft geen directe impact op het historisch kapitaal.

5.6.4 Aanbevelingen

- Investeer in fietsinfrastructuur en zorg voor veilige verbindingen tussen woonwijken en belangrijke bestemmingen zoals het centrum, scholen en werkgebieden.
- Verbeter de openbaarvervoersdekking in buitenwijken en nieuwe woongebieden, met een focus op frequentere busdiensten.
- Integreer laadstations voor elektrische voertuigen en maak alternatieve vormen van vervoer toegankelijker, zoals deelauto's.

5.7 Een klimaat neutrale gemeente

5.7.1 Te toetsen beleidsambities

- Voor windenergie (als onderdeel van de RES opgave) zien we mogelijkheden nabij bestaande locaties en langs de A12 (energiecorridor).
- Tot 2030 zetten we in op zon en wind. Na 2030 bepalen we dit op grond van keuze voor energiebron en laatste stand techniek.
- We hechten veel waarde aan klimaatadaptief bouwen. Zowel op extreme neerslag, zeespiegelstijging als hitte en droogte willen we voorbereid zijn door nieuwbouw en bestaande bouw, en de omgeving hiervan, klimaatadaptief in te richten en met beheer in stand te houden.
- We willen een handelingsperspectief voor energiebesparing aan inwoners en bedrijven.
- Doorontwikkeling warmtenet. Een belangrijk onderdeel van de energietransitie is de warmtetransitie, de verduurzaming van de warmtevraag van wijken, die per definitie een wijkgerichte aanpak vraagt.
- Circulariteit bij gebiedsontwikkeling. De bouw in Nederland is voor de helft verantwoordelijk van het Nederlandse materiaalgebruik. De productie van bouwmaterialen draagt significant bij aan de uitstoot van onder meer CO₂. Daarom krijgt circulair bouwen steeds meer de aandacht vanuit de overheid en de bouwsector.

5.7.2 Effecten

De inzet op windenergie nabij de A12 en de clustering van grootschalige energieopwekking in het landschap zijn belangrijke stappen naar een duurzame energievoorziening in Zevenaar. De Regionale Energiestrategie (RES) speelt een centrale rol in de ontwikkeling van windenergie in de gemeente Zevenaar. De gemeente erkent dat windturbines noodzakelijk zijn om de duurzaamheidsdoelen te bereiken, vooral in de nabijheid van grote infrastructuren zoals de A12, die is aangewezen als een energiecorridor. Binnen de RES zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten en de provincie om extra zoekgebieden voor windenergie te onderzoeken. Dit is van belang omdat er momenteel een onbalans bestaat tussen zon- en windenergie in de regio.

Deze aanpak voorkomt versnippering van het landschap en minimaliseert de visuele impact van hernieuwbare energieprojecten, terwijl het tegelijkertijd de productie van duurzame energie maximaliseert. De focus op zonne- en windenergie tot 2030 biedt een robuuste basis voor het behalen van de klimaatdoelen, maar vereist

voortdurende monitoring en flexibiliteit om in te spelen op technologische innovaties en veranderingen in de energiemarkt.

De ambities van de gemeente Zevenaar zijn duidelijk gericht op de toekomst. Tot 2030 ligt de nadruk op de ontwikkeling van zowel zonne- als windenergie. Na 2030 zal de energiemix opnieuw worden bekeken, waarbij nieuwe technologieën en energiebronnen een rol kunnen spelen. Specifiek wordt de A12 genoemd als een gebied waar windturbines geplaatst kunnen worden, mogelijk in combinatie met zonneschermen. Dit biedt een kans om de impact op het landschap te minimaliseren door duurzame energieprojecten langs bestaande infrastructuur te concentreren.

De integratie van natuur- en landschapsontwikkeling in energieprojecten biedt een kans om de ecologische waarde van de regio te versterken en bij te dragen aan de biodiversiteit, wat de duurzaamheid en leefkwaliteit op lange termijn ten goede komt. De ambitie om na 2030 in te spelen op nieuwe energiebronnen en technologieën zorgt ervoor dat Zevenaar toekomstbestendig blijft en kan anticiperen op veranderende omstandigheden en uitdagingen in de energietransitie.

Hoewel de inzet op windenergie nabij de A12 en de clustering van grootschalige energieopwekking belangrijke stappen zijn richting een duurzame energievoorziening, kan dit ook gevolgen hebben voor de beleving van gezondheid, milieu, landschap en natuur. Windturbines kunnen bijvoorbeeld leiden tot geluidsoverlast en slagschaduw, wat invloed kan hebben op het welzijn van omwonenden. Daarnaast hebben de grote turbines een visuele impact op het landschap, met name in gebieden waar openheid en uitzicht van belang zijn. Voor de natuur kunnen windturbines verstoring zijn, bijvoorbeeld voor vogel- en vleermuispopulaties. Deze aspecten vereisen zorgvuldige afwegingen en waar nodig het nemen van mitigerende maatregelen om de negatieve effecten te minimaliseren.

5.7.3 Beoordeling

1. Samenleving

Deze beleidsambities hebben geen directe impact op het thema samenleving. Wel kan de inzet op duurzame energiebronnen zoals wind- en zonne-energie indirect de gemeenschap ten goede komen door bij te dragen aan een schoner milieu en energiekosten te verlagen.

2. Wonen en voorzieningen

Deze beleidsambities hebben geen directe impact op het thema wonen en voorzieningen.

3. Gezondheidsbevordering

Het stimuleren van klimaatadaptief bouwen en vergroening in de leefomgeving helpt om de negatieve effecten van klimaatverandering, zoals hittestress, te verminderen. Dit draagt bij aan een gezondere leefomgeving. Door de aanleg van groene en waterdoorlatende oppervlakten kunnen mensen meer buitenactiviteiten ondernemen in een verkoelende en aangename omgeving. De vermindering van CO₂-uitstoot en een schonere lucht als gevolg van de energietransitie zullen ook positieve gevolgen hebben voor de gezondheid. Wel kunnen de windmolens mogelijk geluidsoverlast en slagschaduw veroorzaken.

4. Mobiliteit

Deze beleidsambities hebben geen directe impact op het thema mobiliteit. De energietransitie biedt wel kansen om nieuwe vormen van mobiliteit, zoals elektrisch openbaar vervoer, te ondersteunen.

5. Veiligheid

Klimaatadaptief bouwen draagt bij aan de veiligheid van gebouwen en wijken door hen beter te beschermen tegen extreme weersomstandigheden, zoals overstromingen of langdurige droogte. De inzet op windenergie langs de A12 en andere infrastructuurprojecten moet zorgvuldig worden uitgevoerd om te voorkomen dat er veiligheidsrisico's ontstaan vanwege het transport van gevaarlijke stoffen over de snelweg (voorkomen van zogenaamde 'domino-effecten' met windturbines).

6. Economie en werkgelegenheid

Deze beleidsambities hebben geen directe impact op het thema economie en werkgelegenheid.

7. Energie & grondstoffen

De beleidsambities richten zich sterk op de energietransitie door de inzet op wind- en zonne-energie en de doorontwikkeling van het warmtenet, wat leidt tot een lagere CO₂-uitstoot en verminderd gebruik van fossiele brandstoffen. Het stimuleren van circulair bouwen zorgt voor een efficiënter gebruik van grondstoffen en draagt bij aan het verminderen van afval en materiaalverbruik.

8. Gezond milieu

De energietransitie naar wind- en zonne-energie leidt tot een verbeterde luchtkwaliteit door minder uitstoot van broeikasgassen en andere schadelijke stoffen. Dit draagt bij aan een gezonder leefmilieu voor de bewoners. De plaatsing van windturbines kan echter leiden tot geluidsoverlast en lichthinder voor omwonenden, vooral als deze dicht bij woongebieden worden geplaatst.

9. Natuur

Wind- en zonneparken kunnen een negatieve invloed hebben op natuurgebieden en de biodiversiteit, vooral als deze in of nabij kwetsbare ecosystemen worden geplaatst. Daarentegen draagt het klimaatadaptief bouwen bij aan het versterken van de groene omgeving en het verbeteren van de biodiversiteit in stedelijke gebieden. Het gebruik van circulaire bouwmethoden kan ook bijdragen aan het verminderen van de druk op natuurlijke hulpbronnen.

10. Bodem, water en ondergrond

Klimaatadaptief bouwen heeft een positieve invloed op de waterhuishouding door het gebruik van waterdoorlatende materialen en groenstructuren die regenwater vasthouden en afvloeijing naar oppervlaktewater verminderen. Dit helpt om overstromingen te voorkomen en het grondwater op peil te houden. Het gebruik van duurzame energiebronnen zoals wind- en zonne-energie heeft geen directe impact op de bodem.

11. Klimaatadaptatie

De inzet op klimaatadaptief bouwen, zowel bij nieuwbouw als bij bestaande bouw, draagt sterk bij aan de weerbaarheid van de gemeente tegen de effecten van klimaatverandering. Door regenwater beter vast te houden en groen in te zetten tegen hittestress, wordt de leefomgeving beter bestand tegen zowel extreme regenval als droogte en hittegolven.

12. Historisch kapitaal

De plaatsing van windturbines nabij de bestaande windturbines langs de A12 kan een impact hebben op het visuele landschap en de beleving van cultuurhistorische waarden, vooral als deze parken in de buurt van historische of archeologische gebieden worden geplaatst. Hetzelfde geldt voor de realisatie van zonnevelden. Het is van belang dat bij de locatiekeuze voor deze energieopwekking (wind en zon) rekening wordt gehouden met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

5.7.4 Aanbevelingen

- Stimuleer de aanleg van zonnepanelen en warmtepompen bij zowel nieuwbouw als bestaande woningen om de overgang naar duurzame energie te versnellen.
- Voer klimaatadaptieve maatregelen in, zoals vergroening en waterdoorlatende verharding, om beter voorbereid te zijn op de effecten van klimaatverandering zoals hevige regenval en droogte.
- Zorg voor een zorgvuldige inpassing van windturbines nabij de bestaande locaties en langs de A12 (energiecorridor).
- Zet in op circulair bouwen bij nieuwe ontwikkelingen om het materiaalgebruik te verminderen en de CO₂-uitstoot verder terug te dringen

5.8 Een voorzieningenniveau passend bij de regiofunctie

5.8.1 Te toetsen beleidsambities

- In de stedelijke zone zien we ruimte voor een forse groeiambitie in wonen en werken.
- We zetten met de kern Zevenaar in op regionale voorzieningen voor zorg, onderwijs en vrije tijd. En op evenementen en de markt.

- Winkels en andere veel gebruikte voorzieningen hebben of krijgen hun plek zoveel mogelijk in het centrum van de kern Zevenaar.
- We gebruiken de omgeving van het station vooral voor wonen en voor voorzieningen waar veel mensen gebruik van maken.
- We kijken hoe we de functie van de stad voor de omgeving nog sterker kunnen maken.

5.8.2 Effecten

De focus op regionale zorg-, onderwijs- en vrijetijdsvoorzieningen versterkt Zevenaars rol als regionaal centrum en verhoogt de aantrekkingskracht voor inwoners en omliggende gemeentes. Dit bevordert sociale cohesie en economische groei, maar vraagt om zorgvuldige planning om overbelasting van infrastructuur te voorkomen. Het concentreren van winkels en voorzieningen in het centrum van de kern Zevenaar verhoogt de levendigheid, maar kan leiden tot hogere bezoekersdruk, waarvoor goede mobiliteitsoplossingen nodig zijn.

5.8.3 Beoordeling

1. Samenleving

De ambitie om de stedelijke zone te laten groeien op het gebied van wonen en werken draagt bij aan de stabiliteit en uitbreiding van de bevolking, wat op zijn beurt de bestaanszekerheid van de gemeenschap bevordert. Door regionale voorzieningen zoals zorg, onderwijs en vrije tijd te centraliseren in Zevenaar, kunnen inwoners gemakkelijker toegang krijgen tot essentiële diensten. Dit bevordert sociale cohesie en versterkt de rol van Zevenaar als een centrum waar mensen zich kunnen vestigen en langdurig verblijven.

2. Wonen en voorzieningen

De focus op forse groei in de stedelijke zone, gecombineerd met de inzet op regionale voorzieningen in Zevenaar, draagt bij aan een verhoogd voorzieningenniveau en een verbeterde leefbaarheid. Het versterken van het centrum van Zevenaar met winkels en veelgebruikte voorzieningen verbetert de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het woongebied. Het risico bestaat echter dat snelle groei in de stedelijke zone de druk op bestaande infrastructuur en sociale voorzieningen kan verhogen. Daarnaast kan het voorzieningenniveau in de overige kernen onder druk komen te staan.

3. Gezondheidsbevordering

De toename van regionale voorzieningen zoals sport- en vrijetijdsmogelijkheden in de kern Zevenaar kan bijdragen aan een gezondere leefstijl voor bewoners door meer mogelijkheden te bieden voor bewegen en recreatie. Het centraal plaatsen van deze voorzieningen maakt ze toegankelijker voor alle inwoners, wat bevorderlijk is voor de gezondheid.

4. Mobiliteit

Het concentreren van winkels en voorzieningen in het centrum van de kern Zevenaar verhoogt de levendigheid, maar kan leiden tot hogere bezoekersdruk, waarvoor goede mobiliteitsoplossingen nodig zijn. De daarbij gepaarde ambitie om het autogebruik te ontmoedigen en langzaam verkeer te bevorderen kan de afhankelijkheid van auto's verminderen.

5. Veiligheid

Deze beleidsambities hebben geen directe impact op het thema veiligheid.

6. Economie en werkgelegenheid

De ambities voor groei in de stedelijke zone en de versterking van regionale voorzieningen kunnen de economische positie van Zevenaar verbeteren door meer werkgelegenheid en een aantrekkelijker vestigingsklimaat te bieden. Het versterken van het centrum met commerciële voorzieningen zoals winkels en horeca draagt bij aan de lokale economie en kan de aantrekkelijkheid van de regio als economische hub vergroten. Er dient echter ook rekening te worden gehouden met economische positie van de overige kernen. Ook wordt in de visie ingezet op toerisme. In de visie op de toekomst van verblijfsrecreatie in de gemeente Zevenaar geeft de gemeente aan kansen te zien voor kleinschalige verblijfsrecreatie en de ontwikkeling van een nieuw vakantiepark bij Lobith. Ook de al vergunde fashion outlet kan extra bezoekers naar Zevenaar trekken. In het gebied 't Broek kunnen mini campings gerealiseerd worden. Echter de belevingswaarde van het gebied is beperkt en vraagt grote investeringen om de aantrekkelijkheid te vergroten. Toerisme kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de

gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie. De bestedingen van recreanten en toeristen draagt bij aan het voorzieningenniveau in de kernen. Daarnaast creëert deze sector werkgelegenheid in de gemeente (Gemeente Zevenaar, 2024).

7. Energie & grondstoffen

De uitbreiding van de stedelijke zone en de groei van voorzieningen moeten worden afgestemd op duurzame energieoplossingen en energie-efficiëntie om de ecologische voetafdruk te minimaliseren. Het verbeteren van energieprestaties in nieuwe ontwikkelingen en bestaande gebouwen is van belang om een duurzame groei te ondersteunen.

8. Gezond milieu

De centrale ligging van voorzieningen kan leiden tot een verbetering van de luchtkwaliteit door een verminderde noodzaak voor lange ritten en een verschuiving naar duurzamere vervoerswijzen. Het is echter belangrijk om de invloed op mobiliteit en concentratie van commerciële activiteiten op geluid- en luchtvervuiling te beheren.

9. Natuur

De uitbreiding van de stedelijke zone en de aanleg van voorzieningen moeten zorgvuldig worden afgestemd op de integratie van de groene ruimtes in deze zones.

10. Bodem, water en ondergrond

De uitbreiding van de stedelijke zone en de aanleg van voorzieningen moeten zorgvuldig worden gepland om negatieve gevolgen voor de bodem- en waterkwaliteit te voorkomen. Integratie van duurzame waterbeheerpraktijken in de ontwikkeling van nieuwe gebieden en voorzieningen kan helpen bij het handhaven van een gezonde bodem- en waterkwaliteit.

11. Klimaatadaptatie

Het ontwikkelen van een stevig voorzieningenniveau en uitbreiding van de stedelijke zone moeten klimaatadaptatieve maatregelen omvatten, zoals het integreren van groenvoorzieningen en watermanagementstrategieën. Dit kan helpen om hittestress en wateroverlast te mitigeren. Het is belangrijk om bij het plannen van nieuwe voorzieningen rekening te houden met de effecten van klimaatverandering en maatregelen te treffen om de weerbaarheid van de stad te vergroten.

12. Historisch kapitaal

Bij de uitbreiding van de stedelijke zone en de plaatsing van nieuwe voorzieningen moet aandacht worden besteed aan het behoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Het versterken van de functie van Zevenaar voor de regio moet worden gerealiseerd zonder de integriteit van historisch waardevolle gebieden aan te tasten. Zorgvuldige planning en bescherming van cultureel erfgoed moeten worden geïntegreerd in de ruimtelijke ontwikkelingsplannen.

5.8.4 Aanbevelingen

- Zorg voor een integrale uitwerking van de stedelijke zone met extra woningen, regionale voorzieningen, groene ruimtes en waterbergingsvoorzieningen.
- Introduceer mobiele of flexibele voorzieningen, zoals bibliotheken op wielen of pop-up gezondheidscentra, die verschillende kernen van de gemeente kunnen bedienen. Dit is vooral nuttig voor kleine dorpen en wijken met een lagere bevolkingsdichtheid die moeite hebben om blijvende voorzieningen te behouden.
- Stimuleer de inzet van digitale platforms voor gemeentelijke en zorggerelateerde diensten, zoals e-consulten en online onderwijs, om bewoners in afgelegen gebieden makkelijker toegang te geven tot belangrijke voorzieningen. Werk samen met scholen en zorginstellingen om digitale initiatieven te bevorderen.

6. Conclusie en overzicht

Leefomgevingsfoto

De Leefomgevingsfoto schetst een gemengd beeld van de huidige leefomstandigheden in Zevenaar. Terwijl op veel vlakken stabiliteit heerst, zoals in het woon- en leefklimaat en de economische situatie, zijn er ook significante uitdagingen. De demografische druk neemt toe, vooral door vergrijzing, wat de zorgvoorzieningen en het woningaanbod onder druk zet. Het woningtekort is met name voelbaar voor starters en lagere inkomensgroepen, wat leidt tot problemen met de toegankelijkheid van betaalbare huisvesting.

Op het gebied van mobiliteit wordt de leefomgeving beïnvloed door de toenemende verkeersdruk, met name op de A12 en andere belangrijke verbindingswegen. Dit heeft niet alleen impact op de bereikbaarheid, maar draagt ook bij aan verslechtering van de luchtkwaliteit en geluidsoverlast. Ook de bestaande infrastructuur voor openbaar vervoer en langzaam verkeer is in bepaalde gebieden ontoereikend.

Klimaatverandering vormt een groeiend risico, vooral in termen van wateroverlast en hittestress. De huidige mate van versterking en het gebrek aan groen in sommige stedelijke wijken versterken deze risico's. Tegelijkertijd zien we dat de natuurgebieden en landschappen buiten de stedelijke kernen onder druk staan door economische en stedelijke ontwikkeling. Daarnaast neemt de biodiversiteit af in algemene zin.

Op het vlak van duurzaamheid en energieverbruik toont de leefomgevingsfoto dat de gemeente relatief hoge energieverbruiksniveaus heeft en dat het aandeel hernieuwbare energie lager ligt dan het landelijk gemiddelde. De ambitie om energieneutraal te worden vraagt daarom aanzienlijke inspanningen.

Gevolgen van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 voor de leefomgeving

Met de invoering van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 worden maatregelen getroffen om de gesignaleerde uitdagingen uit de leefomgevingsfoto aan te pakken en positieve veranderingen teweeg te brengen. De visie zet sterk in op het vergroten van het woningaanbod, met speciale aandacht voor betaalbare en levensloopbestendige woningen. Dit zal helpen de demografische druk te verlichten en meer woonmogelijkheden te bieden voor zowel jongeren als ouderen. Door slim te verdichten en woningen bij te bouwen, wordt de druk op de woningmarkt verlaagd.

Voor wat betreft werkgelegenheid richt de Omgevingsvisie zich op het versterken van werkgelegenheid door bestaande werklocaties, zoals langs de A12, te revitaliseren en intensiever te benutten. Innovatie, zoals de ontwikkeling van een technische campus, wordt gestimuleerd om de koppeling tussen onderwijs en arbeidsmarkt te versterken en lokaal talent te behouden. Tegelijkertijd blijft de gemeente investeren in de bereikbaarheid van deze locaties.

Wat het voorzieningenniveau betreft, wil Zevenaar zijn regionale rol versterken door zorg-, onderwijs- en vrijetijdsvoorzieningen te concentreren in de stadskern. Recreatieve voorzieningen worden uitgebreid en beter verbonden met natuur en cultuurhistorie, waardoor de gemeente inspeelt op de toenemende regionale vraag naar voorzieningen. Dit alles draagt bij aan een duurzame economische groei en een hogere kwaliteit van leven in de regio.

Op het gebied van mobiliteit voorziet de omgevingsvisie in investeringen in duurzame vervoersopties, zoals het verbeteren van fietsinfrastructuur en het uitbreiden van het openbaar vervoer. Hiermee verbetert niet alleen de bereikbaarheid van de gemeente per fiets of ov, maar draagt dit bij aan de milieugezondheid en de fysieke gezondheid van de inwoners. De maatregelen nodigen uit tot meer bewegen en ontmoeten.

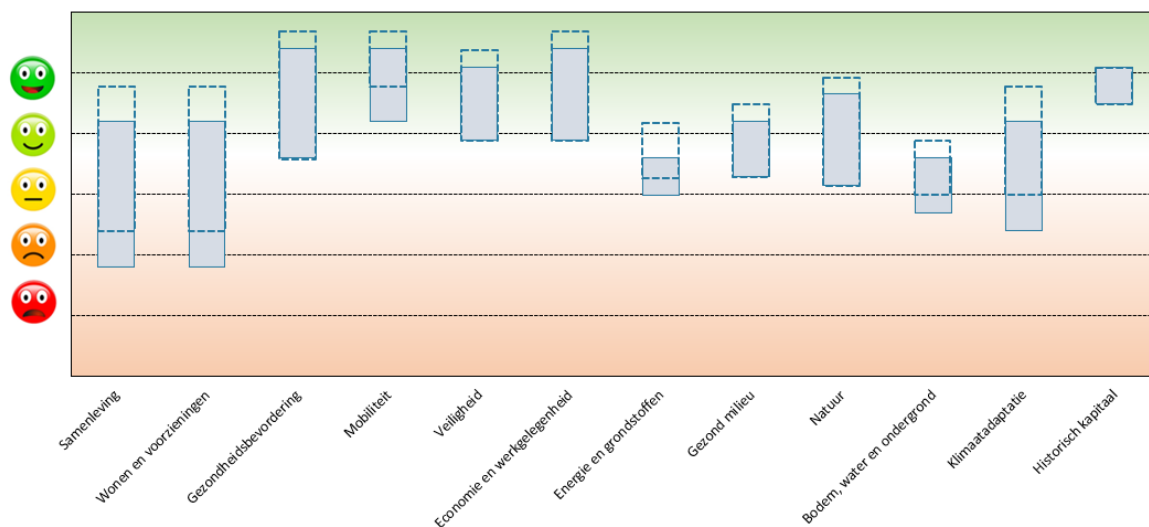
Klimaatadaptatie vormt een belangrijk speerpunt in de visie. Door te investeren in vergroening en het verbeteren van waterbeheer, kunnen risico's zoals hittestress en wateroverlast beter worden opgevangen. De focus op vergroening draagt ook bij aan een prettiger woonklimaat in de stedelijke kernen en versterkt de biodiversiteit.

De visie biedt bovendien handvatten voor een versnelde energietransitie. Door in te zetten op hernieuwbare energiebronnen zoals zonne- en windenergie, en door woningen en bedrijven te verduurzamen, kan de CO₂-uitstoot sterk worden verminderd. Ook wordt een circulaire economie gestimuleerd, wat niet alleen voordelen oplevert voor het milieu, maar ook nieuwe economische kansen creëert.

Effectscores

In de onderstaande figuur worden de effecten van de omgevingsvisie op verschillende thema's van de leefomgeving weergegeven. Elk thema heeft een eigen bandbreedte voor autonome ontwikkelingen, die afhankelijk is van de onzekerheidsmarge en de uitvoering van bestaande plannen. De blauw gestreepte lijn toont de verwachte veranderingen door de nieuwe omgevingsvisie

Voor de thema's energie en grondstoffen, klimaatadaptatie, samenleving wonen en voorzieningen en mobiliteit wordt een aanzienlijke verbetering verwacht ten opzichte van de autonome ontwikkelingen. Voor de overige thema's is er mogelijk een verbetering, maar door een grotere onzekerheidsmarge, onder andere door externe factoren, is het niet zeker dat de situatie beter zal zijn dan de autonome ontwikkelingen. Daarom is de ondergrens van de bandbreedte gelijkgesteld aan de verwachting bij autonome ontwikkelingen. Het thema historisch kapitaal is al sterk ontwikkeld en zal naar verwachting niet significant worden beïnvloed door de omgevingsvisie.

Figuur 6-1 Samenvatting effecten omgevingsvisie op de verschillende thema's. Blauw gestreepte lijn is het toekomstbeeld, inclusief onzekerheidsmarge. Grijs vlak autonome zijn de ontwikkelingen inclusief onzekerheidsmarge.

Concluderend kan de gemeente Zevenaar met deze Omgevingsvisie een verbetering van de leefomgeving bewerkstelligen. Op basis van de uitkomsten van deze plan-mer-beoordeling kan geconcludeerd worden dat de Omgevingsvisie Zevenaar op belangrijke punten een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de leefomgeving en de uitdagingen uit de Leefomgevingsfoto effectief aanpakt. Aangezien de beleidsambities geen significante milieugevolgen veroorzaken die buiten de eerder beoordeelde kaders vallen, is het doorlopen van een volledige MER-procedure niet noodzakelijk.

7. Bibliografie

- Atlas Natuurlijk Kapitaal. (2017). *Stedelijk hitte eiland effect*.
- CBS. (2022). *Zonnestroom*.
- CBS. (2023). *Statistiek energieverbruik woningen*.
- Cobra Groenzicht. (2021). *Groen per buurt*. Klimaateffectatlas.
- Deltares/Richtlijn overstromingsrisico's. (2018). *Waterdiepte bij hevige bui*. Klimaateffectatlas.nl.
- Gelderseomgevingsdienst. (2024). *Actieve veehouderijen Gelderland*. I-GO.
- Gemeente Zevenaar. (2013). *Milieubeleidsplan*. Zevenaar: Gemeente Zevenaar.
- Gemeente Zevenaar. (2024). *Circulariteit*. Opgehaald van <https://www.zevenaar.nl/circulariteit>
- Gemeente Zevenaar. (2024). *Energietransitie*. Opgehaald van www.zevenaar.nl/energietransitie
- Gemeente Zevenaar. (2024). *Kansen en Koersen; visie op de toekomst van verblijfsrecreatie in de gemeente Zevenaar*.
- GGD gelderland, GGD Twente, GGD IJsselland. (2023). *Geurhinder in Gelderland en Overijssel*.
- ggdgm. (2023). *Geurhinder-rapportage*. Opgehaald van professionals.ggdgm.nl:
www.professionals.ggdgm.nl/geurhinder-rapportage
- Klimaatmonitor. (2022). *Regionale klimaatmonitor energieverbruik*.
- KWR & FWE. (2021). *Droogtegevoeligheid grondwaterafhankelijke natuur*. Klimaateffectatlas.
- KWR water. (2017). *Risico op droogstress*. Klimaateffectatlas. Opgehaald van klimaateffectatlas.nl.
- LIWO. (2022). *Overstromingsdiepte Middelgrote kans*. Klimaateffectatlas.nl.
- Ministerie IenW - Register Externe veiligheid. (2024). *Milieubelastende activiteiten met een extern veiligheidsrisico*. atlasleefomgeving.nl.
- Nationaal georegister. (2023).
- Nationaal Water Model. (2019). *Tekort oppervlaktewater gemiddeld jaar*. Opgehaald van klimaateffectatlas.nl.
- NCG. (2019). *Bodemdaling in nederland*. atlasleefomgeving.nl.
- RAAP. (2021). *Archeologie in de gemeente Zevenaar. Actualisatie van de archeologische waarden- en verwachtingen kaart*.
- Rivierklimaatpark IJsselpoort. (2024). Opgehaald van www.rivierklimaatpark.nl.
- RIVM. (2022). *Lichtemissie*. atlasleefomgeving.nl.
- STAR. (2024). *Verkeersongevallen*. Opgehaald van Star-verkeersongevallen: <https://www.star-verkeersongevallen.nl/nl-NL/Map#6.0672/51.9222/12.0214/0.0000/0>
- SWOV. (2022). *Mobiliteit*. Opgehaald van www.waarstaatjegemeente.nl:
<https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/mobiliteit>
- Waarstaatjegemeente. (2024). *Energie transitie*.
- Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028. (sd). *Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028*.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1700 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl